

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till reform av lagstiftningen om vattenförsörjning och avlopp

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

Syftet med denna proposition är att lagstiftningen om vattenförsörjning och avlopp skall fås att motsvara de nuvarande behoven och att avhjälpa bristfälligheter i den. I propositionen föreslås att det stiftas en lag om vattentjänster i vilken bestämmelser om bl.a. ordnande av vattentjänster, vatten- och avloppsverk och avgifter för vattentjänster samlas. Genom lagen om vattentjänster skall lagen om allmänna vatten- och avloppsverk och lagen om avloppsvattenavgift upphävas. Hälso- och miljöskyddslagen, vattenlagen, markanvändnings- och bygglagen samt lagen om understödjande av samhällenas vatten- och avloppsåtgärder föreslås bli ändrade på det sätt som behövs till följd av att de ovan nämnda lagarna upphävs, och vissa andra smärre ändringar av dem föreslås också.

Reformen förenhetligar regleringen av vattenförsörjning och avloppshantering så, att avtalsförfarandena och avgiftssystemen mellan vatten- och avloppsverket och kunden blir enhetligare. Alla avtal och avgifter som gäller vattentjänster fastställs i framtiden på privaträttsliga grunder. För tillfället kan det betraktas som inkonsekvent att förhållandet mellan verket och kunden, som är abonnent, dels är offentligrättsligt, dels grundar sig på ett privaträttsligt avtalsförhållande. Gränsdragningen och tillvägagångssätten är inte heller entydiga, något som inte kan anses vara tillfredsställande med avseende på konsumentens rättsskydd och vatten- och avloppsverken.

Syftet är att genom propositionen trygga miniminivån för konsumentskydd då det gäller vattenförsörjning och avlopp. På grund av detta föreslås lagen om vattentjänster uppta konsumentskyddsbestämmelser i fråga

om vattentjänsterna. Dessa tvingande bestämmelser motsvarar bestämmelserna i konsumentskyddslagen, som således sträcker sig också till vattentjänsterna.

Avsikten är att genom reformen trygga nödvändighetstjänsterna inom vattenförsörjning och avlopp på lagnivå så att alla som behöver det till skäligen kostnader har tillgång till tillräckligt med hygieniskt och även i övrigt oklanderligt hushållsvatten samt sådan avloppshantering och rening som är ändamålsenlig med avseende på hälso- och miljöskyddet. Regleringen av förhållandet mellan vatten- och avloppsverket och kunden ses över så, att tillgången till och kvaliteten på tjänster kan tryggas i de föränderliga förhållandena med beaktande av också den tilltagande bolagiseringen av inrättningar. Avsikten är att förbättra tillgången till vattentjänster också i de tätorter och glesbygder utanför verkens nuvarande verksamhetsområden där vattentjänsterna för närvarande inte är på en tillfredsställande nivå.

Också kommunernas, vatten- och avloppsverkens och fastigheternas ansvar för ordnandet och skötseln av vattentjänster klarläggs. En från denna synpunkt central nyhet som ingår i förslaget består i att det inbördes förhållandet och ansvarsfördelningen mellan kommunen och vatten- och avloppsverket klarläggs, i synnerhet inom utvecklingen av vattentjänster utanför verkens nuvarande verksamhetsområden.

Kraven i Europeiska gemenskapens direktiv gällande vattenförsörjning och avlopp har beaktats i propositionen.

De föreslagna lagarna avses träda i kraft den 1 januari 2001.

INNEHÅLL

	Sida		Sida
PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL	1	4 kap. Avgifter och kostnader för vattentjänster	35
ALLMÄN MOTIVERING	3	5 kap. Avtal om vattentjänster	37
1. Inledning	3	6 kap. Avbrott och fel	40
2. Nuläge	4	7 kap. Tillsyn, förvaltningstväng och ändringssökande	42
2.1 Lagstiftningen om vattenförsörjning och avlopp	4	8 kap. Särskilda bestämmelser	44
2.2 Annan lagstiftning	7	1.2. Hälsoskyddslagen	45
2.3 Europeiska gemenskapens lagstiftning ..	10	1.3. Vattenlagen	45
2.4 Vatten- och avloppslagstiftningen i olika länder	12	1.4. Markanvändnings- och bygglagen	46
2.5 Bedömning av nuläget	15	1.5. Lagen om understödjande av samhällenas vatten- och avloppsätgärder	47
3. Propositionens mål och de viktigaste förslagen	17	2. Närmare bestämmelser	48
3.1 Mål och medel	17	3. Ikraftträdande	48
3.2 De viktigaste förslagen	19	4. Lagstiftningsordning	48
4. Propositionens verkningar	20	LAGFÖRSLAGEN	49
4.1 Ekonomiska verkningar	20	1. Lag om vattentjänster	49
4.2 Verkningar i fråga om organisation och personal	22	2. Lag om ändring av hälsoskyddslagen	57
4.3 Miljökonsekvenser	22	3. Lag om ändring av vattenlagen	58
5. Beredningen av propositionen	22	4. Lag om ändring av 161 § markanvändnings- och bygglagen ..	59
6. Andra omständigheter som inverkat på propositionens innehåll	23	5. Lag om ändring av lagen om understödjande av samhällenas vatten- och avloppsätgärder	60
6.1 Samband med internationella fördrag och åtaganden	23	BILAGA	62
1. Lagförslagen	24	Parallelltexter	62
1.1. Lagen om vattentjänster	24	2. Lag om ändring av hälsoskyddslagen ..	62
1 kap. Allmänna bestämmelser	24	3. Lag om ändring av vattenlagen	65
2 kap. Utveckling och ordnande av vattentjänster	26	4. Lag om ändring av 161 § markanvändnings- och bygglagen ..	67
3 kap. Anslutning till vattentjänstverkets ledningsnät och skötsel av vattentjänsterna	31	5. Lag om ändring av lagen om understödjande av samhällenas vatten- och avloppsätgärder	69

ALLMÄN MOTIVERING

1. Inledning

Välfungerande vattenförsörjning och avlopp är en absolut förutsättning för modernt boende, näringsverksamhet och många fritidsverksamheter. Vattentjänsterna är nödvändighetstjänster som är livsviktiga för att människorna skall må väl och samhället skall fungera. Alla bör ha möjlighet att till skäliga kostnader få tillräckligt med hygieniskt oklanderligt hushållsvatten samt sådan avloppshantering och rening av avloppsvatten som är ändamålsenlig med avseende på hälso- och miljöskyddet.

I samhällena tryggas tillgången till vattentjänster i regel bäst genom vattenförsörjnings- och avloppsåtgärder som sköts av vatten- och avloppsverk som inrättats för ändamålet. I Finland finns över 1 500 vattenverk och ca 650 vatten- och avloppsverk. Ca 88 % av befolkningen i Finland bor i fastigheter som anslutits till vattenverk, medan ca 79 % bor i fastigheter som anslutits till avloppsverk. Trots det bor omkring 40 000 tätortsinvånare alltså utanför vattenverkens ledningsnät, och hela 200 000 tätortsinvånare bor utanför avloppsverkens ledningsnät. Med tätort avses då ett område med över 200 invånare där fastigheterna ligger på mindre än 200 meters avstånd från varandra.

Vattentjänsterna bör fungera väl också där det inte är ekonomiskt och ändamålsenligt att inrätta ett vatten- och avloppsverk. För närvarande förekommer dock brister i det hushållsvatten som över 350 000 glesbygdssinvånare använder. Omkring 600 000 glesbygdssinvånare är bosatta i fastigheter för vilkas del avloppshantering eller reningen av avloppsvatten är bristfällig på ett eller annat sätt. Den fosforbelastning på vattendrag som glesbebyggelsen medför är uppskattningsvis 1,5 gånger så stor som den belastning som härrör från tätorter.

I Finland fungerar vatten- och avloppsverken som ämbetsverksorganisationer som utgör en del av kommunalförvaltningen eller kommunala affärsverk, eller så är de privatrechtsliga aktiebolag eller andelslag. På senare år har kommunernas intresse för att avskilja vatten- och avloppsverk till kommunala affärsverk och för bolagisering emellertid

ökat. Också de privata ägarnas intresse för vattentjänstverk har ökat.

Avgifterna för vattentjänster är delvis privatrechtsliga, delvis offentligrättsliga. De vattenavgifter som kommunala vatten- och avloppsverk tar ut är privatrechtsliga, men avloppsvattenavgifterna är offentligrättsliga. Alla avgifter som privatrechtsliga verk tar ut, såväl vattenavgifter som avloppsvattenavgifter, är däremot privatrechtsliga. I praktiken tas avgifterna ändå ut i samma sammanhang.

Med avseende på lagstiftningen om konsumentskydd och konkurrensbegränsning jämföras vatten- och avloppsverkens verksamhet med näringsverksamhet. Den rättsliga ställningen för en konsument som är kund hos vatten- och avloppsverket kan dock under rådande omständigheter inte anses vara tillräckligt entydigt reglerad. Eftersom vatten- och avloppsverk som producerar nödvändighetstjänster måste betraktas som naturliga monopol i en regionalt dominerande marknadsställning bör särskild vikt fästas också vid att grunderna för bestämmande av de avgifter som de tar ut är överblickbara och följer principen om kostnadsmotsvarighet. På grund av vattentjänsternas karaktär av nödvändighetstjänster bör avgifterna också vara skäliga och rättvisa med avseende på olika kunder.

I den gällande lagstiftningen grundar sig regleringen av vatten- och avloppsverkens verksamhet främst på lagen om allmänna vatten- och avloppsverk (928/1977) samt lagen om avloppsvattenavgift (610/1973). Central med avseende på vattentjänsterna är också hälsoskyddslagen (763/1994), som upptar bestämmelser bl.a. om kvalitetskraven på hushållsvatten, övervakningen av anläggningar som levererar vatten samt fastigheternas skyldighet att ansluta sig till verkets vattenledning och avlopp. Bestämmelser om det finansiella stödet för vattenförsörjning och avlopp ingår i lagen om understödjande av samhällenas vatten- och avloppsåtgärder (56/1980), lagen om finansiering av landsbygdsnäringar (329/1999) samt lagen om vissa räntestödslån av kreditanstaltens medel (1015/1977). Andra lagar som är viktiga med avseende på vattentjänsterna är vattenlagen (264/1961), miljöskyddslagen

(86/2000), markanvändnings- och bygglagen (132/1999), konsumentskyddslagen (38/1978) och lagen om konkurrensbegränsningar (480/1992).

I propositionen föreslås att det stiftas en ny lag om vattentjänster, i vilken bestämmelser om bl.a. utvecklandet, ordnandet och skötseln av vattentjänster, vatten- och avloppsverk och anslutningen till dem samt avgifter för vattentjänsterna samlas. Lagen om vattentjänster ersätter lagen om allmänna vatten- och avloppsverk och lagen om avloppsvattenavgift. De andra lagar som hänförs till vattenförsörjning och avlopp föreslås bli ändrade på det sätt som behövs till följd av att lagen om allmänna vatten- och avloppsverk och lagen om avloppsvattenavgift upphävs. Avsikten är att de bestämmelser i hälsoskyddslagen som gäller anslutning till verkets vattenledning och avlopp skall upphävas och ersättas med motsvarande bestämmelser i lagen om vattentjänster.

Syftet med reformen är att förenhetliga regleringen av vattenförsörjningen och avloppshantering så, att dels avtalsförfarandena mellan vatten- och avloppsverket och kunden, dels avgiftssystemen blir enhetliga. Alla avtal som gäller vattentjänster och avgifterna för dem föreslås i fortsättningen bli fastställda på privaträttsliga grunder. Avsikten är också att klargöra och stärka ställningen och rättigheterna för konsumenterna som anlitar vattentjänster.

Till följd av reformen förbättras också vatten- och avloppsverkens ekonomi, och grunderna för de avgifter som de tar ut blir mera överblickbara och motsvarar bättre de faktiska kostnaderna för vattentjänsterna. Samtidigt säkerställs vatten- och avloppsverkens verksamhetsbetingelser. Också kommunernas, verkens och fastigheternas ansvar vid ordnandet och skötseln av vattentjänster klargörs. Syftet är att förbättra tillgången till vattentjänster, särskilt i tätorter för vilka detaljplaner inte har fastställts samt i glesbygden.

I propositionen har också gemenskapsrätten beaktats. Väsentliga i det hänseendet är rådets direktiv om kvaliteten på dricksvatten (98/83/EG), rådets direktiv om rening av avloppsvatten från tätbebyggelse (91/271/EEG), rådets direktiv om den kvalitet som krävs på det ytvatten som är avsett för framställning av dricksvatten i medlemsstaterna (75/440/EEG) samt rådets och parlamentets direktiv om upprättande av en ram för ge-

menskapens åtgärder på vattenpolitikens område, vilket är under beredning.

2. Nuläge

2.1. Lagstiftningen om vattenförsörjning och avlopp

Lagen om allmänna vatten- och avloppsverk

Genom lagen om allmänna vatten- och avloppsverk, som trädde i kraft 1978, skapades enahanda grunder för de allmänna villkoren för anslutning till vatten- och avloppsverk samt för anslutningsavtalen. Före det ansågs det vara ett problem att bestämmelserna var bristfälliga och splittrade. En särskild lag betraktades som ett bättre alternativ än reglering som ingår i flera olika författningar, närmast bygglagstiftningen och hälsoskyddslagstiftningen.

Enligt lagen om allmänna vatten- och avloppsverk ansvarar kommunerna och de allmänna vatten- och avloppsverken för att vattenförsörjningen (i lagtexten: vattenanskaffningen) och avloppshantering (i lagtexten: avloppsregleringen) ordnas och utvecklas i samhällena. Om sanitära skäl eller behovet hos en större grupp av konsumenter annars så kräver skall kommunen sörja för att åtgärder vidtas för ordnande av vattenförsörjning och avloppshantering på åtgärd av ett allmänt vatten- och avloppsverk som ägs av kommunen eller av ett för uppgiften lämpligt samfund.

Med allmänt vatten- och avloppsverk avses en inrättning som ägs av en kommun eller ett kommunalförbund - numera en samkommun - eller godkänts av en kommun som allmänt vatten- och avloppsverk. De allmänna vatten- och avloppsverken inrättas för att sköta ett samhälles vattenförsörjning och avloppshantering. Med vattenförsörjning avses leverans av vatten, främst för användning som hushållsvatten, samt med avloppshantering avledande och rening av avlopps-, dag- och dräneringsvatten (i lagtexten: avfalls-, regn- och grundtorrläggningssvatten). I en kommun kan det finnas dels allmänna vattenverk, dels allmänna avloppsverk. En och samma inrättning behöver alltså inte sköta båda uppgifterna, utan lagen gäller i tillämpliga delar också sådana inrättningar som sköter bara vattenförsörjningen eller bara avloppshantering.

Ett allmänt vatten- och avloppsverk behöver inte nödvändigtvis ägas av kommunen, utan kan också vara privat. En inrättning som ägs av någon annan än en kommun eller samkommun godkänns på ansökan som allmänt vatten- och avloppsverk av kommunfullmäktige i den kommun inom vilken inrättningen har sitt verksamhetsområde. En förutsättning för detta godkännande är att inrättningen tillgodoser behovet hos en större grupp av konsumenter och att den förmår sköta sina uppgifter inom sitt verksamhetsområde. Det finns ca 250 privaträttsliga inrättningar som är allmänna vatten- och avloppsverk i aktiebolags- eller andelslagsform och tillgodoser mer än 200 personers behov.

Ett allmänt vatten- och avloppsverk är skyldigt att i den mån de ekonomiska förutsättningarna det medger utveckla vattenförsörjningen och avloppshanteringens inom sitt verksamhetsområde i enlighet med de krav som ställs av samhällets utveckling i övrigt. Med utveckling avses i lagen om allmänna vatten- och avloppsverk också anläggande av vatten- och avloppsledningsnät. Verkets verksamhetsområde bestäms av kommunens kommunfullmäktige. En förutsättning är att verksamhetsområdet är ändamålsenligt och sådant att vattenförsörjningen och avloppshanteringens inom området kan ordnas och skötas på ett ekonomiskt tillfredsställande sätt.

En fastighet som är belägen inom verksamhetsområdet har rätt att ansluta sig till verkets ledningsnät. Anslutningsrätt saknar emellertid sådana fabriker, inrättningar, företag, rörelser och andra med dessa jämförbara anslutningsvilliga, som i fråga om sin vattenförbrukning eller beskaffenheten eller mängden av det avloppsvatten som skulle ledas i avloppen skulle försvåra verkets verksamhet eller dess möjligheter att sköta sina uppgifter beträffande andra fastigheter som har anslutits till verket. Ägaren av ett verk är skyldig att underhålla anordningarna. För händelse av eventuella försummelser som uppdragas i verkets verksamhet har den regionala miljöcentralen getts rätt att genom tvångsmedel, vid vite eller vid äventyr att underlåtet arbete utförs på vatten- och avloppsverkets bekostnad, bestämma att det som orättmätigt har gjorts eller underlåtits skall rättas till. Kommunfullmäktige kan också återta sitt godkännande av ett verk som inte tillhör kommunen som ett allmänt vatten- och avloppsverk.

Ägaren av ett verk kan, i syfte att trygga driften och underhållet av verkets anordningar, för abonnenterna utfärda allmänna föreskrifter om anslutningen till verket och om dettas bruk. Utgångspunkten för föreskrifterna har varit de mallar som de organisationer som representerar kommunerna samt vatten- och avloppsverken gemensamt har utarbetat och från vilka avvikelser i praktiken har skett endast sällan. Också privaträttsliga verk som ägs av aktieägarna i ett aktiebolag eller medlemmarna i ett andelslag har alltså rätt att utfärda allmänna föreskrifter.

Verket bestämmer förbindelsepunkterna för varje fastighet som ansluts till verkets vatten- och avloppsledningsnät. De skall vara belägna i fastighetens omedelbara närhet, om inte synnerliga skäl föranleder något annat. På ett område för vilket det inte finns någon gällande detaljplan får förbindelsepunkten inte förläggas på längre avstånd än etthundra meter från närmaste byggnad som ansluts till ledningsnätet. Vatten- och avloppsanläggningarna på en fastighet sträcker sig ända fram till förbindelsepunkten. Fram till den punkten är abonnenten ansvarig för underhållet av anordningarna. Anläggningarna på en fastighet skall hållas i sådant skick att de inte medför olägenhet för driften av verket. Vid behov får verket granska beskaffenhet, skick och funktion hos vatten- och avloppsanläggningarna på fastigheter som har anslutits till eller ansluts till verkets ledningsnät. Särskilda bestämmelser har utfärdats om fastighetens ansvar vid skador.

Om markanvändningsförutsättningarna beträffande byggandet av allmänna vatten- och avloppsverk har det bestämts att när ett verk anläggs på ett område för vilket en detaljplan gäller eller håller på att utarbetas får anläggandet inte leda till att utarbetandet eller genomförandet av planen försvåras. Verket kan på grund av att ledningsnätet byggs och används behöva rättigheter som gäller uppförande och förläggning av konstruktioner och anläggningar samt också annars rätten att nyttja och äga annans mark. Om stiftandet av dessa rättigheter bestäms dock separat.

Angående avgifterna för vattentjänster gäller enligt lagen om allmänna vatten- och avloppsverk vad som är särskilt bestämt eller avtalat om dem. Genom hänvisningen till vad som är särskilt bestämt avses lagen om avloppsvattenavgift, som reglerar den kommunala avloppsverksverksamheten. Hän-

visningen till vad som är särskilt avtalat avser åter de vattenavgifter som kommunala vattenverk tar ut och de vatten- och avloppsgifter som privaträttsliga verk tar ut med stöd av avtal mellan verket och abonnenten. Avgifterna för hushållsvatten grundar sig alltså på ett anslutningsavtal mellan verket och abonnenten, och de är privaträttsliga. Tvistemål som gäller avgifter behandlas alltså vid tingsrätten, och dröjsmålsrätten på avgifter bestäms enligt räntelagen (633/1982).

Lagen om avloppsvattenavgift

Lagen om avloppsvattenavgift ger kommunerna rätt att ta ut avloppsvattenavgift för att finansiera avloppsverkens verksamhet. Den tidigare ersättning för anläggande av avloppswerk som hade ingått i byggnadslagen (370/1958) och kommunernas byggnadsordningar var avsedd bara för täckande av kostnaderna för byggande av avloppsnät. I lagen om avloppsvattenavgift fick kommunerna rätt att ta ut avgifter också för att täcka kostnaderna för investeringar i byggande av reningsverk för avloppsvatten och driftkostnaderna för avloppswerk. Tidigare hade dessa täckts genom kommunala skattemedel. Genom stiftandet av lagen om avloppsvattenavgift realiserades principen om förorenarens ansvar i fråga om avloppshantering och reningen av avloppsvatten från samhället.

Avloppsvattenavgift tas ut i ersättning för de kostnader för avledande och rening av avlopps- och regnvatten som åsamkas kommunen. Skyldig att betala avloppsvattenavgift är ägaren eller innehavaren av en sådan fastighet från vilken avloppsvatten leds till ett allmänt avloppswerk på basis av rätten eller skyldigheten att ansluta sig. Skyldigheten att betala avloppsvattenavgift börjar när fastigheten har anslutits till allmänt avlopp. Avloppsvattenavgiften består av anslutningsavgift och bruksavgift.

Anslutningsavgiftens storlek är beroende av fastighetens areal och våningsytan, även om också fastighetens bruksändamål kan beaktas. Kommunfullmäktige kan också välja någon annan grund för bestämmande av anslutningsavgiften, varvid jämlikhetsaspekten skall beaktas. Om en anslutningsavgift som följer en av kommunfullmäktige godkänd taxa av synnerlig orsak - t.ex. på grund av en stor belastning - blir oskäligt stor eller

liten, skall anslutningsavgiften bestämmas på basis av den nytta fastigheten har av avledandet och reningen av avloppsvattnet. Bruksavgiftens storlek åter bestäms normalt enligt den mängd vatten som fastigheten använt. I oskäliga situationer skall exceptionella förhållanden, såsom belastningen, beaktas också när bruksavgiften bestäms.

Taxan, som innehåller detaljerade grunder för bestämmande av avloppsvattenavgiften, godkänns av kommunfullmäktige. Kommunen svarar också för uppbörden av avloppsvattenavgift. Förslaget till anslutningsavgift och ett sådant förslag till bruksavgift som gjorts på exceptionella grunder skall delges den betalningsskyldige före debiteringen. Den betalningsskyldige har rätt att lämna in en anmärkning inom 14 dagar. Utgående från taxan bestämmer och debiterar kommunstyrelsen avloppsvattenavgiften. Den betalningsskyldige får då inom sju dagar framställa anmärkning, med anledning av vilken den behöriga kommunala myndigheten fattar beslut. Andring i debiteringen eller i ett beslut som fattats med anledning av en anmärkning söks hos förvaltningsdomstolen. Avloppsvattenavgiften är således offentlig-rättslig.

Lagen om understödjande av samhällenas vatten- och avloppsåtgärder

Med stöd av lagen om understödjande av samhällenas vatten- och avloppsåtgärder är det möjligt att inom ramen för statsbudgeten bevilja understöd för åtgärder som betjänar samhällenas gemensamt eller fastighetsvis ordnade vattenförsörjning, avloppshantering och behandling av avloppsvatten samt utnyttjande av slam som uppstår i samband därmed. Lagen tillämpas också vid beviljande av sådana understöd för vilkas finansiering stöd erhålls från Europeiska gemenskapens strukturfonder.

Understöd för vatten och avlopp kan beviljas kommuner, samkommuner eller sammanlutningar eller samfund som har grundats för vattenförsörjning och avloppshantering eller för enbart vattenförsörjning eller avloppshantering eller fastighetsinnehavare för planering och vidtagande av vatten- och avloppsåtgärder. Understöd för vatten och avlopp beviljas av den regionala miljöcentralen inom ramen för de kvoter som jord- och skogsbruksministeriet och miljöministeriet har fastställt för sitt förvaltningsområdes

vidkommande. En förutsättning för beviljande av understöd är att om ett vatten- eller avloppsverk anlitas av fler än 200 personer är verket ett sådant allmänt vatten- och avloppsverk som avses i lagen om allmänna vatten- och avloppsverk.

Författningar om räntestöd för vatten och avlopp

Med stöd av lagen om vissa räntestödslån av kreditanstalters medel kan räntestödslån beviljas t.ex. för byggande av vattenförsörjnings- och avloppsanläggningar, byggande av slambehandlings- och slamkomposteringsanläggningar och genomförande av industrins vattenvårdsåtgärder. I samband med behandlingen av statsbudgeten besluts om beloppet av räntegottgörelse samt om maximalbeloppet av de räntestödslån som årligen beviljas för olika ändamål.

De regionala miljöcentralerna beviljar projekten räntestöd inom ramen för de kvoter som jord- och skogsbruksministeriet och miljöministeriet har fastställt. I fråga om projekt vilkas kostnader uppgår till mer än en miljon mark fattar ministerierna dock i enlighet med bestämmelserna beslut om räntestödslån på framställning av miljöcentralerna.

Enligt jord- och skogsbruksministeriets beslut om allmänna villkor för räntestödslån som beviljas för byggande av vattenförsörjnings- och avloppsanläggningar (273/1990) är en förutsättning för godkännandet av räntestödslån att ett vatten- eller avloppsverk som används av fler än 200 personer är ett sådant allmänt vatten- och avloppsverk som avses i lagen om allmänna vatten- och avloppsverk.

2.2. Annan lagstiftning

Hälsoskyddslagen

Hälsoskyddslagen innehåller bestämmelser om anläggningar som levererar hushållsvatten samt om kvaliteten på och övervakningen av hushållsvatten. Hälsoskyddslagen kompletterar också miljöskyddslagens och vattenlagens bestämmelser om avloppsvatten genom sådana bestämmelser om avloppshantering som behövs ur hälsoskyddssynpunkt. I hälsoskyddslagen och hälsoskyddsförordningen (1280/1994) ingår också bestämmelser om skyldigheten att ansluta sig till all-

män vattenledning och allmänt avlopp. Direktivet om kvaliteten på dricksvatten har genomförts genom ett beslut som social- och hälsovårdsministeriet har utfärdat med stöd av hälsoskyddslagen.

Enligt hälsoskyddslagen avses med hushållsvatten med vissa undantag dricksvatten samt vatten som är avsett att användas för matlagning eller andra hushållsändamål eller som används i samband med tillverkning, förädling, förvaring eller saluförande av livsmedel. Vatten som är avsett att nyttjas som hushållsvatten skall vara oskadligt för hälsan och också i övrigt lämpligt för det avsedda ändamålet. Vattentäkter och anläggningar som levererar hushållsvatten skall planeras, förläggas, byggas och skötas så att hushållsvattnet uppfyller kraven på hygienisk kvalitet. Länsstyrelsen kan på ansökan bevilja ett tidsbegränsat undantag från uppfyllandet av kvalitetskraven.

Den kommunala hälsoskyddsmyndigheten övervakar kvaliteten på vatten som levereras av anläggningar och följer vid övervakningen de föreskrifter som social- och hälsovårdsministeriet har meddelat. En anläggning som levererar hushållsvatten skall göra en anmälan till den kommunala hälsoskyddsmyndigheten innan verksamheten inleds eller innan det i driften sker förändringar som är väsentliga för vattenkvaliteten. Den kommunala hälsoskyddsmyndigheten har också rätt att meddela föreskrifter om behandlingen och användningen av hushållsvatten, om sådana behövs med hänsyn till vattnets kvalitet eller för förebyggande av sanitär olägenhet. Ledandet och reningen av avloppsvatten samt planeringen, förläggningen, byggandet och underhållet av avlopp skall göras så, att sanitär olägenhet inte uppkommer.

Angående skyldigheten att ansluta sig till ett vatten- och avloppsverk bestäms att fastigheter på ett detaljplaneområde skall anslutas till en allmän vattenledning och ett allmänt avlopp. Bestämmelser om maximalavståndet i fråga om den ovillkorliga anslutningsskyldigheten ingår i hälsoskyddsförordningen, enligt vilken ägaren eller innehavaren av en fastighet är skyldig att bygga en anslutning till den allmänna vattenledningen eller det allmänna avloppet, om vattenledningen eller avloppet finns högst 20 meter från gränsen till tomten eller byggnadsplatsen. Den kommunala hälsoskyddsmyndigheten kan av särskilda skäl bevilja befrielse

från anslutningsskyldigheten, om de villkor för befrielse som ingår i hälsoskyddslagen uppfylls.

Den kommunala hälsoskyddsmyndigheten kan också föreskriva att en fastighet som är belägen utanför ett detaljplaneområde eller längre bort än maximiavståndet skall anslutas till en allmän vattenledning, om detta måste anses vara nödvändigt av sanitära skäl. Den kan också föreskriva att en fastighet som är belägen utanför ett detaljplaneområde eller längre bort än maximiavståndet skall anslutas till ett allmänt avlopp, om detta måste anses vara nödvändigt av sanitära skäl eller av miljöskyddsskäl.

Vattenlagen

I vattenlagen bestäms om förutsättningar för tagande av vatten ur vattendrag och grundvatten samt om avledande av ytvatten för bildande av grundvatten. Lagen innehåller också bestämmelser om ledande av avloppsvatten i avlopp. Om förebyggandet av sådan förorening av miljön som orsakas av avloppsvatten föreskrivs också i miljöskyddslagen.

Det system som ingår i vattenlagen grundar sig på allmänna förbud. Tillstånd enligt vattenlagen skall sökas för alla verksamheter som medför eller kan medföra sådana följder som avses i förbuden. Ett vattenverk behöver därför i allmänhet tillstånd enligt vattenlagen för tagande av vatten, alltså för avledande av vatten för användning som vätska. Tillstånd för avledande av vatten kan beviljas, om avledandet inte medför sådana följder som strider mot de allmänna förbuden. Tillstånd behövs i praktiken för allt betydande avledande av vatten, utom när den som äger eller är delägare i ett vattenområde använder hushållsvatten. Tillstånd kan beviljas också andra än allmänna vattenverk som behöver hushållsvatten. För anläggande av en vattentäkt för grundvatten på mer än 250 m³ per dygn krävs alltid tillstånd av miljötillståndsverket. Tillstånd enligt vattenlagen behövs också för att undersökningar av jordmånen, vattenmängden eller andra undersökningar som behövs för utredande av möjligheterna att vidta åtgärder, om ägaren av området inte har samtyckt till undersökningarna. För ansökan om och iakttagande av tillståndsbeslut enligt vattenlagen svarar verket eller den kommun som verket utgör en del av.

Med avseende på kostnaderna för vattentjänsterna är det av betydelse att ägaren av ett vattenområde inte har rätt att hindra andra från att använda vattnet eller få tillstånd enligt vattenlagen att använda vatten. För vattenämnet betalas inte heller till ägaren någon ersättning som grundar sig på mängden vatten som tagits, utan högst gottgörelse för den skada, det men eller den förlust av förmån av annat slag som tagandet medfört.

Miljötillståndsverket kan bestämma att ett skyddsområde skall inrättas omkring en yt- eller grundvattentäkt. På skyddsområdet är det möjligt att förbjuda vidtagandet av åtgärder som innebär risk för förorening. Förbudet kan vara totalt eller gälla sådan verksamhet som saknar tillstånd. Om skyddsområdesbestämmelserna är oskäliga för markägaren, kan det bestämmas att skyddsområdet skall inlösas, i annat fall skall den förlust av förmån som följer av skyddsområdesbestämmelserna ersättas.

Enligt vattenlagen avses med avlopp en öppen bädd eller annan ledning som anlagts huvudsakligen för avledande av avloppsvatten. Till avlopp hänförs också därtill anslutna anordningar, såsom avloppsbrunnar och pumpinrättningar. Också diken skall betraktas som avlopp, om avloppsvatten i väsentlig omfattning flyter i dem.

Inom ett vattenverks verksamhetsområde kan också vattenlagens dikningsbestämmelser bli tillämpliga. Bestämmelserna tillämpas enligt vattenlagen på detaljplaneområde samt på verksamhetsområdet för ett allmänt avloppsverk enligt lagen om allmänna vatten- och avloppsverk, om inte något annat följer av den sistnämnda lagen eller av markanvändnings- och bygglagen eller av bestämmelser som utfärdats med stöd av dem. Om syftet med ett avlopp till ett allmänt avloppsverk är att leda regn- eller torrläggningssvatten, räknas det som ett dike som avses i vattenlagen. Om det i ett sådant avlopp i torrläggningssyfte leds ut vatten från det allmänna avloppsverkets verksamhetsområde, skall området eller en del av det behandlas som ett särskilt avsnitt av torrläggningssområdet. Som nyttohavare betraktas då avloppsverket i fråga.

Miljöskyddslagen

Miljöskyddslagen innehåller bl.a. bestämmelser om hindrandet av förorening av vattendrag och grundvatten. Bestämmelser

om avloppshantering och avledande av avloppsvatten ingår däremot i vattenlagen. Miljöskyddslagen reglerar förhindrandet av förorening om föranleds av avloppsvatten som behandlats dels i anläggningar, dels av fastigheterna själva. Enligt lagen kan statsrådet genom förordning utfärda bestämmelser bl.a. om utsläpp i miljön eller allmänt avlopp, begränsning av utsläpp och övervakning av utsläppsgränserna samt begränsning av eller förbud mot utsläpp av hälso- eller miljöfarliga ämnen i miljön eller allmänt avlopp.

Lagen upptar också bestämmelser om förutsättningarna för beviljande av miljötillstånd att avleda avloppsvatten, de ålägganden och skyldigheter som skall ingå i tillståndet samt skyldigheten att sanera förorenad mark och grundvatten. Om en fastighet inte har anslutits till ett allmänt avlopp och verksamheten inte är pliktig att söka miljötillstånd, skall avloppsvattnet avledas och behandlas så att det inte uppstår risk för förorening av miljön. För tillsynen över att lagen iakttas svarar den kommunala miljöförvaltningsmyndigheten och den regionala miljöcentralen.

Miljöministeriet har fullmakt att i fråga om avloppsvatten från vattenklosetter och annat hushållsavloppsvatten genom förordning utfärda bestämmelser om reningsanläggningar och reningsmetoder, samlingsbrunnar, användning och underhåll av sådana anläggningar samt om infiltrationsområden och avlägsnande av slam, särskilt med beaktande av målen för det riksomfattande vattenskyddet. Kommunfullmäktige kan för verkställigheten av lagen utfärda av de lokala förhållandena påkallade miljöskyddsföreskrifter. Föreskrifterna kan gälla bl.a. åtgärder, begränsningar och konstruktioner som hindrar utsläpp eller skadeverkningar av sådana, miljöskyddsmässiga förutsättningar för placering av verksamheter utanför detaljplanområden eller områden där det på grund av speciell risk för förorening av miljön är förbjudet att leda ut avloppsvatten i marken eller vattendrag eller i en sådan bädd som avses i 1 kap. 2 § vattenlagen.

Angående förbudet mot förorening av grundvatten bestäms att ämnen eller energi inte får deponeras på eller ledas till ett sådant ställe eller behandlas på ett sådant sätt att grundvattnet på ett viktigt eller annat för vattenförsörjning lämpligt grundvattenområde kan bli hälsofarligt eller dess kvalitet

annars väsentligt kan försämrats eller att grundvattnet på någon annans fastighet kan bli hälsofarligt eller obrukbart för något ändamål som det kunde användas för, eller att åtgärden genom påverkan på grundvattnets kvalitet annars kan kränka allmänt eller annans enskilda intresse.

Markanvändnings- och bygglagen

Markanvändnings- och bygglagen upptar bestämmelser om områdesplanering, byggande och områdesanvändning. Vatten- och avloppsverkens byggnader och konstruktioner behöver i allmänhet bygglov enligt markanvändnings- och bygglagen. Vattentjänsterna och ordnandet av dem har också andra kopplingar till den reglering som ingår i markanvändnings- och bygglagen. Behovet av vattentjänster inverkar på det planeringsbehov som anges i lagen. Som ett sådant område i behov av planering som avses i lagen betraktas nämligen bl.a. ett område där det är skäl att bygga vattenledningar eller avlopp.

Ordnandet av vattenförsörjning och avlopp skall också beaktas vid den planläggning som sker i enlighet med markanvändnings- och bygglagen. Bestämmelser om detta ingår i de krav som gäller innehållet i general- och detaljplaner samt i de särskilda bestämmelserna för strandområden. Också bestämmelserna i byggnadsordningen kan gälla bl.a. ordnandet av vattenförsörjning och avlopp. Vidare skall förutsättningarna för ordnande av vattenförsörjning och avlopp beaktas när nya bygglov beviljas. Enligt lagen är en förutsättning för beviljande av bygglov att vattentillgången och avloppsvattnet kan skötas på ett tillfredsställande sätt och utan olägenheter för miljön. Lagen innehåller dessutom sådana bestämmelser om placeringen av samhällstekniska anordningar som tillämpas också på vatten- och avloppsverkens vattenledningar och avlopp.

Konsumentskyddslagen

Konsumentskyddslagen är en central lag som reglerar förhållandet mellan konsumenter och näringsidkare. Lagen innehåller bestämmelser om utbud, försäljning och annan marknadsföring av konsumtionsnyttigheter från näringsidkare till konsumenter. Med konsumtionsnyttigheter avses sådana varor och tjänster samt andra nyttigheter och

förmåner som utbjuds till fysiska personer eller som fysiska personer i väsentlig omfattning skaffar för sitt privata hushåll. Som konsument betraktas enligt lagen en fysisk person som skaffar en konsumtionsnyttighet huvudsakligen för annat ändamål än den näringsverksamhet som han idkar.

Med näringsidkare avses enligt konsumentskyddslagen en fysisk person eller en privat eller offentlig juridisk person som i syfte att få inkomst eller annan ekonomisk nytta yrkesmässigt håller till salu, säljer eller i övrigt bjuder ut konsumtionsnyttigheter för anskaffning mot vederlag. Också ett vatten- och avloppsverk kan betraktas som en sådan näringsidkare.

Konsumentskyddslagen kan alltså tillämpas på förhållandet mellan ett vatten- och avloppsverk och en konsument som är kund hos verket. Den innehåller emellertid inte bestämmelser om den rättsliga ställningen för en konsument som anlitar nödvändighetstjänster. Bestämmelserna om vissa konsumenttjänstavtal tillämpas inte på t.ex. leverans av vatten. Tillhandahållandet av vattentjänster, som är nödvändighetstjänster, kan inte heller direkt jämföras med handel med eller tillverkning av varor, vilka är enstaka leveranser.

Lagen om konkurrensbegränsningar

Lagen om konkurrensbegränsningar har givits i syfte att skydda en sund och fungerande ekonomisk konkurrens mot skadliga konkurrensbegränsningar. Enligt lagen avses med näringsidkare en fysisk person eller en privat- eller offentligrättslig person som yrkesmässigt saluför, köper, säljer eller annars mot vederlag förvärvar eller överlåter varor eller tjänster. Ett vatten- och avloppsverk kan därmed betraktas som en sådan näringsidkare som avses i lagen.

Enligt lagen anses att en dominerande ställning på marknaden innehas av en näringsidkare som inom ett visst område har ensamrätt eller annars en så dominerande ställning att den på ett väsentligt sätt styr prisnivån eller leveransvillkoren för en nytta eller på något annat motsvarande sätt påverkar konkurrensförhållandena i ett visst produktions- eller distributionsled. Ett vatten- och avloppsverk kan alltså anses ha en dominerande ställning på marknaden inom

sitt verksamhetsområde. Det är förbjudet för näringsidkare att missbruka en dominerande marknadsställning.

Som missbruk av dominerande marknadsställning betraktas t.ex. användning av ensamförsäljningsavtal utan särskilda skäl samt tillämpning av en oskälighetsprissättningspraxis. Konkurrensverket reder ut konkurrensbegränsningar och deras verkningar. Om konkurrensverket anser att en näringsidkare begränsar konkurrensen på ett sätt som är förbjudet, skall det vidta nödvändiga åtgärder för att undanröja konkurrensbegränsningen eller dess skadliga verkningar.

2.3. Europeiska gemenskapens lagstiftning

Dricksvattendirektivet

Rådets direktiv om kvaliteten på dricksvatten (98/83/EG, nedan dricksvattendirektivet) trädde i kraft den 25 december 1998. Genom det ändrades det tidigare motsvarande direktivet 80/778/EEG, som i Finland genomfördes genom social- och hälsovårdsministeriets beslut om kvalitetskrav på och kontrollundersökning av hushållsvatten (74/1994), vilket trädde i kraft den 1 februari 1994. Medlemsstaterna skall sätta i kraft de lagar och andra författningar som det nya direktivet förutsätter inom två år från dess ikraftträdande. I Finland genomfördes de ändringar som direktivet förutsätter genom en ändring av hälsoskyddslagen (441/2000), genom vilket hälsoskyddslagen kom att motsvara kraven i direktivet.

Målet för dricksvattendirektivet är att skydda människornas hälsa från de skadliga effekterna av alla slags föroreningar av dricksvatten. Medlemsstaterna skall vidta nödvändiga åtgärder för att säkerställa att dricksvattnet är hälsosamt och rent. Medlemsstaterna skall för de mikrobiologiska och kemiska parametrarna och indikatorparametrarna i bilaga I till direktivet fastställa värden som skall gälla för dricksvatten. De behöriga myndigheterna skall upprätta kontrollprogram som uppfyller minimikraven i bilaga II till direktivet.

Dricksvatten, dvs. hushållsvatten enligt hälsoskyddslagen, är enligt direktivet vatten som är avsett för dryck eller hushållsändamål eller som används i ett företag som till-

verkar livsmedel. De allra minsta icke-kommersiella enskilda inrättningarna i medlemsstaterna kan lämnas utanför tillämpningen av dricksvattendirektivet. Kraven i direktivet skall tillämpas åtminstone på sådana verk som tillhandahåller mer än 10 m³ vatten per dag eller försörjer fler än 50 personer eller som tillhandahåller vattnet som den del av kommersiell eller offentlig verksamhet.

Avloppsvattendirektivet

Syftet med rådets direktiv om rening av avloppsvatten från tätbebyggelse (91/271/EEG, ändrat den 27 februari 1998 genom rådets direktiv 98/15/EG, nedan avloppsvattendirektivet), är att skydda miljön från skadlig inverkan till följd av avloppsvatten från tätbebyggelse samt biologiskt nedbrytbara avloppsvatten från livsmedelsindustrin. Medlemsstaterna förutsätts samla ihop och behandla sådana avloppsvatten, åtminstone i tätorter. Med tätort avses ett område där befolkningen eller de ekonomiska aktiviteterna är så koncentrerade att spillvattnet kan samlas in och ledas till ett avloppsreningsverk eller ett slutligt utsläppsställe. I direktivet anges också särskilda krav på känsliga områden. Bilaga II till direktivet innehåller kriterier för definition av sådana områden.

Medlemsstaterna skall se till att de uppfyller kraven i direktivet senast den 31 december 2005 och till vissa delar redan tidigare än så. Direktivet har genomförts genom statsrådets beslut om rening av sådant avloppsvatten från allmänt avlopp och vissa industrisektorer som leds in i vatten samt rening av sådant avloppsvatten från industri som leds in i allmänt avlopp (365/1994). Beslutet grundar sig på ett bemyndigande i 11 a § lagen om allmänna vatten- och avloppsverk.

Enligt 5 § lagen om allmänna vatten- och avloppsverk skall kommunen, om sanitära skäl eller behovet hos en större grupp av konsumenter annars så kräver, sörja för att åtgärder vidtas för ordnande av vattenförsörjning och avloppshantering på åtgärd av ett allmänt vatten- och avloppsverk som ägs av kommunen eller av ett för uppgiften lämpligt samfund. Angående kommunens skyldighet att ordna avloppshantering gäller dessutom vad som bestäms i avloppsvattendirektivet.

Ytvattendirektivet

I rådets direktiv om den kvalitet som krävs på det ytvatten som är avsett för framställning av dricksvatten i medlemsstaterna (75/440/EEG, nedan ytvattendirektivet) anges de kvalitetskrav som sött ytvatten som används för uttag av vatten avsett för mänsklig konsumtion måste uppfylla efter lämplig behandling. I direktivet delas vattnet in i tre grupper för vilka fastställs både målvärden och obligatoriska gränsvärden med avseende på 46 olika parametrar. Medlemsstaterna skall säkerställa att ytvattnet uppfyller dessa krav. Annat ytvatten än sådant som uppfyller kraven får inte användas till framställning av dricksvatten annat än i undantagsfall. Kvaliteten på ytvatten skall följas genom att prov tas på vattnet i enlighet med direktivet i samband med framställningen av dricksvatten. Direktivet förutsätter också att medlemsstaterna utarbetar en åtgärdsplan för förbättring av kvaliteten på ytvatten. De skall också med tre års mellanrum sända kommissionen uppgifter om genomförandet av direktivet.

Bestämmelser om metoderna för bestämning och provtagning av sådant vatten som avses i ytvattendirektivet ingår i rådets direktiv om mätmetoder samt provtagnings- och analysfrekvenser avseende ytvatten för dricksvattenframställning i medlemsstaterna (79/869/EEG). Båda direktiven har genomförts i Finland genom statsrådets beslut om kvalitetskraven för ytvatten som är avsett för framställning av dricksvatten samt om kontroll av sådant ytvatten (366/1994).

Förslaget till direktiv om upprättande av en ram för gemenskapens åtgärder på vattenpolitikens område

Europeiska unionens råd har den 22 oktober 1999 fastställt en gemensam ståndpunkt (nr 41/1999) angående förslaget till Europaparlamentets och rådets direktiv om upprättande av en ram för gemenskapens åtgärder på vattenpolitikens område. Syftet med det vattenpolitiska ramdirektivet är att upprätta en ram för skyddet av vatten i gemenskapen, varvid syftet bl.a. är att trygga en tillräcklig tillgång på yt- och grundvatten av god kvalitet som behövs för en hållbar, balanserad och rättvis vattenanvändning. Det godkänns

sannolikt för ikraftträdande tidigast mot slutet av år 2000. Medlemsstaterna skall sätta i kraft de lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa direktivet senast inom tre år från datum för dess ikraftträdande.

Direktivet förutsätter bl.a. att man i fråga om vattentjänster beaktar principen om täckning av kostnaderna, inklusive miljö- och resurskostnader. På samma gång förutsätter direktivet särskilt att också principen att förorenaren betalar beaktas. Medlemsstaterna avses dock kunna beakta de sociala, miljömässiga och ekonomiska effekterna av kostnadstäckning, liksom geografiska och klimatiska förhållanden i regionen i fråga.

2.4. Vatten- och avloppslagstiftningen i olika länder

Sverige

I Sverige stiftades 1970 lagen om allmänna vatten- och avloppsanläggningar. Lagen påminner till stor del om Finlands lag om allmänna vatten- och avloppsverk. Enligt lagen är kommunen skyldig att ordna vattenförsörjning och avlopp. Allmänna vatten- och avloppsanläggningar är inte bara de anläggningar som kommunerna äger utan också de vatten- och avloppsanläggningar som länsstyrelsen på ansökan har förklarat för allmänna. I lagen ingår också bestämmelser om avgifter för vattenförsörjning och avlopp. Bestämmelserna har senast setts över 1996. De medel som samlas in genom avgifterna får inte överskrida vad som behövs för att täcka nödvändiga kostnader för anläggningen. De allmänna vatten- och avloppsanläggningarna i Sverige får alltså inte inbringa vinst.

Enligt lagen om allmänna vatten- och avloppsanläggningar har ägaren av en fastighet rätt att ansluta sig till den allmänna vatten- och avloppsanläggningens ledningsnät, om det behövs för brukande av fastigheten och om vattenförsörjning och avlopp inte med större fördel kan tillgodoses på något annat sätt. Å andra sidan kan en fastighetsägare med stöd av hälsoskyddsbestämmelserna i miljöbalken vara skyldig att ansluta sin fastighet till en anläggnings ledningsnät. På grund av fastighetsägarens rätt och skyldighet att ansluta sig anses inget privaträttsligt avtalsförhållande i normala fall existera mellan den allmänna vatten- och avloppsanlägg-

ningen och den som använder vatten, utan förhållandet mellan fastigheten och anläggningen regleras alltså genom offentligrättsliga normer. Vid behov kan anläggningens huvudman och användaren emellertid träffa avtal om sådant som inte redan regleras i lag, andra allmänna bestämmelser eller taxa. Tvister som gäller förhållandet mellan anläggningen och användaren avgörs i en särskild nämnd, Statens va-nämnd, som omfattas av en särskild lag.

Avgifter för vattenförsörjning och avlopp som tas ut är en engångsavgift för täckande av kostnaderna för byggande av vatten- och avloppsledningsnätet. Trots namnet kan betalningen fördelas på högst tio år. En annan avgift är bruksavgiften. Uttaget av engångsavgift förutsätter att kostnaderna för en fastighets vattenförsörjning eller avlopp på grund av särskilda förhållanden avviker i beaktansvärd omfattning från vad som i övrigt gäller inom verksamhetsområdet. Bruksavgiften åter baserar sig på en taxa som vatten- och avloppsanläggningens huvudman har fastställt i enlighet med lagen.

Vattenavgiftens storlek bör kunna räknas ut direkt med hjälp av de faktorer som nämns i taxan: sådana kan vara t.ex. den förbrukade vattenmängden, antalet rum eller rumsytan, våningsytan eller tomtens areal. I praktiken utarbetas taxorna i allmänhet i enlighet med Svenska Vatten- och Avloppsverksföreningens rekommendationer. Om en anläggning under en viss del av året behöver vidta särskilda åtgärder får förhöjd taxa för den delen av året bestämmas med tillämpning av en taxenivå som är högst dubbelt så hög som den som tillämpas för huvuddelen av året.

Tyskland

I Tyskland fördelas lagstiftningsbehörigheten beträffande vattenförsörjning och avlopp enligt grundlagen mellan förbundsstaten och delstaterna så, att delstaterna har lagstiftningsbehörighet bara i sådana frågor som inte har reglerats på förbundsstatsnivå. Största delen av vatten- och avloppsverken i Tyskland ägs direkt av kommuner eller sammkommuner, och deras verksamhet regleras genom kommunallagstiftningen i de olika delstaterna. I syfte att förenhetliga avtalen mellan vatten- och avloppsverken och enskilda kunder har det på förbundsstatsnivå ändå givits en förordning om de allmänna

villkoren för vattenförsörjning och avlopp (Verordnung über Allgemeine Bedingungen für die Versorgung mit Wasser).

I vatten- och avloppsverkens beslutande organ är oftast olika intressegrupper företrädare, och vattenavgifternas storlek bestäms direkt vid förhandlingar mellan dem som producerar vattentjänster och dem som anlitar tjänsterna. Den taxa som reglerar fastställandet av vattenavgifter bör enligt de allmänna principerna bl.a. täcka kostnaderna för vattenförsörjning och avlopp och återspegla dels de kostnader som olika användargrupper orsakar, dels kostnadsstrukturen mera allmänt. Principen om kostnadstäckning har i Tyskland uppfattats så, att i kostnaderna inbegrips också alla kostnader för finansiering av investeringarna, vilket har varit anledningen till den relativt höga nivån på vattenavgifter i Tyskland.

I förordningen om de allmänna villkoren för vattenförsörjning och avlopp föreskrivs om de förutsättningar med stöd av vilka vatten- och avloppsverken kan ta ut avgift hos kunderna för täckande av kostnaderna för byggande av vatten- och avloppsnätet i ett visst område (Baukostenzuschüsse), för täckande av kostnaderna för anslutning av hushåll till ledningsnätet (Erstattung für Hausanschlusskosten) eller förskottsbetalning för den förväntade vattenförbrukningen (Vorauszahlungen). Verken är skyldiga att också sköta mätningen av de vattenmängder som fastigheterna förbrukar. I Tyskland består vattenavgifterna i regel av en fast del och en del som är bunden till förbrukningen, även om diskussioner länge har förts om ett avgiftssystem som helt och hållet skulle vara bundet till förbrukningen och möjligen t.o.m. progressivt.

År 1976 stiftades i Tyskland på förbundsstatsnivå med stöd av en på grundlagen baserad fullmakt att stifta ramlagar en lag om avgiftsbelagda utsläpp av avloppsvatten (Abwasserabgabengesetz). Lagen trädde i kraft den 1 januari 1978 och har sedermera reviderats två gånger. Kompletterande bestämmelser på delstatsnivå om avloppsvattenavgift ingår i de flesta delstater i lagar om avloppsvattenavgift (Landesabwasserabgabengesetz). Den ekonomiska pålaga som drabbar den som förenar vatten vid utsläpp av avloppsvatten bör leda till mindre volymer avloppsvatten och lägre halter av menliga ämnen samt till bibehållande av en uppnådd lägre nivå. Därför är avloppsvattenavgiftens

storlek beroende av avloppsvattnets menlighet. På hushållens vägnar betalas avloppsvattenavgiften av verken, som sedan inkluderar kostnaderna i den avgift som de tar ut.

Frankrike

I Frankrike har ansvaret för vattentjänsterna sedan lagen om kommunernas självstyrelse stiftades 1884 ankommit på kommunerna, som är omkring 36 000 stycken. Senare har det i 1992 års vattenlag stadgats om kommunernas skyldighet att sköta vattentjänsterna. Kommunerna skall senast före utgången av 2005 sköta verkställigheten av bestämmelserna i vattenlagen. I Frankrike finns det 14 000 enskilda eller offentliga vattenverk. Sammanlagt 75 % av befolkningen får sitt dricksvatten genom enskilda vattenverk. Enskilda företag behandlar också en tredjedel av avloppsvattnet, men i huvudsak sköter kommunerna fortfarande avloppshanteringen. I praktiken har kommunerna bildat kommunalförbund (syndicat de communes) för ordnandet av vattentjänsterna, och oftast har de delegerat skötseln av vatten- och avloppsverken till något enskilt verk (s.k. gestion déléguée). Visserligen kan kommunerna eller sammanslutningar av dem också administrera vattentjänsterna själva (regie directe).

Delegeringen av vattentjänstuppgifter skedde till en början genom att företagen beviljades koncessioner. Från och med 1950-talet har kommunerna också ingått privaträttsliga avtal med företag om ordnandet av vattentjänsterna. Samtidigt har finansieringen av vattenförsörjnings- och avloppsinvesteringar i allt större utsträckning övergått från kommunerna till företag. Enligt lagen kan kommunerna vid utgången av en högst 20-årig avtalsperiod byta avtalspartner, om de så vill. I allmänhet är det möjligt att ändra avtalet oftare, exempelvis vart femte år.

I praktiken bestäms vattenavgifternas storlek utgående från avtal mellan företagen och kommunerna. De är mycket detaljerade i både tekniskt och ekonomiskt hänseende. Från och med 1995 har huvudmannen för ett vatten- och avloppsverk som ägs av kommunen eller av flera kommuner gemensamt bort offentliggöra en årlig rapport av vilken de olika faktorer som inverkar på prisbildningen för vatten framgår.

En tredje grupp av aktörer som är viktig för vattenförsörjnings- och avloppsfrågorna i Frankrike, utöver de kommunala och de en-

skilda vattenverken, är de vattendistrikt som omfattar olika vattendragsområden och som inrättades 1964. I 1964 års lag gavs de sex vattenämbetsverk (agence de l'eau) som administrerar vattendistrikt fullmakt att samla in avgifter hos enskilda och offentliga personer. Genom en lagändring 1974 omformades avgiftssystemet så, att avgifterna verkligen skall styra företagen att utveckla metoder för avloppsvattenrening. Grunderna för avgiftsbestämningen förändras hela tiden i takt med att tekniken utvecklas och kontrollmetoderna blir bättre.

För närvarande tar vattenämbetsverken ut två slag av avgifter: en till vattenmängden bunden bruksavgift (redevances établies au titre des prélèvements) och en utsläppsavgift (redevances établies au titre de la détérioration de la qualité de l'eau) som är beroende av vattenkvaliteten. År 1994 utgjorde bruksavgifterna ca 18 % och utsläppsavgifterna resterande ca 82 % av alla avgifter som vattenämbetsverken tog ut. De avgifter som vattenämbetsverket tar ut ingår i de avgifter som skall betalas till vatten- och avloppsverket. År 1994 gick i genomsnitt 13 % av de vattenräkningar som enskilda betalade till vatten- och avloppsverket slutligen till vattenämbetsverken. De medel som inflyter till vattenämbetsverken genom avgifterna används till stödande av projekt som främjar vattnets tillstånd. De står därför för en betydande del av finansieringen av restaureringen av vattendrag; under åren 1992-1996 delades sammanlagt 39 miljarder francs, alltså drygt 35 miljarder mk, ut i understöd.

Förenade kungariket

I England och Wales har alla vatten- och avloppsverk varit privatägda sedan 1989, medan detta inte är fallet i Skottland och Nordirland. Genom 1989 års vattenlag (Water Act) gavs tio regionala vattenbolag (Regional Water Companies) en koncession för 25 år. Koncessionen kan förlängas. I samband med privatiseringsprocessen skulle vattenbolagen bli ägare till all infrastruktur som hänför sig till vattentjänsterna, inklusive vatten- och avloppsnäten. Dessa tio licenser som har beviljats vattenbolagen täcker 75 % av Englands och Wales yta.

Om skyldigheterna för dem som innehar vatten- och avloppsverk och om de villkor som skall ingå i licenserna (instruments of appointment) bestämdes i samband med

en omfattande lagstiftningsreform som företogs 1991. Vid reformen kompletterades vattenlagens bestämmelser, och de delades upp på två olika lagar, vattenindustrilagen (Water Industry Act) och lagen om vattentillgångar (Water Resources Act). Dessutom ändrades dessa två lagar ytterligare något genom den miljölag (Environmental Act) som stiftades 1995. Den med avseende på vattentjänster viktigaste lagen, vattenindustrilagen, ändrades senast i juni 1999, då skyddet för enskilda som är kunder hos vattenbolagen stärktes.

Enligt vattenindustrilagen är vattenbolagen skyldiga att leverera vatten till hushåll som behöver det, och enligt de lagändringar som genomfördes 1995 också att sköta avloppshanteringen. För att täcka de kostnader för byggande av ledningsnät som anslutningen av en fastighet till vatten- och avloppsledningsnätet åsamkar ett vattenbolag kan bolaget hos kunden ta ut s.k. tilläggsavgift under de 12 följande åren. Dessutom är också en anslutningsavgift av engångskaraktär i bruk. Vattenbolagen skall sammanställa taxor dels för tilläggs- och anslutningsavgifter, dels för ordinära vattenavgifter inom de gränser som det statliga vatten- och avloppsämbetsverket (OFWAT, Office of Water Services) ställer för ett visst antal år åt gången. De medel som inflyter genom avgifterna skall täcka vattenbolagens kostnader och ge avkastning på investeringarna (6 - 7 % år 1997). I praktiken har möjligheterna att höja taxorna sedan 1995 varit helt bundna till index (Retail Price Index). Meningsskiljaktigheter beträffande taxorna mellan vattenbolagen, konsumenterna och vatten- och avloppsämbetsverket avgörs i sista hand av den myndighet som allmänt övervakar konkurrensen (Monopolies and Mergers Commission).

I England har hushållens vattenavgifter vanligtvis grundat sig på fastighetens värde, men vattenindustrilagen förutsätter att vattenbolagen ändrar taxegrunderna senast den 31 mars 2000. Lagstiftaren har för avsikt att öka den andel som de till förbrukningen bundna avgifterna står för. I England har man dock alltså motsatt sig kraftigt att vattenmätare som visar de enskilda fastigheternas vattenförbrukning används. Motståndet har främst sociala skäl. I vilket fall som helst går ca 3 % av hushållen i England och Wales årligen över till fakturering som baserar sig på den med vattenmätare uppmätta förbrukningen, och samtliga vattenbo-

lag erbjuder sina kunder en möjlighet att, om de så önskar, välja måtarbaserad fakturering.

2.5. Bedömning av nuläget

Numera befinner sig tillgången till och kvaliteten på vattentjänster på en skälig nivå för den stora majoriteten av finländare, också internationellt sett. När det gäller tre tämligen stora befolkningsgrupper förekommer dock betydande brister fortfarande i tillgången till vattentjänster, som är nödvändighetstjänster: för det första den tätortsbefolkning vars vattenförsörjning och avlopp har ordnats fastighetsvis, för det andra invånarna i de områden där vattnet i fråga om kvaliteten - antingen smaken eller lukten - åtminstone tidvis är otillfredsställande samt för det tredje de invånare i glesbygden vars vattenförsörjning och avloppshantering är bristfällig.

För vattentjänsterna har det inte ställts upp allmänna mål på lagnivå, även om vattenförsörjningen och avloppshanteringen kan anses vara nödvändighetstjänster vars tillgänglighet bör tryggas genom lagstiftning i dagens samhälle. Inte heller är ansvaret i samband med utvecklingen och ordnandet av vattentjänster helt entydigt. Kommunen tycks inte ha ett tillräckligt omfattande författningsbaserat ansvar för utvecklingen av vattentjänsterna inom sitt område.

Förbättringen av vattentjänsterna i sådana samhällen som ligger utanför vatten- och avloppsverkens verksamhetsområden och i glesbygden kan inte anses vara tillräckligt systematisk i förhållande till behoven, fastän många kommuner har understött t.ex. inrättandet av lokala vattenandelslag och vattenaktiebolag. Det kan betraktas som ett missförhållande att det utanför verkens verksamhetsområde till följd av sådant byggande som grundar sig på undantagslov och sådana planbegränsningar som är oändamålsenliga med avseende på vattenförsörjning och avlopp har uppstått tätbebyggelse, vars vattenförsörjning och avlopp i många fall går tillbaka på bristfälliga fastighetsvisa lösningar, trots att den bäst skulle gå att sköta genom anslutning av fastigheterna till ett verks ledningsnät. Också förbättring av fastighetsvisa eller för några fastigheter gemensamma vattenförsörjnings- och avloppslösningar skulle kräva att utbudet av tjänster inom sektorn utvecklas. I praktiken skulle kommunen ha

de bästa förutsättningarna att se till att produktion också av andra vattentjänster än sådana som tillhandahålls av anläggningar vidtas vid behov.

Enligt dagens sätt att se har det förfarande för fastställande av avgifter som föreskrivs i lagen om avloppsvattenavgift visat sig vara stelbent, och lagen innehåller onödigt detaljerade bestämmelser om det kommunala beslutsfattandet. Taxan, som innehåller detaljerade grunder för avloppsvattenavgiften, godkänns av kommunfullmäktige. Lagen förutsätter också att kommunstyrelsen fattar beslut om anslutningsavgiften, som avses i lagen om avloppsvattenavgift. I praktiken har dock överenskommelse om avgiften i många fall ingåtts mellan kommunen och abonnenten.

Regleringen av avgifterna för vattentjänster kan inte anses vara konsekvent, eftersom lagen om avloppsvattenavgift tillämpas bara på kommunala avloppsverk. På så sätt är enskilda verk och deras kunder i rättsligt hänseende och i fråga om förfarandet i en annan ställning än de kommunala verken och deras kunder. De avgifter som privaträttsliga verk tar ut för avloppsvattnet är privaträttsliga, alldeles som vattenavgifterna. I praktiken tar både kommunala och enskilda vatten- och avloppsverk emellertid ut avgifterna genom en enda faktura.

Enligt lagen om avloppsvattenavgift skall avgiftsgrunderna vara skäliga och opartiska. Motsvarande krav ställs inte på vattenavgifterna i lagen om allmänna vatten- och avloppsverk. Meningssskiljaktigheter som gäller avloppsvattenavgifter avgörs med stöd av lagen om avloppsvattenavgift vid förvaltningsdomstolen, medan tvistemål som gäller vattenavgifter avgörs vid tingsrätten med stöd av lagen om allmänna vatten- och avloppsverk. Eftersom grunden också för avloppsvattenavgiften är den vattenmängd som en fastighet förbrukar är det möjligt att en kund blir tvungen att vända sig till både tingsrätten och förvaltningsdomstolen på grund av avgifter som ingår i en och samma faktura.

Det kan alltså anses vara särskilt inkonsekvent att förhållandet mellan ett vatten- och avloppsverk och en kund som är abonnent dels är förvaltningsrättsligt, dels grundar sig på ett privaträttsligt avtalsförhållande. Gränsdragningen och tillvägagångssätten är inte heller entydiga, och det kan inte anses vara tillfredsställande med avseende på rätts-

skyddet för abonnenten och för konsumenten, som använder vatten, inte heller för verken.

Till en del fördunklas den privaträttsliga karaktären hos avtalsförhållandet mellan vatten- och avloppsverket och abonnenten av att också privaträttsliga vatten- och avloppsverk har rätt att meddela allmänna föreskrifter (i lagtexten används uttrycket allmänna bestämmelser), när de har godkänts som allmänna verk. Enligt lagen om åtgärder som gäller myndigheternas föreskrifter och anvisningar (573/1989) avses med föreskrifter allmänna regler vilka myndigheterna har fattat beslut om och vilka såsom förpliktande skall iaktas i de enskilda fall som avses i dem. Endast myndigheter kan emellertid med stöd av 80 § grundlagen (731/1999) bemyndigas att utfärda rättsnormer. Till denna del kan lagen om allmänna vatten- och avloppsverk inte anses vara förenlig med grundlagens krav.

Den rättsliga ställningen för en konsument som är kund hos ett vatten- och avloppsverk kan inte anses vara tillräckligt tydlig. Konsumentskyddslagen kan tillämpas bara på en del av de tjänster som vatten- och avloppsverken tillhandahåller. Hushållsvatten och leverans av sådant till hushåll kan anses som en sådan konsumtionsnyttighet som avses i lagen. I regeringens proposition till Riksdagen med förslag till konsumentskyddslagstiftning (RP 8/1977) konstaterades (s. 16) att lagen bör tillämpas exempelvis på distribution av vatten. Däremot kan lagen inte tillämpas på offentliga samfunds lagstadgade verksamhet, dvs. den kommunala avloppsverksverksamheten. Gränsdragningen är inte tydlig med avseende på när ett allmänt vatten- och avloppsverk är näringsidkare och när det utför lagstadgade uppgifter i egenkap av ett offentligt samfund.

Tillhandahållandet av vattentjänster grundar sig på ett långvarigt avtal mellan vatten- och avloppsverket och abonnenten. Den sistnämnda avtalsparten kan vara dels en konsument, dels en kommuninvånare. Ett vatten- och avloppsverk som utgör den andra avtalsparten är åter ofta ett kommunalt eller kommunägt verk, så de kommunala organen kan inte på ett naturligt sätt utöva tillsyn över att avtalsvillkoren är skäliga. Denna tillsynsuppgift lämpar sig för konsumentombudsmannen.

I konsumentskyddslagen har uppmärksamhet inte ägnats åt konsumentens rättsliga

ställning som användare av nödvändighetstjänster. Lagbestämmelserna om vissa konsumenttjänstavtal tillämpas inte på t.ex. avtal om vattentjänster. Tillhandahållandet av vattentjänster kan inte heller direkt jämföras med varuhandel eller tillverkning av varor, eftersom dessa är enskilda leveranser. Konsumentskyddsbestämmelser har på senare år fogats till den lagstiftning som reglerar tillhandahållandet av nödvändighetstjänster. På motsvarande sätt bör på lagnivå bestämmas om en miniminivå för konsumentskyddet också i syfte att trygga den rättsliga ställningen för konsumenter som anlitar vattentjänster, vilka är av typen nödvändighetstjänster.

Från både vatten- och avloppsverkens och kundernas synpunkt finns det behov av att förenhetliga tillvägagångssätten, den behöriga domstolen och avgiftsgrunderna. Det entydigaste skulle vara att bestämma att sådana tvistemål mellan verket och abonnenten som gäller avgifter, gottgörelse och skadeståndsskyldighet skall behandlas vid tingsrätten. Bestämmelserna bör vara desamma för både kommunala och privaträttsliga verk. Genom att lagstiftningen om vattenförsörjning och avlopp förenhetligas och de behövliga minimibestämmelserna om konsumentskydd fogas till den kan samma konsumentskyddsbestämmelser tillämpas enhetligt på alla avgifter för vattentjänster. På grund av att vattentjänsterna har karaktären av nödvändighetstjänster bör alla avgifter för vattentjänster vara skäliga och rättvisa med avseende på olika kunder.

Från konkurrensbegränsningssynpunkt kan vatten- och avloppsverken betraktas inte bara som näringsidkare utan också som naturliga monopol med en regionalt dominerande ställning på marknaden. Det är en följd av att det på grund av verkens kapitalintensitet i praktiken är möjligt för ett enda verk att fungera lönsamt på det marknadsområde som verksamhetsområdet utgör. För att missbruk av den dominerande marknadsställningen skall förhindras bör grunderna för fastställande av de avgifter som verket tar ut vara så överskådliga som möjligt. De nuvarande bestämmelserna förutsätter inte detta. För att kunderna och myndigheterna skall kunna bedöma i vilken mån avgifterna för vattentjänster motsvarar kostnaderna samt är skäliga och rättvisa bör det vara möjligt att jämföra olika verks hushållning, verksamhetskostnader och avgiftsbildning. I detta

hänseende ställer de nuvarande bestämmelserna inte tillräckliga krav på verken.

Förutom de nationella skälen talar också Europeiska gemenskapens lagstiftning för en reform av lagstiftningen om vattenförsörjning och avlopp. Det har varit ändamålsenligt att i huvudsak sätta i kraft de kvalitetskrav på vatten som följer av det nya dricksvattendirektivet så, att hälsoskyddsförfattningarna ses över. En del av kraven i direktivet bör dock beaktas i samband med att det föreskrivs om vattentjänstverk. Sådana krav är särskilt möjliggörandet av korrigering myndighetsåtgärder samt skyldigheterna att informera om vattenkvaliteten och om eventuella undantag som medlemsstaten gör. Det är skäl att med lagen införliva de förpliktelser beträffande avloppshantering som ingår i avloppsvattendirektivet noggrannare än genom den allmänna hänvisning till direktivet som ingår i 5 § lagen om allmänna vatten- och avloppsverk.

Principen om kostnadstäckning, som avses i det direktiv om upprättande av en ram för gemenskapens åtgärder på vattenpolitikens område som är under beredning, ingår inte i den nuvarande lagstiftningen om vattenförsörjning och avlopp. Principen förutsätter att vatten- och avloppsverken bör kunna täcka alla sina kostnader för verksamheten genom avgifter. I praktiken fullföljs principen om kostnadstäckning för närvarande på mycket varierande sätt: vissa vatten- och avloppsverk inkomstför varje år till sina ägare en betydande del av sin omsättning, medan andra stöds ekonomiskt av kommunerna och staten. Det skulle bli nödvändigt att se över grunderna för bestämmande av avgifterna för vattentjänster senast efter det att direktivet trätt i kraft.

Det föreslagna ramdirektivet ålägger också förpliktelser som gäller kontroll och utredning och som bör beaktas när det föreskrivs om insamling och översändande av uppgifter som inkommer i samband med vatten- och avloppsverkets verksamhet. Sådana förpliktelser är bl.a. de som gäller individualisering och uppföljning av vattenförekomster som används till tagande av dricksvatten, betraktelse av hur mänsklig aktivitet påverkar vattnens tillstånd samt uppgörandet av ekonomiska analyser av vattenanvändningen. Det skulle vara ändamålsenligt att beakta direktivet, som nu är i finslipningsskedet, när lagstiftningen om vattenförsörjning och avlopp-

revideras för att upprepa översyner av författningarna skall kunna undgås.

3. Propositionens mål och de viktigaste förslagen

3.1. Mål och medel

Målet för reformen av lagstiftningen om vattenförsörjning och avlopp är att trygga vattentjänsterna, som är nödvändighetstjänster, så att alla som behöver det har tillgång till tillräckligt med hygieniskt och även i övrigt oklanderligt hushållsvatten samt till sådant avledande och sådan rening av avloppsvatten som är lämplig med avseende på miljö- och hälsoskyddet, och det till skäliga kostnader. Syftet med reformen är att lagstiftningen om vattenförsörjning och avlopp skall motsvara de nuvarande behoven och att brister i den skall rättas till med beaktande också av gemenskapslagstiftningens krav.

Huvudmålen är två stycken. För det första revideras regleringen av förhållandet mellan vatten- och avloppsverken och kunderna så, att tillgången till tjänster och deras kvalitet kan tryggas i de föränderliga förhållandena, varvid hänsyn tas också till den tilltagande bolagiseringen av verken. Centralt i detta hänseende är att avtals- och avgiftssystemen beträffande vattentjänster förenhetligas på privaträttslig basis samt att miniminivån för konsumentskyddet tryggas i samband med vattenförsörjning och avlopp.

Leveransen av hushållsvatten till hushållen och avledandet av avloppsvatten är nödvändighetstjänster. Med det avses tjänster utan vilka människorna just inte klarar sig i det moderna samhället. På grund av vattentjänsternas karaktär av nödvändighetstjänster är det väsentligt att övergången från ett delvis offentligrättsligt system till ett privaträttsligt system inte äventyrar tillgången till vattentjänster. Enligt förslaget skall tillgången till vattentjänster tryggas framför allt så, att det framdeles bestäms i lag om allt som är centralt för vattentjänsternas karaktär av nödvändighetstjänster. På så sätt övervakas genomförandet av det av de tillsynsmyndigheter som anges i lagen om vattentjänster. Från denna synpunkt centrala bestämmelser som föreslås ingå i lagen om vattentjänster är kommunens skyldighet att ordna vattentjänster och vatten- och avloppsverkens lagstadgade skyldighet att dra försorg om vat-

tentjänsterna inom sitt verksamhetsområde samt specificeringen av de områden som skall ingå i verksamhetsområdena.

Den rättsliga ställningen för dem som anlitar vatten- och avloppsverkens tjänster tryggas också genom den rätt att anhängiggöra ärenden som ägarna och innehavarna av fastigheter har samt genom att det på lagnivå bestäms om grunderna för alla avgifter för vattentjänster och om begränsningarna av avbrott i vattentjänsterna. Viktigt med avseende på rättsskyddet är också det avstående från verkens ensidiga rätt av meddela allmänna föreskrifter som förutsätts också i grundlagen. De allmänna föreskrifterna ersätts delvis genom lagbestämmelser och delvis genom allmänna leveransvillkor. Bestämmelserna om avgifter beaktar vattentjänsternas karaktär av nödvändighetstjänster genom att förutsätta att avgifterna är skäliga och rättvisa. Avsikten är att säkerställa avgifternas skälighet också genom att det förutsätts att högst en skälig avkastning på kapitalet kan ingå i avgifterna.

Det andra huvudmålet består i att förbättra tillgången till vattentjänster i de tätorts- och glesbygdsområden som ligger utanför vatten- och avloppsverkens nuvarande verksamhetsområden och där vattenförsörjningen och avloppet för närvarande inte är på en tillfredsställande nivå. Den reform som ingår i förslaget och som är central med avseende på målet består i att förhållandet och ansvarsfördelningen mellan kommunen och verket klarläggs, i synnerhet vid utvecklingen av vattentjänster utanför verkens nuvarande verksamhetsområden. Kommunen blir skyldigt att allmänt utveckla vattentjänsterna, något som den nuvarande lagstiftningen inte tydligt föreskriver. Verket sköter fortfarande vattentjänsterna inom sitt verksamhetsområde. Med verksamhetsområdena införlivas alla sådana områden där ordnandet av vattentjänsterna förutsätter att tjänsterna tillhandahålls av ett verks ledningsnät. Agaren av en fastighet är dock alltid ansvarig för skötseln av fastighetens vattenförsörjning och avlopp.

Tillgången till vattentjänster avses också bli främjad genom att vatten- och avloppsverkens verksamhetsbetingelser förbättras. I det här avseendet består en central reform i att alla fastigheter inom ett verks verksamhetsområde blir skyldiga att ansluta sig till verkets ledningsnät. Avsikten är att verkens verksamhetsbetingelser skall tryggas också

på så sätt att vattentjänstkostnadernas olikhet i olika områden skulle kunna beaktas i avgifterna för vattentjänster. Verksamhetsbetingelserna skulle också förbättras av att det i avgifterna blir möjligt att bättre än nu beakta kostnadernas kapitalintensitet. Kravet på att det avkastningskrav som ställs på ett verk skall vara skäligt säkerställer å sin sida förutsättningarna för upprätthållandet och saneringen av verk samt på nyinvesteringar.

Genom reformen förenklas och förenhetligas regleringen av avgifterna för vattentjänster. Det sker så, att enhetliga bestämmelser utfärdas om samtliga avgifter för vattentjänster och grunderna för dem, oberoende av om det är fråga om ett kommunalt eller ett privaträttsligt verk. Alla avtal och avgifter som gäller vattentjänster föreslås vara privaträttsliga, och tvistemål som gäller dem föreslås bli avgjorda vid tingsrätten. På samma gång frångås det förfarande där avloppsvattenavgiften fastställs utgående från en taxa som kommunfullmäktige godkänner, ett förfarande som enligt dagens sätt att se måste anses vara onödigt stelbent.

Om avgifterna för vattentjänster förenhetligas förbättras också vattentjänstverkskundernas ställning som konsumenter. Konsumenternas rättsliga ställning stärks inte bara genom de nya bestämmelserna om avgifter utan också genom tvingande konsumentskyddsbestämmelser samt genom att konsumentombudsmannen deltar i utarbetandet av allmänna leveransvillkor för vattentjänsterna och övervakar iakttagandet av dem från konsumentskyddssynpunkt. Behovet av konsumentskyddsbestämmelser accentueras av att anslutningsskyldigheten enligt förslaget utsträcks till vatten- och avloppsverkets hela verksamhetsområde.

Från konkurrensbegränsningssynpunkt bör grunderna för bestämmande av vatten- och avloppsverkens avgifter i syfte att förhindra missbruk av en dominerande marknadsställning vara så överblickbara och jämförbara som möjligt. De nuvarande bestämmelserna förutsätter inte detta. För att kunderna och myndigheterna skall kunna bedöma om avgifterna för vattentjänster motsvarar kostnaderna samt om de är skäliga och rättvisa föreslås att också de kommunala verkens bokföring bör hållas åtskilda från kommunens övriga bokföring. Enligt förslaget bör verken också informera om hur avgifterna för vattentjänster bildas.

3.2. De viktigaste förslagen

Lagen om vattentjänster

Det föreslås att den nya lagen om vattentjänster skall innefatta den reglering av vattenförsörjning och avlopp som nu ingår i lagen om allmänna vatten- och avloppsverk samt lagen om avloppsvattenavgift. Till skillnad från de nuvarande lagarna avses bestämmelserna i lagen om vattentjänster enhetligt gälla samtliga vattentjänstverk som avses i lagen, förhållandena mellan verken och kunderna samt avgifterna för vattentjänster. Begreppet allmänna vatten- och avloppsverk frångås, liksom godkännandeförfarandet, och lagens bestämmelser tillämpas direkt med stöd av lag på alla vatten- och avloppsverk som sköter ett samhälles vattentjänster. Lagen avses bli tillämpad enhetligt på både verk som ägs av en kommun eller av något annat offentligt samfund och verk som är i privat ägo och som ingår i lagens tillämpningsområde.

Lagen om vattentjänster avses innehålla bestämmelser som är ännu tydligare än förr och som gäller målen och medlen för vattentjänsterna samt de olika parternas ansvar för utvecklingen, ordnandet och skötseln av vattentjänster. Utgångspunkten är att kommunen svarar för den allmänna utvecklingen av vattentjänsterna inom sitt område. Utvecklingen avses inbegripa deltagandet i den regionala översiktsplaneringen av vattentjänster samt utarbetandet av planer för utvecklande av vattenförsörjning och avlopp. Kommunen är, alldeles som på basis av den nuvarande lagen om allmänna vatten- och avloppsverk, skyldig att vidta åtgärder för ordnande av vattentjänster, om sanitära skäl eller behovet hos en större grupp av kunder så kräver. Denna skyldighet kan i framtiden basera sig dels på sanitära skäl, dels på miljöskyddsskäl. För klarhetens skull upptar den föreslagna lagen en bestämmelse om fastighetens ansvar för ordnande av vattenförsörjning och avlopp. Avsikten är att på detta sätt visa att de uppgifter som enligt lagen om vatten och avlopp hör till kommunen och vattentjänstverket inte minskar de förpliktelser gällande vattenförsörjning och avlopp som ankommer på ägaren eller innehavaren av fastigheten.

Enligt lagen bär vattentjänstverket det primära ansvaret för skötseln av vattentjänsterna inom sitt verksamhetsområde. Denna

skyldighet motsvarar den som verken nu har enligt lagen om allmänna vatten- och avloppsverk. Skyldigheten inbegriper framför allt ombesörjande av vattenförsörjning och avloppshantering. Verket kan också åta sig att producera andra tjänster som anknyter till vattentjänsterna, men detta förutsätter att verket och kommunen ingår en överenskomelse om skötseln av sådana tjänster.

I lagen om vattentjänster frångås förfarandet för godkännande av verk som allmänna vatten- och avloppsverk. Det är dock alljämt kommunen som godkänner vattentjänstverkens verksamhetsområden. Beslutet om godkännande av verksamhetsområdet är av central betydelse för tillämpningen av lagen. Det skulle nämligen fastställa det geografiska område inom vilket vattentjänstverket har förpliktelser, men samtidigt också det område inom vilket skyldigheten att ansluta fastigheterna till vatten- och avloppsledningsnätet gäller. Den sistnämnda skyldigheten är en följd av att det i lagen föreskrivs att alla fastigheter som är belägna inom verksamhetsområdet skall anslutas till ledningsnätet.

Avsikten med denna skyldighet är att trygga verkets verksamhetsbetingelser. En fastighet kan befrias från den bara av särskilda skäl i undantagsfall, om anslutningen bli oskälig för ägaren eller innehavaren av fastigheten. Vidare förutsätts att befrielsen inte äventyrar en ekonomisk och ändamålsenlig skötsel av vattentjänsterna och att de villkor för befrielse som nu anges i hälsoskyddslagen uppfylls.

På grund av verksamhetsområdets centrala betydelse innehåller lagen bestämmelser om de rättsliga förutsättningarna för beslut om godkännande. Där specificeras de områden som kommunen bör inbegripa i verksamhetsområdet för vattentjänstverken inom kommunen. Enligt lagen är dessa sådana områden som det är nödvändigt att införliva med vattentjänstverkets ledningsnät av de orsaker som nämns i paragrafen. När kommunen godkänner ett verks verksamhetsområde bör den beakta också verkets förutsättningar att sköta vattentjänsterna. Detta säkerställs genom en bestämmelse enligt vilket verket skall vara kapabelt att på ett ekonomiskt och ändamålsenligt sätt sköta vattentjänsterna inom sitt verksamhetsområde. Bestämmelsen gäller alla verk för vilka kommunen fastställer verksamhetsområdet.

Behovet av att ordna vattentjänster vid en anläggning kan vara olika om man tänker på leveransen av hushållsvatten och bortledandet av avloppsvatten. De områden som skall börja omfattas av distributionsnätet för hushållsvatten är inte nödvändigtvis desamma som de områden som bör omfattas av avloppsnätet. Om enbart endera förutsättningen finns räcker det för att området skall införlivas med vattentjänstverkets verksamhetsområde. Även om verket alltså har ett enda verksamhetsområde kan åtgärderna i områdets olika delar variera enligt behovet av vattentjänster. Därför förutsätts i lagen att när beslut om att godkänna verksamhetsområdet fattas skall de områden som skall omfattas av distributionsnätet för hushållsvatten och de områden som skall omfattas av avloppsledningsnätet specificeras.

I 4 kap. ingår bestämmelser om avgifter för vattentjänsterna. Avgifterna avses enhetligt gälla alla verk inom lagens tillämpningsområde och täcka alla avgifter för vattentjänsterna. På så sätt bestäms på lagnivå om grunderna också för andra avgifter än avloppsvattenavgifter. Det är meningen att avgifterna skall täcka vattentjänstverkets investeringar samt underhålls- och driftkostnader. Vattentjänstverken är monopol i en dominerande marknadsställning, vilket medför särskilda krav på prissättningen. Därför förutsätter lagen att avgifterna skall vara skäliga och rättvisa och basera sig på de faktiska kostnaderna för vattentjänsterna samt att högst en skälig avkastning på kapitalet kan ingå i dem.

Lagen om vattentjänster föreslås också innehålla konsumentskyddsbestämmelser som gäller vattentjänsterna. Dessa tvingande bestämmelser motsvarar bestämmelserna i konsumentskyddslagen, som på detta sätt utsträcks att gälla samtliga vattentjänster. Iakttagandet av bestämmelserna övervakas av konsumentombudsmannen, som också deltar i utarbetandet av allmänna leveransvillkor för vattentjänster. De allmänna leveransvillkoren ersätter de nuvarande allmänna föreskrifter som avses i 11 § lagen om allmänna vatten- och avloppsverk.

Beträffande sökande av ändring föreslås i lagen om vattentjänster bli bestämt att alla tvistemål mellan abonnenten och vattentjänstverket skall behandlas vid tingsrätten som sådana privaträttsliga tvistemål som grundar sig på avtalsförhållande. Ändring i beslut som tillsynsmyndigheten fattar söks däremot

hos den regionala förvaltningsdomstolen i den ordning som föreskrivs i förvaltningsprocesslagen. Ändring i beslut som gäller godkännande av verksamhetsområdet söks däremot genom kommunalbesvär.

I lagen om vattentjänster föreslås inte någon sådan bestämmelse om bemyndigande beträffande avloppsvattendirektivet som motsvarar 11 a § lagen om allmänna vatten- och avloppsverk, eftersom det genom förordning av statsrådet är möjligt att med stöd av 11 § 2 och 3 punkten miljöskyddslagen föreskriva om sådant som hänför sig till genomförandet av direktivet. Statsrådets beslut (365/1994) som delvis utfärdats med stöd av 11 a § lagen om allmänna vatten- och avloppsverk förblir dock i kraft tills vidare. I lagen om vattentjänster föreslås inte heller någon bestämmelse i likhet med 5 § 3 mom. lagen om allmänna vatten- och avloppsverk, vilket moment gäller genomförande av avloppsvattendirektivet, eftersom förpliktelserna i bestämmelsen skulle följa av de bestämmelser i lagen om vattentjänster som gäller ordnande av avloppshanteringen och vattentjänstverkets verksamhetsområde samt nämnda statsrådsbeslut.

De övriga förslagen

I samband med att lagen om vattentjänster stiftas upphävs lagen om allmänna vatten- och avloppsverk och lagen om avloppsvattenvavgift. I hälsoskyddslagen upphävs bestämmelserna om skyldigheten att ansluta sig till vatten- och avloppsverkets vattenledning och avlopp, vilka blir onödiga på grund av motsvarande bestämmelser i lagen om vattentjänster. Dessutom ändras vissa andra lagar som innehåller hänvisningar till de lagar som upphävs. Avsikten är att se över hänvisningsbestämmelserna så, att de motsvarar de begrepp som används i lagen om vattentjänster. Orsaken till ändringen är närmast att begreppet allmänt vatten- och avloppswerk frångås. Samtidigt föreslås att andra ändringar som konstaterats vara behövliga företas i lagen om understödjande av samhällenas vatten- och avloppsåtgärder.

4. Propositionens verkningar

4.1. Ekonomiska verkningar

Lagförslaget bedöms inte ha några verkningar i fråga om statsekonomin. Förslaget

ändrar inte ansvarsförhållandena mellan kommunerna och staten beträffande vattentjänsterna och utökar inte de statliga myndigheternas uppgifter nämnvärt. De regionala miljöcentralerna övervakar vatten- och avloppsverkens verksamhet, inte bara med stöd av lagen om allmänna vatten- och avloppsverk utan också med stöd av vattenlagen och miljöskyddslagen. De bevakar också allmänt intresse i vatten- och miljöärenden samt främjar vattentjänsterna med stöd av lagen om miljöförvaltningen (55/1995).

Det är meningen att vattentjänstverkens investeringar samt underhålls- och driftkostnader skall täckas på lång sikt med de avgifter som tas ut för vattentjänsterna. Efter som nyinvesteringar som gäller vattenförsörjning och avlopp är dyra stöds de också med medel som kommunerna, staten och Europeiska gemenskapen förfogar över. Det statliga finansieringsstödet väntas förbli på i stort sett nuvarande nivå under de närmaste åren. Det väntas att förslaget, om det godkänns, ökar efterfrågan på finansiellt stöd något. Med finansiellt stöd avses här understöd, räntestöd och statliga vatten- och avloppsarbeten. Det statliga stödet har på senare år utgjort i genomsnitt ca 10 % av de sammanlagda kostnaderna för projekten, som på senare år har varit av storleksordningen 1,5 miljarder mk. Särskilt på landsbygden och i glesbygden har stödet en avsevärd sysselsättningsförbättrande verkan, eftersom det främjar bosättningen och företagsverksamheten både direkt och indirekt. Beslut om statens finansiella stöd fattas i samband med att statsbudgeten behandlas.

Lagförslaget bedöms inte ha några betydande kommunalekonomiska verkningar. Uppgörandet av planer för utvecklande av vattenförsörjning och avlopp är allmän praxis, och den för kommunerna föreslagna skyldigheten att utarbeta utvecklingsplaner som täcker deras område medför inte några stora merkostnader. De sammanlagda kostnaderna för utvecklingsplanering beräknas i kommunerna uppgå till ca 10 000 mk om året i genomsnitt. Investeringarna i vattenförsörjning och avlopp torde öka i takt med flyttningsrörelsen samt de sanitära kraven och miljöskyddskraven, i synnerhet i de tätbefolkade områden där fastigheter nu inte har anslutits till verkets vattenledning och allmänt avlopp. Också i glesbygden väntas investeringarna i vattenförsörjning och avlopp öka. Lagen om vattentjänster förutsätter emellertid

att kunderna betalar största delen av kostnaderna för vattentjänster i avgifterna för tjänsterna.

Om lagförslaget godkänns kan det minska den dolda skatt som har kunnat ingå de avgifter som vissa kommunala vatten- och avloppsverk tagit ut. I sådana fall kan lagförslaget öka behovet av att höja kommunens inkomstskattesats. Reformen bedöms dock inte som helhet öka kommuninvånarnas sammanlagda pålagor.

Ett genomförande av förslaget skulle främja vatten- och avloppsverkens ekonomiska verksamhetsbetingelser. Detta skulle följa bl.a. av att det enligt lagen om vattentjänster blir obligatoriskt att ansluta fastigheterna inom ett verks verksamhetsområde till verkets vattenledning och avlopp. I de olika delarna av verksamhetsområdet skulle det också, beroende på kostnaderna, kunna finnas avgifter av olika storlek. Förutsättningarna för att underhålla och sanera verken och företa nyinvesteringar skulle förbättras genom bestämmelser enligt vilka det avkastningskrav som ägarna ställer på vattentjänstverken bör vara skäligt. De avgifts- och avtalssystem som föreslås skulle också göra det möjligt att bättre beakta kapitalkostnaderna i avgiftsgrunderna och att planera vatten- och avloppsverkens affärsverksamhet mera rationellt.

Ett förenhetligande av grunderna för avgifter för vattentjänsterna, samt det därav följande utsträckandet av kravet på att avgifterna skall vara skäliga och rättvisa till vattenavgifterna från att nu omfatta bara avloppsvattenavgifterna, liksom kravet att endast skälig avkastning på kapitalet skall kunna ingå i avgifterna, förebygger överstora avgifter för vattentjänsterna. Det är dock svårt att bedöma i hur stor utsträckning detta i praktiken skulle inverka på storleken på de avgifter som hushållen betalar för vattentjänsterna. Rätt inriktning av avgifterna, något som eftersträvas genom reformen, skulle sannolikt höja vattentjänstavgifterna för en del hushåll, medan andras avgifter skulle sjunka. Detta följer principen om förorenarens ansvar.

Att skyldigheten att ansluta fastigheter till vatten- och avloppsverkets ledningsnät utvidgas kan i en del fall öka hushållens kostnader för vattentjänster, åtminstone tillfälligt, när det som helhet skulle vara förmånligare att ordna vattenförsörjning och avlopp fastighetsvis. Denna verkan begränsar sig dock

till sådana hushåll vilkas fastigheter är belägna på sådana områden utanför ett detaljplaneområde där det i enlighet med förslagets syften har ansetts nödvändigt att ordna vattentjänsterna genom anslutning till vatten- och avloppsverkets ledningsnät. Konsumentens avgifter för vattentjänster kan gå ner också i det fall att överstora avgifter har tagits ut för vattentjänsterna.

4.2. Verknningar i fråga om organisation och personal

Lagen om vattentjänster medför inte några nya slag av myndighetsuppgifter, och den ökar inte nämnvärt de uppgifter som olika myndigheter redan har. Tillsynsmyndigheter är de kommunala hälsoskydds- och miljövårdsmyndigheterna och de regionala miljöcentralerna, som också nu svarar för tillsynen enligt lagen om allmänna vatten- och avloppsverk.

Också andra myndigheter än miljömyndigheterna övervakar verksamheten inom sektorn för vattentjänster. I och med att lagen om vattentjänster stiftas effektivteras och underlättas den tillsyn som konsumentmyndigheterna utövar och som riktar sig till förhållandet mellan vatten- och avloppsverken, som är att betrakta som näringsidkare, och de konsumenter som anlitat verkens tjänster. Konkurrensverket åter övervakar med stöd av lagen om konkurrensbegränsning bl.a. missbruk av en dominerande ställning inom vatten- och avloppssektorn och i avgifterna för vattentjänster. Också denna tillsyn underlättas och effektivteras när lagen om vattentjänster träder i kraft genom att verkens ekonomi blir översiktligare.

Reformen har ingen direkt inverkan på de kommunala vatten- och avloppsverkens organisation. Avskiljandet av bokföringen kan ändå främja också avskiljandet och bolagiseringen av funktionerna, trots att lagen inte förutsätter detta.

4.3 Miljökonsekvenser

Stiftandet av lagen om vattentjänster ändrar inte miljö- och hälsoskyddsregleringen i fråga om vattentjänster, vilken grundar sig främst på miljöskyddslagen, vattenlagen och hälsoskyddslagen. Genom sådana vattentjänster som avses i lagen stöds hälsoskydds- och miljöskyddsmålen i kommunerna. Detta sker bl.a. på så sätt att kommunerna åläggs

en allmän skyldighet att utveckla sina vattentjänster så, att det till skäliga kostnader finns tillgång till tillräckligt med hygieniskt oklanderligt hushållsvatten samt till sådan avloppshantering som är lämplig med avseende på hälso- och miljöskyddet. Vidare utvidgas fastigheternas skyldighet att ansluta sig till vatten- och avloppsverkens vatten- och avloppsnät.

En förbättring av tillgången till vattentjänster, en rätt kostnadsallokering samt verkens ekonomiska förutsättningar för underhåll och sanering främjar vattenvården i samband med bosättningen. Verkställigheten av förslaget skulle också efter behov främja en sparsam vattenanvändning och en minskning av mängden avlopsvatten samt minska avledandet av skadliga ämnen till avlopp, vattendrag och marken.

5. Beredningen av propositionen

Reformen av lagstiftningen om vattenförsörjning och avlopp inleddes 1998, då jord- och skogsbruksministeriet tillsatte en arbetsgrupp som fick i uppdrag att utreda en revidering av lagstiftningen om allmänna vatten- och avloppsverk samt avloppsvattenavgifter. I bakgrunden till tillsättandet av arbetsgruppen fanns initiativ som konsumentombudsmannen tagit den 7 april 1998 samt som Vatten- och avloppsverksföreningen i Finland och Finlands Kommunförbund tagit den 4 maj 1998 till en reform av lagstiftningen.

Arbetsgruppen skulle utreda behovet av att se över regleringen av förhållandena mellan vattenanvändarna, vatten- och avloppsverken och kommunerna samt utifrån utredningen utarbeta de förslag till ändring av författningarna som den fann nödvändiga, utreda behovet av och möjligheterna att stärka vattenanvändarnas rättsliga ställning och göra upp förslag till bestämmelser som säkerställer att konsumentskyddsaspekter beaktas när överenskommelse ingås om leverans av vatten samt lägga fram de andra förslag till ändring av författningarna som den fann nödvändiga. I sin promemoria (jord- och skogsbruksministeriet, arbetsgruppspromemoria 1999:15) gick arbetsgruppen enhälligt in för att föreslå att en ny lag om vattentjänster skulle stiftas för att ersätta lagen om allmänna vatten- och avloppsverk och lagen om avloppsvattenavgift.

Utgående från arbetsgruppens förslag bereddes som tjänsteuppdrag vid jord- och

skogsbruksministeriet ett utkast till en proposition i samarbete med justitieministeriet, social- och hälsovårdsministeriet, miljöministeriet, konsumentombudsmannen, Finlands miljöcentral, Finlands Kommunförbund samt Vatten- och avloppsverksföreningen i Finland. Utlåtande om utkastet begärdes hos sammanlagt 80 olika instanser. I de 40 utlåtanden som inkommit är den allmänna inställningen till reformen positiv. De gällande lagar som reglerar vattenförsörjning och avlopp ansågs vara föråldrade och ansågs inte motsvara behoven och målen gällande vattenförsörjning och avlopp, vilka förändrats sedan lagarna stiftades.

Propositionen grundar sig till sina viktigaste delar på det utkast till en lag om vattentjänster som ingått i den promemoria som den arbetsgrupp som utrett ett förenhetligande av avtals- och avgiftssystemen beträffande vattenförsörjning och avlopp utarbetat. De detaljerade anmärkningar som ingått i utlåtandena om utkastet har beaktats när propositionen finslipats.

6. Andra omständigheter som inverkat på propositionens innehåll

6.1. Samband med internationella fördrag och åtaganden

I propositionen har beaktats kraven i Europeiska gemenskapernas dricksvattendirektiv,

avloppsvattendirektiv och ytvattendirektiv. Bestämmelser om genomförandet av dessa direktiv ingår emellertid huvudsakligen i hälsoskyddslagen och miljöskyddslagen samt i författningar som givits med stöd av dem. I propositionen har också beaktats det direktiv om upprättande av en ram för gemenskapens åtgärder på vattenpolitikens område som håller på att utarbetas.

Finland godkände den 17 juni 1999 det vatten- och hälsoprotokoll (ECE/ENV/99/6) som anknyter till konventionen om skydd och användning av gränsöverskridande vattendrag och internationella sjöar (FördrS 71/1996). Protokollet förutsätter bl.a. att uppfyllandet av målen för det främjas genom planering av vattenförsörjning och avlopp. Den planering av utvecklandet av vattenförsörjning och avlopp som ingår i förslaget gagnar också detta syfte.

DETALJMOTIVERING

1. Lagförslagen

1.1. Lagen om vattentjänster

1 kap. Allmänna bestämmelser

1 §. *Syfte.* De allmänna mål som eftersträvas genom de vattentjänster som avses i lagen definieras i paragrafen. Målen går tillbaka på att vattentjänsterna måste betraktas som tjänster som är nödvändiga för människornas välfärd och för samhällsfunktionerna, och tillgången till dem måste säkras under alla förhållanden. I de materiella lagbestämmelserna föreslås bli föreskrivet om hur vattentjänster som motsvarar syftet skall ordnas och vem som är ansvarig för ordnandet av respektive del.

I samhällena nås de mål som nämns i paragrafen i allmänhet bäst genom att fastigheterna ansluts till vatten- och avloppsvetens vattenlednings- och avloppsnät. Genom målen eftersträvas dels tjänster som produceras inom ramen för vatten- och avloppsvetens ledningsnät, dels säkerställandet av tillräckliga vattentjänster i glesbygden, där vattenförsörjning och avlopp främst grundar sig på fastighetsspecifika lösningar. I fråga om glesbygden är avsikten att främja ett sådant utbud av vattentjänster som ger också fastigheter utanför vatten- och avloppsvetens ledningsnät tillfälle att förbättra sin vattenförsörjning och sitt avlopp på ett ekonomiskt och ändamålsenligt sätt.

Bestämmelser om hälso- och miljöskyddskraven i samband med avloppshantering ingår framför allt i hälsoskyddslagen och miljöskyddslagen. Med hjälp av den paragraf som handlar om syftet vill man ändå visa att uppfyllandet av dessa krav eftersträvas också genom sådana vattentjänster som avses i lagen om vattentjänster.

2 §. *Tillämpningsområde.* I 1 mom. uppräknas de verksamheter som lagen syftar till att trygga genom vattentjänsterna. Primära är vattentjänsterna i samband med bosättning. Lagen avses bli tillämpad dels på hushåll, dels på sådan närings- och fritidsverksamhet som med avseende på behovet av försörjning med hushållsvatten och kraven på avloppshantering kan jämföras med hushåll. Vattentjänstverken betjänar dessa verksamheter på samma sätt som de betjänar bosätt-

ningen. Med näringsverksamhet som jämföras med bosättning avses t.ex. produktion-sanläggningar för livsmedelstillverkning såsom mejerier och slakterier, vilka för det mesta köper sitt vatten av ett vattentjänstverk och leder sitt avloppsvatten till verkets avlopp. Däremot ingår sådan näringsverksamhet som är avvikande från bosättningen i fråga om vattenbehovet eller avloppsvattens beskaffenhet eller mängd inte i tillämpningsområdet. Lagens tillämpningsområde täcker utvecklingen och ordnandet av sådana vattentjänster som tjänar lagens syften både i de tätorter som omfattas av vattentjänstverkens ledningsnät och i glesbygden utanför verkens verksamhetsområden.

3 §. *Definitioner.* De viktigaste begreppen i lagen definieras i en av paragraferna. Den definition av begreppet vattentjänster (tidigare vanligen: vattenförsörjning och avlopp) som ingår i 1 punkten förekommer inte i lagen om allmänna vatten- och avloppswerk, som föreslås bli upphävd. Eftersom vattentjänsterna numera uppfattas allmänt som en helhetsservice har det nu ansetts nödvändigt att i lagen om vattentjänster ta in en definition av begreppet som ett överordnat begrepp som omfattar vattenförsörjning och avloppshantering och andra tjänster som hänför sig till dem.

Definitionen av begreppet vattenförsörjning motsvarar den definition som ingår i lagen om allmänna vatten- och avloppswerk, vilken föreslås bli upphävd, men är något exaktare. (I den svenska versionen av lagen om allmänna vatten- och avloppswerk används uttrycket vattenanskaffning.) Enligt 2 § lagen om allmänna vatten- och avloppswerk avses med vattenanskaffning leverans av vatten, främst för hushållsändamål. Definitionen av begreppet hushållsvatten i 2 punkten i den föreslagna lagen kopplar samman lagen om vattentjänster med hälsoskyddslagen och dess bestämmelser om hushållsvatten.

Också definitionen av begreppet avloppshantering är exaktare än den definition som ingår i lagen om allmänna vatten- och avloppswerk. I stället för rening används i punkten termen behandling i överensstämmelse med miljöskyddslagen. I behandlingen av avloppsvatten ingår i sammanhanget också avledande av det vatten som behandlats. I

punkten definieras inte begreppet avloppsvatten, utan med avloppsvatten avses allmänt allt vatten och all vätska som har tagits ut bruk eller annat vatten och annan vätska som anses vara avloppsvatten.

Begreppet dagvatten och dräneringsvatten motsvarar begreppet regn- och grundtorrläggningssvatten, som används i lagen om allmänna vatten- och avloppswerk. Begreppet regnvatten har emellertid ersatts med begreppet dagvatten, varmed allmänt avses regn- eller smältvatten som avleds från markytan, tak eller motsvarande ytor. Bestämmelserna i lagen om vattentjänster avses bli tillämplade på avledandet av dagvatten när dagvatten från fastigheten avleds i en separat ledning i ett duplikatsystem eller tillsammans med avloppsvatten i ett kombinerat system. På motsvarande sätt tillämpas bestämmelserna i lagen också på avledande av dräneringsvatten. Lagen avses inte bli tillämplad på torrläggning av mark, om vilket bestäms i vattenlagen.

I 3 punkten definieras de inrättningar som ingår i lagens tillämpningsområde. För närvarande svarar framför allt de allmänna vatten- och avloppswerken för samhällens vattentjänster, och deras verksamhet regleras i lagen om allmänna vatten- och avloppswerk. Med allmänt vatten- och avloppswerk avses en inrättning som ägs av en kommun eller samkommun eller godkänts av kommunen som ett allmänt vatten- och avloppswerk och vars uppgift är att sköta ett samhälles vattenförsörjning och avloppshantering. Genom stiftandet av lagen om vattentjänster skulle man emellertid frånga begreppet allmänt vatten- och avloppswerk och godkännandet av sådana verk. Även begreppet vatten- och avloppswerk ändras till vattentjänstverk som beskriver inrättningarnas karaktär som producenter av heltäckande vattentjänster.

Med vattentjänstverk avses enligt definitionen en inrättning som sköter ett samhälles vattenförsörjning och avloppshantering. På basis av definitionen reglerar alltså lagen om vattentjänster alla sådana inrättningars verksamhet, oberoende av ägarbasen. Hänvisningen till skötseln av ett samhälles vattentjänster utesluter ur tillämpningsområdet sådana inrättningar som sköter vattenförsörjnings- och avloppsfrågorna för en enda fastighet eller några få fastigheter. Sådana är t.ex. turistföretags eller garnisoners egna inrättningar. Sådana inrättningars verksamhet regleras alltså genom privaträttsliga för-

fattningar samt genom vattenlagen och hälsoskyddslagen.

På lagnivå föreslås inte bli definierat hur många fastigheter som anses utgöra ett i paragrafen avsett samhälle, utan frågan avgörs från fall till fall utgående från de rådande omständigheterna. På grund av avgränsningen ingår ändå inte små inrättningar i lagens tillämpningsområde. Beträffande storleken kan som ett av bedömningskriterierna användas den avgränsning som ingår i rådets direktiv om kvaliteten på dricksvatten. Genom detta kan i lagens tillämpningsområde i regel anses ingå sådana vattentjänstverk som levererar mer än 10 m³ vatten eller tar emot mer än 10 m³ avloppsvatten per dag eller förser över 50 personer med vattentjänster, om de anslutna fastigheterna är fler än bara några få.

Lagen om vattentjänster avses i likhet med lagen om allmänna vatten- och avloppswerk bli tillämplad också på sådana inrättningar som sköter enbart vattenförsörjning eller enbart avloppshantering. I detta hänseende sker ingen förändring i förhållande till vad som bestäms i 1 § 2 mom. i den sistnämnda lagen, som föreslås bli upphävd. Lagen föreslås ändå inte uppta någon uttrycklig bestämmelse om detta, eftersom detta skulle följa redan av att enbart leverans av vatten eller mottagande av avlopps- eller dag- och dräneringsvatten gör att ett vattentjänstverk som förser ett samhälle med vattentjänster i enlighet med 3 punkten ingår i lagens tillämpningsområde.

Utanför definitionen av begreppet vattentjänstverk och alltså också utanför tillämpningsområdet för lagen om vattentjänster står t.ex. inrättningar som levererar hushållsvatten till distributionsbolag eller reningsverk för avloppsvatten som är gemensamma för flera avloppswerk. Dessas verksamhet regleras liksom hittills genom bestämmelser i vattenlagen och hälsoskyddslagen. Den kontrollskyldighet som föreskrivs i 15 § lagen om vattentjänster gäller dock också sådana inrättningar när de levererar råvatten till ett vattentjänstverk som omfattas av lagen om vattentjänster.

Kundbegreppet, som definieras i 5 punkten, har tillsammans med konsumentbegreppet, som definieras i 6 punkten, ansetts nödvändiga i synnerhet för att definiera kunder som står i direkt avtalsförhållande till vattentjänstverket och andra vattenanvändare som anlitar verkets tjänster. Med kund avses nå-

gon som står i avtalsförhållande till vattentjänstverket, t.ex. ett bostadsaktiebolag, ägaren av en egnahemsfastighet eller ett företag. Kunder är såväl den abonnent som ingår anslutningsavtal som den som ingår avtal med vattentjänstverket om leverans av vatten, avledande av avloppsvatten eller anlitande av andra vattentjänster. Anslutningsavtalet och de andra avtalen om verkets tjänster kan också vara fristående, t.ex. när verkets tjänster anlitas av någon som har ingått anslutningsavtal och som inte är fastighetsägare. I en sådan situation kan det på en och samma fastighet finnas flera kunder i lagens bemärkelse.

Bestämmelsen i 6 punkten avgränsar lagens konsumentskyddsbestämmelser så att de tillämpas bara på sådana anlitare av vattentjänstverkets tjänster som står i avtalsförhållande till verket. Konsumenter är på så sätt fysiska personer som är vad lagen avser med kunder och som anlitar vattentjänstverkets tjänster framför allt för andra ändamål än näringsverksamhet som de idkar. Utanför konsumentbegreppet står däremot t.ex. de boende i ett bostadsaktiebolag som inte själva har ingått avtal med verket.

De allmänna leveransvillkor som definieras i 7 punkten utgör ett väsentligt nytt begrepp i lagstiftningen om vattentjänster. De allmänna leveransvillkoren ersätter de tidigare allmänna föreskrifter som ägaren av allmänt vatten- och avloppswerk har haft rätt att utfärda med stöd av 11 § lagen om allmänna vatten- och avloppswerk, vilken föreslås bli upphävd. Införandet av allmänna leveransvillkor syftar också till att klargöra den privaträttsliga karaktären hos förhållandet mellan verket och kunden. Leveransvillkoren kan gälla inte bara anslutning till vattentjänstverket och leverans av vatten samt avledande och behandling av avlopps-, dag- och dräneringsvatten utan också andra vattentjänster.

4 §. *Tillsynsmyndigheter.* Tillsynsmyndigheter enligt lagen är den regionala miljöcentralen, som är en statlig myndighet, samt i kommunen den kommunala hälsoskyddsmyndigheten och den kommunala miljövårdsmyndigheten. De kommunala tillsynsmyndigheterna övervakar iakttagandet av lagen och de författningar som utfärdats med stöd av den inom sina egna behörighetsområden i kommunen, medan den regionala miljöcentralen allmänt gör detsamma inom sitt verksamhetsområde. Behovet av tillsyns-

myndigheter framhävs av att förhållandet mellan verket och kunden i första hand uppstår på avtalsrättslig basis.

Med tillsyn avses sådan tillsyn över att lagen iakttas som riktar sig till ägarna och innehavarna av fastigheter samt kommunen och vattentjänstverken. Med stöd av 7 kap. har tillsynsmyndigheten också rätt att använda tvångsmedel. Beslut om användning av tvångsmedel i fråga om kommuner fattas emellertid alltid av den regionala miljöcentralen.

2 kap. Utveckling och ordnande av vattentjänster

5 §. *Allmän utveckling av vattentjänster.* Genom paragrafen åläggs kommunen en allmän skyldighet att utveckla vattentjänsterna inom sitt område i överensstämmelse med samhällsutvecklingen för uppfyllande av syftena med lagen om vattentjänster. Med utveckling avses härvid att det ges akt på behovet av och tillgången till vattentjänster, att mål ställs upp för förbättringen av tjänsterna samt att de åtgärder som behövs planeras allmänt. Kommunens utvecklingsansvar medför dock ingen skyldighet för kommunen att genom egna åtgärder i praktiken dra försorg t.ex. om vatten- och avloppswerksverksamheten, i stället utfärdar kommunen endast allmänna riktlinjer för ordnandet av vattentjänsterna i kommunen.

Med hänvisning till den allmänna motiveringen behövs bestämmelsen därför att kommunen som det nu är inte har något entydigt lagstadgat ansvar för att utveckla vattentjänsterna inom hela sitt område. Enligt lagen om allmänna vatten- och avloppswerk ligger det primära ansvaret för utvecklingen av vattentjänsterna på de allmänna vatten- och avloppswerken inom respektive verksamhetsområde. Den föreslagna bestämmelsen förändrar inte läget i den bemärkelsen att vattentjänstverket enligt förslaget drar försorg om den vattenförsörjning och avloppshandtering inom sitt verksamhetsområde som den har ansvar för i enlighet med vad som närmare bestäms i lag. Utanför verksamhetsområdena föreslås däremot kommunen ha ett entydigt allmänt ansvar för utvecklingen av vattentjänsterna.

Kommunen fullgör sin allmänna skyldighet att utveckla vattentjänsterna bl.a. genom att delta i den regionala översiktsplaneringen av vattenförsörjning och avlopp. Också en

skyldighet som avser detta föreslås i 1 mom. Med regional översiktsplanering avses sådan planering av vattenförsörjning och avlopp som omfattar flera kommuner, en region, ett landskap eller ett ännu större område och som kommunerna i allmänhet utför i samarbete med den regionala miljöcentralen och förbundet på landskapsnivå. Avsikten är att säkerställa att kommunerna i fråga deltar i planering av detta slag alltid när sådan pågår i området.

Det är meningen att kommunen skall fullgöra sitt utvecklingsansvar särskilt genom att planera utvecklingen av vattentjänsterna. Enligt 2 mom. bör kommunen i samarbete med vattentjänstverken inom sitt område utarbeta och ajourföra sådana planer för utvecklande av vattentjänster som täcker dess område. Kommunen skall godkänna planerna. Genom ajourförandet av planen bör kommunen också ge akt på utfallet och vid behov se över planen.

Lagen om allmänna vatten- och avloppswerk, som föreslås bli upphävd, förutsätter inte att en plan för utvecklande av vattenförsörjning och avlopp utarbetas. Kommunerna har emellertid allmänt utarbetat sådana planer för utvecklande av vattenförsörjning och avlopp som täcker kommunen. I denna planering har ingått bl.a. planering av utvidgningen i fråga om vatten- och avloppsverk och utveckling av fungerande verk. Planerna har i regel innefattat både en textdel och en kartdel. De planer för utvecklande av vattenförsörjning och avlopp som avses i paragrafen hänvisar just till dessa planer som uppgörs allmänt i kommunerna redan nu. Syftet med bestämmelsen är att säkerställa att planer för utvecklande av vattenförsörjning och avlopp utarbetas i alla kommuner i framtiden. Skyldigheten att göra upp planer medför alltså inget nytt arbetsuppgift för de kommuner som redan har sysslat med sådan utvecklingsplanering som gäller vattenförsörjning och avlopp.

Planen för utvecklande av vattentjänsterna är avsedd att vara ett smidigt hjälpmedel för planering av vattentjänsterna i kommunen, och dess innehåll och noggrannhet är beroende av kommunens behov. Dessa behov, som bedöms i förhållande till lagens i 1 § definierade syften, kan variera kraftigt i olika områden. Därför föreslås i lagen inte några detaljerade krav på planens innehåll. I planen bör man dock i allmänhet åtminstone ange de områden som kommunen avser att

införliva med vattentjänstverkens verksamhetsområden. På detta sätt skulle av planen framgå också vilka delar av kommunen som kommer att omfattas av vattentjänstverkets vatten- och avloppsledningsnät. På så sätt gagnar planen inte bara planeringen i kommunen och planeringen av vatten- och avloppsverkens verksamhet utan också fastighetsägarna i kommunen. Utvecklingsplanen är ändå inget för kommunen bindande planeringsredskap med rättsverkan, utan till sin karaktär ett målinriktat dokument som anger hur vattentjänsterna inom kommunens område avses bli ordnade. De lösningar som föreslås i planen åsidosätter å andra sidan inte de skyldigheter att ordna vattentjänsterna som åläggs kommunen i lagen och som bör bedömas självständigt.

Enligt lagen om understödjande av samhällenas vatten- och avloppsåtgärder är en förutsättning för beviljandet av understöd för vatten och avlopp att både den regionala översiktsplanen för vattenförsörjning och avlopp ("generalplan för vattenförsörjning och avlopp") och kommunens plan för utvecklande av vattenförsörjning och avlopp beaktas vid planeringen av det projekt som skall understödjas. I fortsättningen är det möjligt att bevilja understöd också för utarbetandet av planer för utvecklande av vattenförsörjning och avlopp av anslag i statsbudgeten för understödjande av vatten- och avloppsåtgärder. Ett förslag till ändring av lagen om understödjande av samhällenas vatten- och avloppsåtgärder som avser detta ingår i propositionen.

Kommunernas regionala samarbete är särskilt viktigt t.ex. för byggande av gemensamma ledningsnät, ökande av användningen av grundvatten samt trygga av vatten- och avloppsverkens driftsäkerhet och vattenförsörjningen i undantagsförhållanden. Därför har det ansetts nödvändigt att i 2 mom. särskilt konstatera att kommunen bör samarbeta också med andra kommuner när den utarbetar utvecklingsplaner. Också utvecklingsplaner som är gemensamma för två eller flera kommuner kan göras upp.

Det är meningen att planeringen av hur vattentjänsterna i kommunen skall utvecklas skall vara kopplad till den planeringsordning som anges i markanvändnings- och bygglagen och dra nytta av samt komplettera den planering av områdesanvändningen som framgår av den nämnda lagen. I 3 mom. föreslås därför bli bestämt att särskild upp-

märksamhet i planerna skall ägnas områden för vilka en gällande generalplan eller detaljplan finns eller för vilka det är aktuellt att utarbeta en general- eller detaljplan. Bestämmelser om vattentjänster ingår också i markanvändnings- och bygglagen. Enligt 16 § kan kommunen som område i behov av planering definiera ett område där det för att tillgodose behov i anslutning till användningen är skäl att vidta särskilda åtgärder, såsom att bygga vattenledningar eller avlopp. Med stöd av 14 § 3 mom. kan i kommunens byggnadsordning meddelas föreskrifter som gäller också ordnandet av vatten och avlopp. Eftersom utvecklingsplaneringen gällande vattentjänster i första hand tjänar genomförandet av vattentjänster, och dess noggrannhet och tyngdpunkt är annorlunda än inom den planering som tjänar planläggningen föreslås den inte bli kopplad närmare än så här till den planering som följer av markanvändnings- och bygglagen.

För att den utvecklingsplanering som gäller vattentjänster skall kopplas till verkställigheten av den nya miljöskyddslagen i enlighet med lagens syften bestäms i 3 mom. också att särskild uppmärksamhet i planen skall ägnas ordnandet av vattentjänsterna i områden som omfattas av miljöskyddsföreskrifter som kommunen med stöd av miljöskyddslagen har utfärdat. Genom dessa föreskrifter är det möjligt att bl.a. förbjuda inledandet av avloppsvatten i mark, vattendrag eller en bädd som avses i 1 kap. 2 § vattenlagen.

6 §. *Ordnande av vattentjänster.* Paragrafens 1 mom. föreslås innehålla en allmän bestämmelse om skyldigheten för ägaren eller innehavaren av en fastighet att sörja för vattenförsörjnings- och avloppsfrågorna på sin fastighet enligt vad som bestäms särskilt i lagen. Avsikten är inte att ägarna eller innehavarna av fastigheter skall åläggas några ytterligare förpliktelser genom bestämmelsen. Avsikten med bestämmelsen är att visa att kommunens skyldighet att utveckla vattentjänsterna och vidta åtgärder för ordnande av vattentjänsterna samt vattentjänstverkets skyldighet att dra försorg om vattentjänsterna i sitt verksamhetsområde inte åsidosätter de förpliktelser gällande vattentjänster som i olika författningar åläggs ägarna eller innehavarna av fastigheter. Ägarna och innehavarna av fastigheter är med andra ord skyldiga att dra försorg om vattenförsörjnings- och avloppsfrågorna på sin fastighet också

t.ex. i områden där kommunen måste vidta åtgärder som avses i 2 mom. Sådana ägare eller innehavare av fastigheter som avses i bestämmelsen är också ägarna och innehavarna av allmänna områden och andra registerenheter, vilkas ansvar inte påverkas av bestämmelserna i lagen om vattentjänster. På så sätt har t.ex. vattentjänstverken ingen lagstadgad skyldighet att ombesörja vattentjänsterna på allmänna områden inom verksamhetsområdet i någon större utsträckning än när det gäller andra fastigheter.

Avsikten är att 2 mom. skall ersätta den bestämmelse i 5 § 2 mom. lagen om allmänna vatten- och avloppsverk enligt vilken kommunen, om sanitära skäl eller behovet hos en större grupp av konsumenter så kräver, skall sörja för att åtgärder vidtas för ordnande av vattenförsörjning och avloppsreglering på åtgärd av ett allmänt vatten- och avloppsverk som ägs av kommunen eller ett för uppgiften lämpligt samfund.

På detaljnivå skiljer sig den nya bestämmelsen från den tidigare i fyra avseenden. För det första har uttrycket "en större grupp av konsumenter" ersatts med "en större grupp av invånare". Avsikten med detta är ändå inte att ändra tillämpningen av bestämmelsen. Ändringen föreslås bli gjord för tydlighetens skull, eftersom konsumentbegreppet i förslaget avser detsamma som i konsumentskyddslagen. Med en grupp av invånare avses i bestämmelsen alla som behöver vattentjänster. För det andra nämns behovet hos en större grupp av invånare som den främsta orsaken till skyldigheten att ordna vattentjänster för framhållande av lagens huvudsyfte. För det tredje bör utöver sanitära skäl beaktas också miljöskyddsskäl. För det fjärde kan kommunen se till att åtgärder vidtas inte bara för att området skall börja omfattas av vattentjänstverkets ledningsnät utan också för att andra behövliga tjänster i samband med vattenförsörjning och avlopp skall åstadkommas eller förbättras.

Bestämmelsen låter kommunen själv avgöra hur den ser till att de i paragrafen nämnda åtgärderna för ordnande av vattentjänster skall vidtas i en situation som avses i paragrafen. Denna prövningsmöjlighet begränsas emellertid av bestämmelsen enligt 7 § om vilka områden kommunen skall införliva med vattentjänstverkens verksamhetsområden. Är det inte fråga om ett sådant område, kan kommunen om den så önskar som ett alternativ till utvidgandet av vatten-

tjänstverkets verksamhetsområde eller inrättandet av vattentjänstverket främja vidtagandet av åtgärder för tryggnad av att andra sådana tjänster som grundar sig på fastighetsvisa lösningar eller på lösningar som är gemensamma för flera fastigheter skall finnas tillgängliga.

Den skyldighet att ordna vattentjänster som ligger på kommunen inverkar inte på skyldigheten för ägare eller innehavare av fastigheter att ombesörja vattenförsörjnings- och avloppsfrågorna på sin fastighet. Bestämmelsen blir tillämplig i situationer där den vattenförsörjning och det avlopp som fastigheterna själva ordnar inte anses vara tillräcklig för uppnåendet av lagens syften, utan det till stöd för den fastighetsvis ordnade vattenförsörjningen och avloppet behövs vattentjänster. Inte heller då förutsätter bestämmelsen att kommunen själv skall dra försorg om vattentjänstverkens egentliga verksamhet eller om den övriga produktionen av vattentjänster. Kommunen skall endast se till att utbudet av vattentjänster inom området är tillräckligt med avseende på uppnåendet av lagens syften.

I 3 mom. förutsätts att ägarna och innehavarna av fastigheter i området skall ges tillfälle att bli hörda innan sådana åtgärder som avses i 2 mom. vidtas. Avsikten är att på detta sätt ge ägarna och innehavarna av fastigheter tillfälle att framföra sin åsikt om hurdana åtgärder för ordnande av vattentjänster som enligt deras uppfattning skulle vara lämpliga.

7 §. *Vattentjänstverkens verksamhetsområde*. Centralt med avseende på tillämpningen av lagen om vattentjänster är vilka områden som skall ingå i vattentjänstverkens verksamhetsområden. Det är meningen att verksamhetsområdena skall omfatta alla sådana områden där vattentjänsterna bäst kan ordnas genom att fastigheterna ansluts till vattentjänstverkets ledningsnät. Om detta beskrivs i paragrafen, som tillsammans med 6 § 2 mom. fastställer kommunens ansvar för ordnandet av vattentjänster. I paragrafen anges ett minimikrav för införlivandet av områden med verksamhetsområdena, så utan hinder av den kan verksamhetsområdena omfatta också andra områden som avses i 6 § 2 mom., om kommunen anser detta nödvändigt. Inom verksamhetsområdena sköter i första hand vattentjänstverket vattenförsörjningen och avloppshanteringen i enlighet med vad som bestäms närmare i lagen. De

fastigheter som är belägna inom verksamhetsområdet är också skyldiga att ansluta sig till vattenledningen och avloppet, om vilket bestämmelser nu ingår i hälsoskyddslagen.

Enligt paragrafen bör verksamhetsområdena omfatta alla områden där det är behövt att ansluta fastigheterna till vattentjänstverkets ledningsnät på grund av storleken eller beskaffenheten av bosättningen eller av sådan närings- och fritidsverksamhet som med avseende på vattentjänsterna kan jämföras med bosättning. Till skillnad från anslutningsskyldigheten enligt hälsoskyddslagen är bestämmelsen alltså inte kopplad till planläggningssituationen i området utan grundar sig direkt på behovet av vattentjänster. Eftersom också omständigheter som gäller hälso- och miljöskyddet bör beaktas när dessa behov bedöms, är den anslutningsskyldighet som följer av lagen om vattentjänster mera vidsträckt och exakt än anslutningsskyldigheten enligt hälsoskyddslagen. Täckningen i sak beträffande anslutningsskyldigheten enligt hälsoskyddslagen uppfylls, även om verksamhetsområdena inte nödvändigtvis behöver inbegripa alla detaljplaneområden. Detaljplaneområdena uppfyller nämligen de i bestämmelsen avsedda kraven i och med genomförandet av den markanvändning som följer av detaljplanen. Andra områden som avses i bestämmelsen är t.ex. tätorter som avses i artikel 2.4 i rådets direktiv om rening av avloppsvatten från tätbebyggelse (91/271/EEG) och som alltså bör ingå i verksamhetsområdena oberoende av planläggningssituationen. På detta sätt fullgörs också den skyldighet att ta hand om avloppsvatten som ingår i artikel 3 i direktivet.

8 §. *Godkännande av vattentjänstverkets verksamhetsområde*. Medan föregående paragraf definierar de områden som kommunen skall införliva med vattentjänstverkens verksamhetsområden regleras i 8 § godkännandet av ett enskilt vattentjänstverkets verksamhetsområde. Förslaget innebär att det förfarande för godkännande av vattentjänstverk som allmänna vatten- och avloppswerk som anges i lagen om allmänna vatten- och avloppswerk frångås. I 1 mom. ingår dock en bestämmelse enligt vilken kommunen allttjämt godkänner vattentjänstverkens verksamhetsområden. Detta har ansetts nödvändigt, eftersom det på grund av de viktiga rättsverkningarna inte har ansetts vara möjligt att låta verket avgöra frågan om verksamhetsområdet och inte heller att låta

verksamhetsområdet vara liktydigt med ett verkningssområde vars gränser inte definieras närmare.

Utgående från 3 § lagen om allmänna vatten- och avloppswerk, som föreslås bli upphävd, fastställs de allmänna vatten- och avloppswerkens verksamhetsområden av kommunfullmäktige i den berörda kommunen. Framdeles kan kommunen själv avgöra vilket organ i kommunen som skall besluta i ärendet. Ett verksamhetsområde bör godkännas för alla verk inom lagens tillämpningsområde. Verken föreslås i varje fall ha rätt att själva göra en framställning om sitt verksamhetsområde. I det fall att ett verk inte har gjort en sådan framställning bör kommunen höra verket innan verksamhetsområdet godkänns.

Verken har således alltid möjlighet att ta ställning också till vilken avgränsning av verksamhetsområdet de själva finner ekonomisk och ändamålsenlig. Ett sådant krav på verksamhetsområdet ställs i 2 mom. Genom bestämmelsen förhindras kommunen från att för vattentjänstverket fastställa ett verksamhetsområde som är större än det område där verket kan anses ha förutsättningar att fullgöra sina åligganden. Underlåtenhet att beakta denna rättsliga förutsättning innebär att ett beslut om godkännande av verksamhetsområdet strider mot lagen. På denna grund kan verket i fråga söka ändring i kommunens beslut, liksom tillsynsmyndigheten.

Paragrafens 1 mom. förutsätter också att kommunen före beslutet om godkännande av verksamhetsområdet inhämtar ett utlåtande hos den regionala miljöcentralen, den kommunala hälsoskyddsmyndigheten och den kommunala miljöförvaltningsmyndigheten, som på detta sätt kan lägga fram sin syn på om avgränsningen av verksamhetsområdet är lagenlig på det sätt som 7 § i förslaget förutsätter. Också de nämnda myndigheterna har rätt att söka ändring i kommunens beslut.

Det har inte ansetts nödvändigt att införa särskilda bestämmelser om verksamheten i fråga om ett vattentjänstverk som sträcker sig över kommunens gräns. I ett sådant fall godkänner var och en kommun verkets verksamhetsområde för egen del, alldeles som nu. Åstadkommandet av interkommunalt samarbete bör säkerställas redan när kommunen utarbetar en plan för utvecklande av vattenförsörjning och avlopp i enlighet med 5 § 2 mom. i förslaget.

I 3 mom. föreslås att det i samband med beslutet om godkännande av verksamhetsområdet skall specificeras vilka områden som skall omfattas av vattentjänstverkets ledningsnät. Med ledningsnät avses ett distributionsnät för hushållsvatten och ett avloppsnät, inbegripet ledningsnät för avledande av såväl avloppsvatten som dag- och dräneringsvatten. Utgående från den skyldighet för kommunen att ordna vattentjänster som framgår av den föreslagna 6 § sker denna specificering så, att hänsyn tas till behoven av vattentjänster i verksamhetsområdets olika delar. Verksamhetsområdet kan således innefatta områden där försorgen om vattentjänsterna inte nödvändigtvis förutsätter att ett distributionsnät för hushållsvatten eller avloppsnät anläggs. På så sätt behöver t.ex. parker och obebyggda områden inte uteslutas ur verksamhetsområdet även om det inte är nödvändigt att de omfattas av verkets ledningsnät.

Det är meningen att distributionsnätet för hushållsvatten och avloppsnäten också skall kunna vara av olika omfattning inom ett vattentjänstverks verksamhetsområde. En sådan situation kan uppstå när behoven av vattentjänster är olika beroende på om frågan betraktas dels med avseende på leveransen av hushållsvatten, dels med avseende på avloppshantering. Enligt förslaget godkänns för ett verk alltså ändå inte separata verksamhetsområden för vattenförsörjning och för avloppshantering, utan ett sammanhängande verksamhetsområde i vars olika delar omfattningen hos vattentjänstverkets ledningsnät och verkets uppgifter kan variera. På så sätt bör också kraven i 7 § bedömas separat beträffande dels leveransen av hushållsvatten, dels avloppshantering. Om kraven uppfylls i fråga om endera innebär det att området skall ingå i vattentjänstverkets verksamhetsområde. Olika verks verksamhetsområden kan också vara överlappande t.ex. när både ett vattenverk som sköter vattenförsörjningen och ett avloppswerk som sköter avloppshantering verkar var för sig inom ett och samma område.

Enligt 3 mom. bör i beslutet om godkännande också fastställas en målinriktad tidtabell för när de olika delarna av ett verksamhetsområde skall omfattas av vattentjänstverkets ledningsnät. Det är inte fråga om en bindande tidtabell utan om en riktgivande, utifrån vilken ågarna och innehavarna av fastigheter inom verksamhetsområdet kan

bedöma inom vilken tid det är meningen att ledningsnätet skall utsträckas så att det finns i närheten av deras fastighet. Frågan om det praktiska byggandet av ledningsnätet avgörs oberoende av den tidtabell som ingår i beslutet om godkännande utifrån samhällsutvecklingens behov med stöd av 9 §.

9 §. *Ombesörjande av vattentjänster.* Genom paragrafen ersätts den bestämmelse om vattentjänstverkets skyldighet att utveckla vattentjänsterna inom sitt verksamhetsområde som ingår i 5 § 1 mom. lagen om allmänna vatten- och avloppswerk, som föreslås bli upphävd. I stället för utvecklingsskyldighet talas det i bestämmelsen om vattentjänstverkets skyldighet att ombesörja vattentjänster. Med ombesörjande avses i bestämmelsen byggande och underhåll av ett distributionsnät för hushållsvatten och avloppsnät samt leverans av hushållsvatten och avledande av avloppsvatten samt dag- och dräneringsvatten samt uppgifter som anknyter till dem. Enligt förslaget bestäms omfattningen av skyldigheten att ombesörja vattentjänster i enlighet med 8 § i beslutet om godkännande av verksamhetsområdet, där det dras upp gränser för vilka områden verket skall inbegripa i distributionsnätet för hushållsvatten och avloppsnätet.

Det är meningen att innehållet i denna skyldighet och tidtabellen för vidtagande av de åtgärder som ingår i skyldigheten skall fastställas utifrån behoven av vattentjänster i de olika delarna av verksamhetsområdena. Till exempel bör ett verks ledningsnät byggas ut i den takt sådana områden om vilka det har bestämts att de skall omfattas av ledningsnätet byggs. Därför har skyldigheten att ombesörja vattentjänster i paragrafen bundits till samhällsutvecklingens behov. I bestämmelsen har skyldighetens innehåll inte kopplats till verkets ekonomiska förutsättningar, utan dessa bör enligt 8 § 2 mom. beaktas redan när verkets verksamhetsområde godkänns.

Såsom anges i samband med 6 § 1 mom. svarar ägaren eller innehavaren av en fastighet alltså för vattenförsörjnings- och avloppsfrågorna på sin fastighet trots vattentjänstverkets skyldighet att ombesörja vattentjänsterna. Eftersom också allmänna områden i detta hänseende jämföras med fastigheter har vattentjänstverket ingen lagstadgad skyldighet att dra försorg om t.ex. avledandet av dagvatten från allmänna områden, utan för detta svarar ägaren eller innehava-

ren av området. Om skyldigheterna för ägaren eller innehavaren av en fastighet som anslutits till vattentjänstverkets ledningsnät bestäms i 13 §.

Vattentjänstverket skulle kunna åta sig att inom eller utanför sitt verksamhetsområde producera också andra vattentjänster än vattenförsörjning och avloppshantering, för vilka det svarar direkt med stöd av lag. Till den del sådana uppgifter definieras i beslutet om godkännande av vattentjänstverks verksamhetsområde, hör de enligt 9 § till verkets lagenliga plikt. Det skulle t.ex. kunna dra försorg om att tillräckligt med släckvatten fås för räddningsverksamhetens behov. Enligt lagen om räddningsväsendet (561/1999) är kommunen skyldig att se till att brandkåren får tillräckligt med släckvatten för räddningsverksamhetens behov. På motsvarande sätt skulle verket kunna åta sig att dra försorg om avledandet och behandlingen av dagvatten från allmänna områden, något som annars ankommer på ägaren eller innehavaren av området, dvs. i regel kommunen. Tilldelandet av verket sådana uppgifter förutsätter emellertid att verket och kommunen kommer överens om saken.

3 kap. **Anslutning till vattentjänstverkets ledningsnät och skötsel av vattentjänsterna**

10 §. *Anslutning av fastigheter till vattentjänstverkets ledningsnät.* Bestämmelser om rätten att ansluta sig till ett allmänt vatten- och avloppswerk ingår i lagen om allmänna vatten- och avloppswerk. Enligt lagens 6 § har en fastighet som är belägen inom verksamhetsområdet rätt att ansluta sig. Om anslutningsskyldigheten och befrielsen från den föreskrivs åter på sanitära grunder och miljöskyddsgrunder i hälsoskyddslagen. På samma gång förenhetligas motsvarande bestämmelser som nu ingår i lagen om allmänna vatten- och avloppswerk och hälsoskyddslagen.

Bestämmelser om anslutning till vattenledning och avlopp föreslås ingå i 10 §. Rätten och skyldigheten att ansluta sig ersätts av en anslutningsskyldighet. I 1 mom. anges huvudregeln, enligt vilken fastigheter som är belägna inom ett vattentjänstverks verksamhetsområde skall anslutas till verkets vattenledning och avlopp. Anslutningsskyldigheten är alltså inte på samma sätt som den anslutningsskyldighet som föreskrivs i hälsos-

kyddslagen begränsad enbart till detaljplaneområden. En avgränsning av liknande slag som i hälsoskyddslagen har ansetts vara onödigt snäv med avseende på både de verksamhetsförutsättningar och de ekonomiska förutsättningar som verken har samt vatten-vården.

Genom anslutningsskyldigheten säkerställs en ändamålsenlig hantering av avlopp från tätbebyggelse och rening av avloppsvattnet även i tätorter utanför detaljplaneområdena, vilka skall inbegripas i vattentjänstverkets verksamhetsområde i enlighet med den föreslagna 7 § 2 punkten. Avsikten är särskilt att alla tätorter som avses i EG:s avloppsvattendirektiv skall börja omfattas av vattentjänstverkens avloppsnät.

Den anslutningsskyldighet som skrivits in i hälsoskyddslagen gäller inte anslutning till ledningsnät för dag- och dräneringsvatten. Den anslutningsskyldighet som föreskrivs i lagen om vattentjänster föreslås däremot bli utsträckt också till duplikatsystem för avlopp. Enligt 1 mom. skall en fastighet anslutas inte bara till vattentjänstverkets avlopp utan också till avlopp för avledande av dag- och dräneringsvatten inom ett område där ett duplikatsystem finns. Syftet med detta är att trygga verkens verksamhetsförutsättningar och ekonomiska förutsättningar också vid avledande av dag- och dräneringsvatten. Avsikten är att på detta sätt främja tillämpningen av duplikatsystem. Kombinerade system är däremot enligt 1 mom. inte förenade med någon allmän skyldighet att ansluta sig till ett ledningsnät enligt lagen om vattentjänster för avledande av dag- och dräneringsvatten, om avlägsnandet av dag- och dräneringsvatten kan skötas på ett ändamålsenligt sätt i övrigt. Med ändamålsenligt avlägsnande avses åtgärder som säkerställer att dag- och dräneringsvattnet inte medför någon risk för skada eller olycksfall, över-svämning eller andra olägenheter för grannfastigheten. Med avseende på reningen av avloppsvatten, faran för att avloppsnätet skall svämma över och grundvattenbildningen är det motiverat att dag- och dräneringsvatten inte leds in i avlopp för avloppsvatten, om inte något särskilt behov av detta finns.

Enligt 1 mom. omfattar anslutningsskyldigheten samtliga fastigheter som är belägna inom verksamhetsområdet. Med beaktande av lagförslagets tillämpningsområde hänvisas genom fastighetsbegreppet dock bara till

sådana fastigheter som behöver vattentjänster på grund av bosättning och med den jämförbar näringsverksamhet eller annan verksamhet. Således omfattar anslutningsskyldigheten inte t.ex. obebyggda fastigheter, fastän de skulle vara belägna inom verksamhetsområdet och i omedelbar närhet av verkets ledningsnät.

Trots den allmänna anslutningsskyldigheten föreslås vattentjänstverket i 2 mom. ha rätt att vägra att till sitt ledningsnät ansluta fastigheter som på grund av sin vattenförbrukning eller beskaffenheten eller mängden av det avloppsvatten som skulle ledas in i avloppet är sådana att verkets verksamhet eller förutsättningar att på ett tillfredsställande sätt sköta andra kunders vattentjänster skulle äventyras. Begränsningen motsvarar den begränsning av anslutningsrätten som ingår i 6 § lagen om allmänna vatten- och avloppswerk.

11 §. *Befrielse från anslutningsskyldigheten.* Meningen är att skyldigheten att ansluta fastigheter till ledningsnätet skall vara huvudregeln, som en fastighet kan befrias från bara i undantagsfall. I paragrafen bestäms om förutsättningarna för befrielse i sådana undantagsfall. Beslut om befrielse fattas på ansökan från fall till fall av den kommunala hälsoskyddsmyndigheten. Det har inte ansetts att befrielse är något som vattentjänstverket och ägaren eller innehavaren av en fastighet kan komma överens om, eftersom befrielse från anslutningsskyldigheten kommer i fråga bara när de villkor som anges i lagen uppfylls. Det är fråga om juridiska förutsättningar, och när dessa motsvaras skall befrielse alltid beviljas.

En allmän förutsättning för befrielse är enligt 2 mom. 1 punkten att anslutningen av särskilda skäl skulle bli oskälig för ägaren eller innehavaren av fastigheten. Särskilda skäl är t.ex. storleken av kostnaderna för anslutningen eller det obetydliga behovet av vattentjänstverkets tjänster. I lagen anges de särskilda skälen inte närmare, utan förekomsten av dem prövas från fall till fall. Förekomsten av särskilda skäl räcker alltså inte ensam som grund för befrielsen, utan dessutom förutsätts att anslutningen blir oskälig för ägaren eller innehavaren av fastigheten.

När anslutningsskyldigheten och befrielsen prövas skall vattentjänstverket samt ägaren eller innehavaren av fastigheten och den regionala miljöcentralen ges tillfälle att bli

hörda. På så sätt kan vattentjänstverket föra fram sin syn på om avvikelser ensam eller tillsammans med de andra undantag som beviljats skulle äventyra en ekonomisk och ändamålsenlig skötsel av vattentjänsterna inom verkets verksamhetsområde. En rättslig förutsättning för ett beslut om befrielse från anslutningsskyldigheten skulle alltså vara att verket hörs. Ändring i beslutet får sökas enligt 32 §.

Utöver de allmänna förutsättningarna föreskrivs i 2 mom. 3 punkten om de särskilda förutsättningar som är tillämpliga beroende på huruvida frågan gäller befrielse från anslutning till vattenledning, avlopp eller avlopp för avledande av dag- och dräneringsvatten. De förutsättningar för befrielse från anslutningsskyldigheten som för närvarande ingår i 19 § 2 mom. och 23 § 2 mom. hälsoskyddslagen föreslås bli överförda till underpunkterna a och b i paragrafen, vilka gäller vattenledning och avlopp. Via dessa bestämmelser beaktas förutsättningarna beträffande hälso- och miljöskydd vid beslut om befrielse. Enligt 1 mom. skall utlåtande inhämtas hos den kommunala miljömyndigheten innan beslutet om befrielse från anslutningsskyldigheten fattas.

De bestämmelser om anslutningsskyldighet som ingår i hälsoskyddslagen tillämpas inte på befrielse från anslutning till ett avlopp för dag- och dräneringsvatten. Eftersom avledandet av dagvatten och dräneringsvatten inte heller har en likadan betydelse med avseende på miljön och hälsan som hanteringen av avloppsvatten, föreslås inte lika stränga förutsättningar för befrielsen från skyldigheten att ansluta fastigheter från ledningsnät för dag- och dräneringsvatten som för befrielsen från anslutningen till avlopp. En särskild förutsättning för befrielsen är enligt 2 mom. 3 c-punkten att det är möjligt att sköta avlägsnandet av dag- och dräneringsvatten på något annat ändamålsenligt sätt. Med ändamålsenligt avlägsnande avses också i detta sammanhang åtgärder som säkerställer att dag- och dräneringsvattnet inte medför fara för skador eller olycksfall, översvämning eller andra olägenheter för en grannfastighet.

12 §. *Förbindelsepunkter.* Enligt paragrafen skall vattentjänstverket bestämma förbindelsepunkter för varje fastighet som ansluts till verkets ledningsnät. Förbindelsepunkterna skall vara belägna i fastighetens omedelbara närhet. Vid behov kan genom förord-

ning med stöd av 36 § bestämmas närmare om maximavståndet mellan en förbindelsepunkt och fastighetens gräns och närmaste byggnad. Avsikten är att maximavstånden i praktiken skall vara motsvarande som i de nuvarande författningarna.

För närvarande föreskrivs om förbindelsepunkter i lagen om allmänna vatten- och avloppsverk och hälsoskyddsförordningen. I 9 § lagen om allmänna vatten- och avloppsverk bestäms att förbindelsepunkten utanför detaljplaneområden inte får förläggas på längre avstånd än etthundra meter från närmaste byggnad som ansluts till ledningsnätet. Enligt 10 § hälsoskyddsförordningen är ägaren eller innehavaren av en fastighet inom ett detaljplaneområde skyldig att bygga en anslutning till den allmänna vattenledningen och avloppet, om vattenledningen eller avloppet finns högst 20 meter från gränsen till tomten.

13 §. *Planering, byggande, underhåll och drift av vatten- och avloppsanordningar.* Bestämmelserna i paragrafen motsvarar 10 § lagen om allmänna vatten- och avloppsverk med några små ändringar. I paragrafen föreskrivs om fastighetens vatten- och avloppsanordningar, för vilka ägaren eller innehavaren av fastigheten svarar fram till den förbindelsepunkt som avses i 12 §. I överensstämmelse med definitionen i lagen om allmänna vatten- och avloppsverk avses med fastighetens vatten- och avloppsanordningar sådana vatten- och avloppsledningar samt tillbehör och anläggningar för dem fram till förbindelsepunkten som hör till en fastighet som ansluts till ett vattentjänstverks ledningsnät. Med vattentjänstverkets anordningar åter avses alla anläggningar och konstruktioner som behövs för verkets verksamhet, såsom vattentäkt, vattenbehandlingsanläggningar, distributionsnätet med cisterner och anordningar för det, pumpstationer, reningsverk och avloppsnät med brunnar och anordningar för det.

Ny är bestämmelsen att ägaren eller innehavaren av en fastighet är skyldig att säkerställa att fastighetens vatten- och avloppsanordningar passar ihop med verkets anordningar. Detta avser såväl dimensioneringen som materialvalen. Motsvarande skyldigheter har hittills ingått i de allmänna föreskrifter som ett allmänt vatten- och avloppsverk har haft rätt att meddela med stöd av 11 § lagen om allmänna vatten- och avloppsverk, vilken föreslås bli upphävd. En annan ny

bestämmelse gäller vattentjänstverkets skyldighet att vidta eventuella inspektionsåtgärder så att de medför så liten olägenhet som möjligt för fastighetens användning.

Genom bestämmelsen i 1 mom. genomförs skyldigheten i artikel 10 i rådets direktiv om kvaliteten på dricksvatten. Enligt artikeln skall medlemsstaterna vidta alla nödvändiga åtgärder för att säkerställa bland annat att inga material för nya installationer och inga föroreningar som har samband med sådana material för nya installationer finns kvar i dricksvattnet i högre koncentrationer än vad som är nödvändigt för ändamålet med deras användning och att de varken direkt eller indirekt minskar det skydd för människors hälsa som förutsätts i direktivet.

I 4 mom. ingår en bestämmelse som motsvarar 7 § lagen om allmänna vatten- och avloppsverk och som innebär att vattentjänstverkets anordningar inte får anläggas så, att utarvetandet eller genomförandet av planen försvåras.

14 §. *Vattentjänstverkets skyldighet att dra försorg om kvaliteten på hushållsvatten.* Syftet med paragrafen är att precisera vattentjänstverkets ansvar för kvaliteten på det dricksvatten som verket levererar. Genom att föreskriva om detta, samt om de tillsynsmyndigheter som avses i 4 §, genomförs också den skyldighet i artikel 4 i rådets direktiv om kvaliteten på hushållsvatten enligt vilken medlemsstaterna skall vidta nödvändiga åtgärder för att säkerställa att dricksvatten är hälsosamt och rent. Om kvalitetskraven på hushållsvatten föreskrivs i enlighet med det nämnda direktivet i hälsoskyddslagen och i de författningar som utfärdas med stöd av den. Bestämmelsen i paragrafen behövs också därför att hälsoskyddslagen inte upptar någon bestämmelse om vatten- och avloppsverkets ansvar för att dra försorg om kvaliteten på hushållsvatten.

Verket har givetvis ingen skyldighet att dra försorg om kvaliteten på hushållsvatten, om t.ex. vattenomsättningen i fastighetens vatten- och avloppsinstallationer är ovanligt långsam av skäl som beror på vattenanvändaren. En sådan situation kan uppstå t.ex. när fastigheternas egna ledningsavsnitt är långa eller när vattnet av andra orsaker blir stående i ledningsnätet för en längre tid.

15 §. *Vattentjänstverkets kontrollskyldigheter.* I paragrafen åläggs vattentjänstverket och den som levererar vatten till ett sådant skyldigheten att kontrollera mängden av och

kvaliteten på det råvatten som används samt vattenförlusterna i verkets ledningsnät. Avsikten är att genom en förordning som utfärdas med stöd av 36 § 2 punkten bestämma närmare om kontrollen och om de uppgifter som skall insändas utifrån den.

Bestämmelser om kontrollen av råvatten ingår dels i ytvattendirektivet, dels i det föreslagna direktivet om upprättande av en ram för gemenskapens åtgärder på vattenpolitikens område. Det beslut som statsrådet har utfärdat för genomförande av ytvattendirektivet ålägger varje verk som leder vatten skyldigheten att kontrollera kvaliteten på ytvatten i enlighet med ett kontrollprogram som den regionala miljöcentralen har godkänt. Det ovan nämnda direktivförslaget åter anger att kontrollskyldigheten gäller alla yt- och grundvattenförekomster som används för uttag av dricksvatten och som ger mer än 100 m³ per dag i genomsnitt. Direktivförslaget ålägger också skyldigheten att kontrollera vattenförlusterna i distributionssystemen.

Den kontroll som avses i paragrafen täcker de kontrollskyldigheter som åläggs i vardera direktivet. Syftet med skyldigheten att kontrollera råvattnet är att säkerställa att kvaliteten på sådant yt- och grundvatten som är viktigt för vattenförsörjningen förblir god. Vatten- och avloppsverken utövar i vilket fall som helst kontroll för sina egna behov av mängden av och kvaliteten på det vatten som de använder till framställning av dricksvatten. Om kontrollskyldigheten skrivs in i lag ökar i praktiken verkens uppgifter bara i fråga om insändandet av kontrolluppgifter.

16 §. *Upplyningsplikt.* Paragrafen föreslås innehålla de olika skyldigheter att informera som har ansetts nödvändiga vid ordnandet och skötseln av vattentjänster. I 1 mom. förutsätts att vattentjänstverket och kunden på begäran lämnar varandra de uppgifter som behövs för anslutningen till vattentjänstverkets ledningsnät samt skötseln av vattentjänsterna.

Syftet med bestämmelsen är att säkerställa informationsutbytet mellan avtalsparterna redan innan anslutningsavtalet uppstår. Verket bör ge de upplysningar som kunden vill ha om t.ex. villkoren i det avtal som kommer att ingås och om eventuella alternativ. Å andra sidan lämnar kunden vattentjänstverket t.ex. de upplysningar om fastigheten och dess vatten- och avloppsinstallationer som behövs för anslutningsåtgärderna samt de uppgifter som behövs för leverans av vat-

ten och avledande av avloppsvatten. Skyldigheter av motsvarande slag har hittills ingått i de allmänna föreskrifter som ett allmänt vatten- och avloppswerk har haft rätt att utfärda med stöd av 11 § lagen om allmänna vatten- och avloppswerk, som föreslås bli upphävd. När avtal har ingåtts mellan verket och kunden bör avtalsparterna också i övrigt lämna varandra de uppgifter som behövs för uppfyllande av avtalet i enlighet med själva avtalet och allmänna avtalsrättsliga principer.

I 2 mom. bestäms om vattentjänstverkets skyldighet att informera om kvaliteten på hushållsvatten, nivån på reningen av avloppsvatten och avgiftsbildningen. Enligt artikel 13 i rådets direktiv om kvaliteten på dricksvatten (98/83/EG) skall medlemsstaterna vidta nödvändiga åtgärder för att säkerställa att tillräckliga och aktuella uppgifter om kvaliteten på dricksvatten är tillgängliga för konsumenterna. Syftet med bestämmelsen är att genomföra denna skyldighet som anges i direktivet. Dessutom har det ansetts vara befogat att verkets kunder får information om nivån på behandlingen av det avloppsvatten som de producerar. På så sätt kan kunderna ge akt på kvaliteten på slutresultatet av den avloppshanteringsservice som de betalar för.

Syftet med skyldigheten att informera om avgiftsbildningen är att, vid sidan om bestämmelsen i 20 §, säkerställa att prissättningen är överblickbar. Informationen bör vara tillräcklig, men varje vattentjänstverk kan självt avgöra informationssättet utifrån sina resurser. Det är meningen att informationen inte skall föranleda verket oskäligen extra kostnader.

17 §. *Användning av en annans fastighet.* I paragrafen ingår i preciserad form motsvarande bestämmelse som i 15 § lagen om allmänna vatten- och avloppswerk; den gäller rätten att röra sig på en annans fastighet och att där vidta åtgärder som behövs för anläggande, underhåll och drift av verkets anordningar. Bestämmelsen behövs därför att anläggandet, underhållet och driften av ett verks anordningar då och då förutsätter sådana besök på fastigheten och sådant vidtagande av åtgärder som enligt vedertagen tolkningspraxis inte ingår i allemansrätten. Bestämmelsen förutsätter att ägaren eller innehavaren av fastigheten underrättas i förväg om sådana besök och åtgärder, om inte något annat följer av särskilda skäl. Med

särskilda skäl hänvisas t.ex. till situationer där underrättandet skulle medföra oskäligen svårigheter eller i praktiken inte skulle vara möjligt på grund av åtgärdernas brådskande natur.

En ny bestämmelse består i kravet på att undvika att olägenheter och skador orsakas fastigheten eller dess användning. Detta befäster den praxis som redan iakttas allmänt. Enligt bestämmelsen ansvarar vattentjänstverket för detta. Vattentjänstverket skall också ersätta de olägenheter och skador som vållas.

En i paragrafen avsedd rätt att använda en annans fastighet begränsas till enbart anläggandet, underhåll och drift av vattentjänstverkets anordningar, och med stöd av rätten är det inte möjligt att stifta en nyttjande- eller äganderätt till en annans fastighet eller att vidta tillståndspliktiga åtgärder. För tydlighetens skull föreslås i 3 mom. ingå en särskild bestämmelse om detta. Enligt bestämmelsen bestäms särskilt om erhållandet av nyttjande- och äganderätt till områden som behövs för sådana byggnader, anordningar och konstruktioner som behövs för vattentjänsterna. Genom detta hänvisas bl.a. till vattenlagen, markanvändnings- och bygglagen, vars 161 § upptar en bestämmelse om placeringen av vattenledning och avlopp, samt lagen om inlösen av fast egendom och särskilda rättigheter (603/1977). I bestämmelsen hänvisas vidare till vattenlagen till den del tillstånd måste sökas för tagande av grundvatten och avledande av vatten samt en i 1 kap. 31 § avsedd undersökning.

4 kap. Avgifter och kostnader för vattentjänster

18 §. *Allmänna avgiftsgrunder.* Lagen om vattentjänster föreslås innehålla bestämmelser om avgifter för vattentjänsterna och om grunderna för fastställande av dem. Vissa bestämmelser på lagnivå om avgifterna behövs på grund av att lagen om avloppsvattenavgift upphävs. På samma gång förenhetligas de principer enligt vilka vattentjänstverket tar ut avgifter. Paragrafen innehåller bestämmelser om allmänna grunder för avgifterna. Närmare bestämmelser om de allmänna grunderna för avgifter kan vid behov utfärdas genom förordning med stöd av 36 § 3 punkten.

Enligt 1 mom. skall avgifterna vara sådana, att det på lång sikt är möjligt att täcka

vattentjänstverkets investeringar och kostnader. Sådana kostnader som avses i bestämmelsen är också alla underhålls- och driftskostnader samt eventuella kostnader som följer av miljö- och hälsoskyddet, användningen av naturtillgångar och eventuella begränsningar av markanvändningen och som alltså bör beaktas i avgifterna. På detta sätt skulle bestämmelsen motsvara den princip om kostnadstäckning som ingår i det aktuella förslaget till ett direktiv om upprättande av en ram för gemenskapens åtgärder på vattenpolitikens område. Avsikten är att avgifterna för vattentjänster skall motsvara de faktiska kostnaderna så väl som möjligt. Samtidigt främjar de genomförandet av principen om förorenarens ansvar, vilket också var syftet med lagen om avloppsvattenavgift, som föreslås bli upphävd.

I 1 mom. föreskrivs vidare att högst en skälig avkastning på kapitalet får ingå i avgifterna. Syftet med bestämmelsen är att säkerställa att avgifterna grundar sig på de faktiska kostnaderna för vattentjänster. Det skulle också motverka att avgifter för vattentjänster används till dold beskattning. Å andra sidan säkerställs genom bestämmelsen också vattentjänstverkens ekonomiska verksamhetsbetingelser, t.ex. för händelse av sådana nyinvesteringar som lagen förutsätter och utgifter för underhåll av anordningar samt ombyggnadsinvesteringar. Med avseende på den stödpolitik som gäller vattenförsörjning och avlopp är det inte heller befogat att anvisa stöd av statens medel för investeringar i vattentjänster, om man samtidigt intäktstjänsten en större del av avgiftsintäkterna till verkets ägare än vad det placerade kapitalet rimligen kan förutsättas avkasta. När skäligheten hos intäktskraven bedöms kan det hänvisas t.ex. till förordningen om statsbudgeten (1243/1992), enligt vars 56 § som intäktskrav i statens investeringskalkyler och i andra uppskattningar av kapitalanvändningen, om inte något annat följer av användningsändamålet, används den av statskontoret uträknade effektiva räntekostnaden för staten för den långfristiga upplåningen i mark under det finansår som föregår uppskattningen.

Med hänsyn till vattentjänsternas karaktär av nödvändighetstjänster förutsätter 2 mom. att avgifterna är skäliga och rättvisa. När skäligheten beaktas bör uppmärksamhet fästas vid den helhet som de olika avgifterna för vattentjänster utgör. Kravet på rättvisa

innebär att olika kunder, kundgrupper och områden i kommunen inom ramen för tillämpningsområdet inte utan grund försätts i en ställning som avviker från de andras.

För att en hållbar användning av vattentillgångarna och miljöskyddsaspekterna skall beaktas i tillräckligt hög grad förutsätts det att avgifterna efter behov är sådana, att de främjar en sparsam vattenanvändning och minskning av mängden avloppsvatten samt förebygger inledandet av skadliga ämnen i avlopp. Genom hänvisningen till behovet möjliggörs också beaktandet av sådana situationer där främjandet av en sparsam vattenanvändning skulle kunna försvaga kvaliteten på hushållsvatten genom den lägre genomströmningstid för vattnet som beror på den minskade vattenanvändningen. I långa vattenledningsnät har man i sådana situationer blivit tvungen att minska genomströmningstiden genom ytterligare avtappning av vatten, dvs. avsiktlig ökning av vattenförbrukningen.

Bestämmelsen i 3 mom. gör det möjligt att, trots den princip om kostnadstäckning som utgör huvudregel, fortsätta att understöda vatten- och avloppsåtgärder med offentliga medel. En särskild bestämmelse behövs bl.a. därför att det via stöd är möjligt att vid kostnadstäckningen i enlighet med det direktivförslag som gäller en ram för vattenpolitiken beakta sociala, miljörelaterade och ekonomiska verkningar och regionernas geografiska förhållanden och klimat. Enligt bestämmelsen gäller det att beakta det stöd som eventuellt beviljas som en faktor som minskar verkets kostnader när avgifter för vattentjänsterna fastställs i enlighet med 1 mom.

Om understödandet av vatten- och avloppsåtgärder bestäms särskilt. Det statliga stödet har på senare år varit ca 10 % av de sammanlagda investeringarna i vattenförsörjning och avlopp. Det finansiella stödet har betraktats som nödvändigt eftersom det med dess hjälp är möjligt att effektivt främja uppnåendet av målen för statens vattentjänstpolitik, t.ex. övergång från ytvatten till grundvattenanvändning för trygghet av kvaliteten på hushållsvatten, säkerställande av vattenförsörjning och avlopp i undantagsförhållanden samt samarbete mellan kommunerna och sammankoppling av ledningsnät. Det är också möjligt att delvis stödja vatten- och avloppsprojekt med Europeiska gemen-

skapens medel i syfte att främja regionala utvecklingsmål samt sysselsättningen.

19 §. *Avgifter.* I paragrafen ingår bestämmelser om olika avgifter som vattentjänstverken föreslås ha rätt att ta ut. I enlighet med målen för reformen av lagstiftningen om vattenförsörjning och avlopp är alla avgifter som avses i paragrafen privaträttsliga. På så sätt utgår den rättsliga skillnaden mellan avgifter som vattenverk och kommunala avloppsverk tar ut.

De olika avgifterna för vattentjänster är enligt förslaget bruksavgift, anslutningsavgift och grundavgift. Uttaget av bruksavgift är med stöd av 1 mom. obligatoriskt för täckande av de kostnader som orsakas av de tjänster som ett vattentjänstverk tillhandahåller. Bruksavgift kan tas ut för att täcka vattentjänstverkets rörliga kostnader samt för att täcka fasta kostnader till den del de inte täcks genom grundavgifterna. Det är meningen att bruksavgiften skall fastställas utgående från i vilken utsträckning kunden anlitar vattenförsörjnings- och avloppshanterings-tjänster. Den främsta avgiftsgrunden är alltså också framdeles den förbrukade vattenmängden. I enlighet med principen om förorenarens ansvar är det till denna del möjligt att ta ut bruksavgift utifrån den uppskattade mängden av vatten som skall avledas från fastigheten i stället för utifrån mängden förbrukat vatten.

Förutom bruksavgift kan vattentjänstverket enligt 2 mom. ta ut anslutningsavgift, grundavgift samt andra avgifter för de tjänster som verket tillhandahåller. Genom anslutningsavgiften är det möjligt att täcka t.ex. kostnaderna för anläggningsinvesteringarna och för inledande av servicen. Bestämmelsen gör det också möjligt för vattentjänstverket och kunden att, om de så önskar, komma överens om tjänsterna i anknytning till fastighetsspecifika vattentjänstlösningar, som verket tar ut avgift för. Sådana tjänster kan vara t.ex. underhåll och istandsättning av fastigheternas vatten- och avloppsinstallationer och tömning av slamavskiljare. Andra avgifter som avses i bestämmelsen kunde t.ex. vara avgift för avledande av dag- och dräneringsvatten för den del den inte ingår i avgiften för bortledande av avloppsvatten.

På tätbefolkade områden utanför detaljplaneområden och i glesbygden är kostnaderna för vattentjänster i regel större än på detaljplaneområden. Därför bestäms i 2 mom. att

de andra avgifterna för vattentjänster än bruksavgiften kan vara av olika storlek i olika områden, om detta behövs för att kostnaderna skall riktas rätt, på grund av principen om förorenarens ansvar eller av någon motsvarande orsak. Syftet är att främja utbudet av vattentjänster i de tätorter där det för närvarande inte finns gemensamma vatten- och avloppsledningsnät samt på nya bostadsområden och i glesbygden. Samtidigt gäller det emellertid att beakta också det i 18 § ingående kravet på skäliga och rättvisa avgifter.

20 §. *Kommunala vattentjänstverks bokföring.* I paragrafen föreslås bli bestämt att bokföringen i fråga om en kommunal inrättning eller en samkommun som utgör ett vattentjänstverk skall avskiljas från kommunens bokföring och att det kommunala vattentjänstverket skall upprätta ett separat bokslut. Med stöd av kommunallagen (365/1995) har bokföringslagen (1336/1997) tillämpats i kommunerna från ingången av 1997. Bestämmelser om upprättande av bokslut ingår i 3 kap. 1 § bokföringslagen. För varje räkenskapsperiod skall upprättas ett bokslut som innehåller en resultaträkning, som beskriver hur resultatet har uppkommit, och en balansräkning, som ger en bild av den ekonomiska ställningen på bokslutsdagen. Bestämmelsen förutsätter att vattentjänstverkets bokslutsuppgifter läggs fram åtskilda från kommunens övriga bokföring också när vattentjänstverket utgör en del av kommunen. Avsikten är att säkerställa skötseln av vattentjänstverkets ekonomi och överblickbarheten och jämförbarheten hos avgiftsgrunderna. På detta sätt skapas förutsättningar för övervakningen av att avgifterna är skäliga och av att verket inte missbrukar sin dominerande marknadsställning.

5 kap. Avtal om vattentjänster

21 §. *Ingående av avtal.* Utgångspunkten för bestämmelsen samt för hela kapitlet består i att förhållandet mellan vattentjänstverket och kunden trots anslutningsskyldigheten grundar sig på ett avtal av privaträttsligt slag. För undvikande av tolkningssvårigheter bestäms i paragrafen att avtal som ingås mellan vattentjänstverket och kunden skall ingås skriftligen eller elektroniskt på så sätt att avtalets innehåll inte kan ändras ensidigt och att avtalet förblir tillgängligt för vardera parten. Genom bestämmelsen vill man be-

reda sig på ett direktiv om elektronisk handel som är under arbete och som förutsätter att avtal kan ingås på giltigt sätt också i elektronisk form. Genom ordalydelsen i bestämmelsen har man syftat till att ett avtal som ingåtts elektroniskt har samma grundläggande egenskaper som ett skriftligt avtal, dvs. att avtalets innehåll förblir oförändrat och avtalet förblir tillgängligt för parterna, för att det vid behov skall kunna återopas.

I bestämmelsen görs en åtskillnad mellan anslutningsavtal och andra avtal om vattentjänster. Genom detta vill man å ena sidan framhålla att den som ingår anslutningsavtal kan vara en annan än den som anlitar vattentjänsterna. En sådan situation uppstår t.ex. när en fastighetsägare som ingått anslutningsavtal arrenderar ut sin fastighet och arrendatorn ingår avtal med verket om leverans av vatten och avledande av avloppsvatten. Å andra sidan hänför sig åtskillnaden till den olikhet i fråga om avtalens beständighet som följer av 24 § i lagförslaget. Bestämmelsen möjliggör emellertid också nuvarande allmänna praxis, enligt vilken anslutningsavtalet och avtalen om vattentjänstverkets tjänster ingås genom en och samma handling, om abonnenten är identisk med den som anlitar tjänsterna.

22 §. *Allmänna leveransvillkor för vattentjänster.* I paragrafen föreslås en bestämmelse om allmänna leveransvillkor för vattentjänster. Genom de allmänna leveransvillkoren ersätts största delen av de allmänna föreskrifter (i lagen: bestämmelser) som avses i 11 § lagen om allmänna vatten- och avloppswerk och om ägarna av allmänna vatten- och avloppswerk har haft rätt att utfärda. Med hänvisning till den allmänna motiveringen avses en del av de allmänna föreskrifterna bli ersatta med lagbestämmelser. Sådana bestämmelser ingår t.ex. i 13 och 16 § samt 5 och 6 kap. i förslaget.

I de allmänna föreskrifterna har ingått föreskrifter om verkets verksamhet, anslutningen till verket, avbrytande av vattenleveransen, avskiljande från ledningsnätet och hävande av avtalet, avgifter och säkerheter, vattenmätningar, faktureringen, fastigheternas släckvattenanordningar, fastigheternas vatten- och avloppsinstallationer, verkets och kundens skyldigheter och ansvar, det vatten som skall ledas in i avloppsnätet, inledandet av dagvatten i avlopp samt lösande av meningsskiljaktigheter. Om en del av dessa frågor avses bli bestämt i den föreslagna lagen

om vattentjänster. En del av de frågor som ingår i föreskrifterna avses däremot bli reglerade endast genom villkoren och allmänna leveransvillkoren i avtalet mellan verket och kunden.

I paragrafen förutsätts att de allmänna leveransvillkor som fogas till avtal mellan vattentjänstverket och kunden är skäliga och rättvisa. På samma sätt som när det gäller avgifterna för vattentjänster innebär rättvisa att olika kunder inte obefogat försätts i olika ställning. Som oskäliga kan åter anses villkor som utan grundad anledning försvårar kundens möjligheter att dra nytta av verkets tjänster. Konsumentombudsmannen övervakar de allmänna leveransvillkorens lagenlighet med avseende på konsumentskyddet. Det är meningen att konsumentombudsmannen skall underrättas om det centrala innehållet i villkoren redan i beredningsstadiet. Konsumentombudsmannen förhandlar tillsammans med den riksomfattande branschorganisationen fram allmänna standardavtalsvillkor för sektorn och övervakar iakttagandet av dem med avseende på konsumentskyddet.

23 §. *Ändring av avtalsvillkor.* I paragrafen uppräknas förutsättningarna för att vattentjänstverket ensidigt skall få ändra de avgifter och övriga avtalsvillkor som anges i avtalet mellan verket och kunden. I avtalsvillkoren ingår också de allmänna leveransvillkor som avses i 22 §.

Huvudregeln i 1 mom. 1 punkten anger att ändring är möjlig bara på de grunder som specificeras i avtalsvillkoren så, att avtalets innehåll inte ändras i väsentlig mån som helhet. En ändrings grad av väsentlighet bedöms genom jämförelse med det avtal som är i kraft vid ändringstidpunkten. Avgifter och avtalsvillkor kan ändras ensidigt också på de grunder som anges i 1 mom. 2 och 3 punkten. Enligt 2 punkten är ändringar tillåtna med stöd av en ändring av lagstiftningen eller ett myndighetsbeslut som grundar sig på en sådan ändring. Här hänvisas till sådana ändringar eller beslut som inte har kunnat beaktas när avtalet ingåtts. Enligt 3 punkten kan avtalet ändras, om något särskilt skäl till det föreligger på grund av att omständigheterna har förändrats väsentligt. Det har ansetts nödvändigt med en sådan allmän bestämmelse eftersom avtalen om vattentjänster vanligen är i kraft länge, varför befogat skäl att ändra avtalsvillkoren ibland kan förkomma.

Enligt 2 mom. har vattentjänstverket dessutom rätt att göra små ändringar av avtalsvillkoren. Dessa ändringar får inte påverka det centrala innehållet i avtalet.

I 3 mom. föreslås en bestämmelse om förfarandet vid ändring av avtalet med stöd av 1 och 2 mom. Enligt bestämmelsen skall vattentjänstverket i god tid innan avtalet ändras sända kunden ett meddelande där det anges till vilka delar avtalet kommer att ändras och vilka de nya avgifterna eller de andra avtalsvillkoren kommer att vara. Också grunden för ändringen skall anges.

24 §. *Uppsägning av avtal.* Paragrafen föreslås uppta bestämmelser om under vilka förutsättningar ett avtal mellan vattentjänstverket och en kund kan sägas upp. På grund av anslutningsskyldigheten enligt 10 § är huvudregeln att det i allmänhet inte är möjligt att säga upp ett anslutningsavtal inom vattentjänstverkets verksamhetsområde. Därmed övergår anslutningsavtalet jämte rättigheter och skyldigheter på den nya ägaren i samband med att fastigheten överläts. Enligt 1 och 2 mom. är en uppsägning av anslutningsavtalet möjlig inom vattentjänstverkets verksamhetsområde bara i sådana situationer där ingen anslutningsskyldighet längre finns eftersom omständigheterna har förändrats sedan avtalet ingicks.

Från vattentjänstverkets synpunkt avser detta framför allt en situation där fastighetens vattenanvändning eller beskaffenheten eller mängden av det avloppsvatten som leds in i avlopp från fastigheten har förändrats efter anslutningen på så sätt att verket inte längre är skyldigt att tillåta att fastigheten ansluts till ledningsnätet med stöd av 10 § 2 mom. När vattentjänstverkets behov av att säga upp avtalet bedöms i en sådan situation gäller det dock att beakta också verkets rätt att ändra avtalet när särskilda skäl till det finns sedan omständigheterna har förändrats väsentligt. I enlighet med detta bör uppsägning vara möjlig endast om situationen inte kan rättas till genom att avtalsvillkoren ändras. I 1 mom. bestäms därför att verket kan säga upp anslutningsavtalet bara om hållandet av avtalet i kraft skulle vara oskäligt på grund av att omständigheterna har förändrats. När oskäligheten bedöms bör hänsyn tas till exempelvis dels verkets skyldighet att underhålla vattentjänstverket, dels fastighetens eventuella behov av att framdeles anlita vattentjänstverkets tjänster. Att en fastighet t.ex. tillfälligt blir obebodd är inte i

sig en tillräcklig grund för uppsägning av anslutningsavtalet.

Tillämpningen av 1 mom. har inte begränsats enbart till vattentjänstverkets verksamhetsområden. På så sätt har man velat säkerställa vattentjänsternas kontinuitet också i de områden utanför verkets verksamhetsområde där verket har anlagt ledningar. Däremot tillämpas 2 mom., som gäller vattentjänstverkskundernas uppsägningsrätt, endast i vattentjänstverkets verksamhetsområde. Utanför verksamhetsområdet avgörs kundens uppsägningsrätt utgående från anslutningsavtalet och villkoren i det. Inom verksamhetsområdet föreslås vattentjänstverkskundens rätt att säga upp anslutningsavtalet bli kopplad till befrielse från anslutningsskyldigheten. Om detta föreskrivs i 2 mom., enligt vilket kunden får säga upp ett avtal om anslutning till ledningsnätet endast om fastigheten har beviljats befrielse från anslutningsskyldigheten med stöd av 11 §. Ägaren eller innehavaren av en fastighet bör således ansöka om befrielse före uppsägningen.

Det är ändamålsenligt att också ett avtal om tillhandahållande och anlåtande av vattentjänstverkets tjänster får sägas upp i samband med uppsägningen av ett anslutningsavtal. En bestämmelse om detta föreslås ingå i 4 mom. Den uppsägningsrätt som föreskrivs i bestämmelsen gäller vattentjänstverkets tjänster som motsvarar ett anslutningsavtal som sägs upp. Bestämmelsen ger med andra ord ingen rätt att säga upp ett avtal om avloppshantering, om fastigheten befrias från den anslutningsskyldighet som gäller vattenledning. I övrigt kan vattentjänstverket säga upp ett avtal om tillhandahållande och anlåtande av tjänster endast under de förutsättningar som anges i 3 mom. Ingen bestämmelse om kundens rätt att säga upp ett sådant avtal föreslås däremot, utan kundens uppsägningsrätt bestäms utifrån avtalsvillkoren.

Vattentjänstverkets uppsägningsrätt föreslås bli kopplad till de grunder på vilka verket kan avbryta en vattentjänst. I enlighet med den föreslagna 26 § kan en vattentjänst avbrytas till följd av en väsentlig underlåtenhet från kundens sida eller ett avtals- eller författningsbrott. Enligt paragrafen utgör avbrott också en förutsättning för uppsägning av avtal. Enbart motsvarandet av förutsättningarna i 26 § ger dock verket inte rätt att säga upp avtalet, utan rätten uppkommer endast om hållandet av avtalet i kraft skulle

vara oskäligt på grund av försummelsen eller överträdelsen. En sådan situation kan uppstå t.ex. när vattentjänsterna med stöd av 26 § har varit avbrutna en längre tid, och det inte är att vänta att kunden skall rätta till sin underlåtenhet eller överträdelse.

Enligt bestämmelsen räcker inte den omständigheten att kunden byts som grund för att vattentjänstverket skall kunna säga upp ett avtal om tjänster. På så sätt övergår i regel också avtal om verkets tjänster t.ex. till en ny ägare av fastigheten. I en sådan situation kan verket emellertid vid behov ha möjligheter att ändra avtalsvillkoren med stöd av 23 §. Om vattenförbrukningen eller beskaffenheten eller mängden av avlopps-, dag- eller dräneringsvatten som leds in i avlopp från fastigheten förändras väsentligt i och med den nya kunden, kan verket också ha rätt att säga upp anslutningsavtalet med stöd av 24 § 1 mom. och därigenom också ett avtal om tjänster med stöd av 4 mom.

6 kap. Avbrott och fel

25 §. *Lagens tvingande natur.* Med stöd av bestämmelsen är bestämmelserna i 6 kap. tvingande i avtalsförhållanden mellan konsumenter och näringsidkare. Dessa bestämmelser som är avsedda att skydda konsumenten föreslås därmed bli tillämplade som tvingande bara när vattentjänstverket är en näringsidkare och dess avtalspart är en konsument enligt 1 kap. 4 § konsumentskyddslagen. Avsikten är att trygga konsumentskyddets miniminivå i avtal om vattentjänster. I ett avtal mellan ett verk och en konsument är det möjligt att i övrigt ingå överenskommelser inom ramen för avtalsfriheten, men inte på ett sätt som försvagar denna miniminivå. Ett avtalsvillkor som avviker till nackdel för konsumenten från miniminivån för konsumentskyddet är utan verkan. Avtalsparterna kan inte åberopa ett avtalsvillkor som är utan verkan, även om de har godkänt det när avtalet ingicks. Domstolen eller en myndighet skall beakta avtalsvillkorets avsaknad av verkan på tjänstens vägnar.

I andra kundförhållanden än sådana som existerar mellan en konsument och ett vattentjänstverk är tillämpningen av bestämmelserna i 6 kap. beroende av överenskommelse. Med avvikelse från detta är bestämmelsen i 28 § 1 mom. tvingande.

26 §. *Avbrott i vattentjänsterna.* I 1 mom. föreskrivs om vattentjänstverkets rätt att av-

bryta vattenleveransen och avledandet av avlopps-, dag- och dräneringsvatten samt om förutsättningarna för avbrott. Enligt bestämmelsen är avbrott tillåtet, om kunden i väsentlig mån har försummat att betala avgifter eller annars väsentligt har brutit mot sina förpliktelser. Vilket som helst dröjsmål med betalningen eller vilken som helst försumelse av annat slag ger enligt förslaget alltså inte rätt till avbrott, utan försummelsen bör vara väsentlig.

I praktiken har vatten- och avloppsverken i allmänhet kommit överens om betalningsarrangemang vid dröjsmål och vidtagit åtgärder för avbrytande av vattendistributionen först när det obetalda beloppet har överstigit en viss gräns. Det är inte meningen att tillvägagångssätt som verken och kunderna har funnit goda skall försvåras genom regleringen. I lagen behövs emellertid en bestämmelse som ger vattentjänstverket rätt att utan påföljder avbryta leveransen vid behov trots avtalsförhållandet, även om detaljerna fastställs närmare i avtalet.

I 2 mom. föreskrivs om förfarandet i situationer där förutsättningarna enligt 1 mom. finns. Enligt bestämmelsen skall vattentjänstverket underrätta kunden om tidpunkten för avbrottet. För att kunden skall ha tillräckligt med tid att avhjälpa sin försumelse, får avbrottet inte ske förrän åtminstone fem veckor har förflutit sedan kunden underrättades om försummelsen eller avtalsbrottet och det hot om avbrott som är förknippat därmed.

Med avtalsbrott avses i detta sammanhang dels att betalningen av avgifter försummas, dels andra gärningar eller försummelser som strider mot författningarna eller avtalet men som ändå inte är ägnade att medföra omedelbar fara eller olägenhet för driften av verket, för hälsan eller för miljön. Den som förfar avtalsstridigt behöver inte vara verkets avtalspart utan kan vara en tredje man, t.ex. någon som bor i avtalspartens lokaler.

Om den avtalsstridiga verksamheten är ägnad att medföra omedelbar fara eller avsevärda olägenheter för driften av verket, för hälsan eller för miljön, får avbrottet ske omedelbart. Tidsfristerna behöver inte iakttas i detta fall. Inte heller i detta fall behöver den som förfar avtalsstridigt vara verkets avtalspart utan kan också vara en tredje man, t.ex. någon som använder avtalspartens lokaler.

I 3 mom. ingår bestämmelser om s.k. socialt prestationshinder. Ett sådant hinder skall enligt förslaget beaktas bara vid försummelser av betalningar som tas ut hos kunder och även i de fallen endast när kunden har underrättat vattentjänstverket om betalningssvårigheter som avses i bestämmelsen. Förekomsten av ett socialt prestationshinder avlyfter inte eventuella andra påföljder av förseningar med betalningen, t.ex. skyldighet att betala dröjsmålsränta och avgift för betalningsuppmärksamhet som har sänts. Bestämmelser om socialt prestationshinder ingår också i lagen om försäkringsavtal (543/1994) och 7 kap. konsumentskyddslagen, vilket gäller konsumentkrediter, samt elmarknadslagen (386/1995).

27 §. *Fel och prisavdrag.* I paragrafen beskrivs tillsammans med 28 §, som gäller skadestånd, om kundens rättigheter i situationer där en vattentjänst inte motsvarar det som förutsatts utgående från författningarna eller avtalen. Bestämmelserna främjar via enskilda fall lagens syften genom säkerställande av uppnåendet av dem i förhållandena mellan ett vattentjänstverk och en kund. Bestämmelserna om fel, prisavdrag och skadestånd behövs i den särskilda lagen om vattentjänster därför att konsumentskyddslagen och köplagen (355/1987) inte täcker eventuella fel i vattentjänsterna.

I 1 mom. definieras när vattentjänsten är behäftad med ett fel. Som fel betraktas för det första en tjänst som strider mot avtalet eller författningarna. Med andra ord anger författningarna minimikrav för tjänsterna när det annars är möjligt att i avtalet och leveransvillkoren fastställa när en tjänst skall betraktas som felaktig. Som felaktig betraktas t.ex. alltid leverans av sådant hushållsvatten som inte uppfyller de krav som anges i författningarna. Frågan om när det skall anses att leveransen av hushållsvatten som är av dålig kvalitet i övrigt är ett fel som avses i paragrafen avgörs genom avtal som vattentjänstverket och kunden ingår. Speciella situationer som gäller vattentjänsterna, t.ex. de situationer som följer av exceptionella vattenförhållanden, beaktas i avtalen.

Enligt bestämmelsen betraktas som fel också ett sådant kontinuerligt eller upprepat avbrott i vattentjänsterna som inte kan anses vara ringa med beaktande av skälen till och förhållandena under avbrottet. Ingen entydig tidsgräns för felets varaktighet kan fastställas, eftersom felets varaktighet påverkas ock-

så av andra omständigheter än avbrottets varaktighet. Eftersom avbrott i vattentjänsterna kan ha mångahanda orsaker, också sådana som vattentjänstverket inte kan inverka på, eller t.ex. på åtgärder som är nödvändiga för underhållet av ledningsnätet, betraktas det inte som ett fel som medför påföljder för vattentjänstverket om vattentjänsterna avbryts för en kort tid och detta inte upprepas ofta. När man bedömer om avbrottet skall betraktas som ett fel skall man beakta också avbrottsorsaken och de andra omständigheterna. Då skall uppmärksamhet ägnas bl.a. avbrottets verkningar samt på vilket sätt informationen om avbrottet har skötts och vilka åtgärder vattentjänstverket har vidtagit på grund av avbrottet.

Enligt 2 mom. har kunden på grund av fel rätt till ett prisavdrag som motsvarar felet. Prisavdraget vid avbrott utgör dock en sådan andel av den årliga grundavgiften som motsvarar minst två veckor. Åberopandet av fel förutsätter i samtliga fall att kunden under rättat vattentjänstverket om yrkandet på prisavdrag inom en rimlig tid från det att han eller hon observerade eller borde ha observerat felet.

28 §. *Skadestånd.* I paragrafen inbegrips bestämmelser om skadeståndsskyldighet som grundar sig på fel från vattentjänstverkets sida. Genom bestämmelserna säkerställs en miniminivå för konsumentskyddet vid skada som har lidits på grund av felaktiga vattentjänster. I bestämmelsen avskiljs person- och sakskador från ekonomiska skador. I 1 mom. ingår en bestämmelse om skadestånd för person- och egendomsskador. Med stöd av bestämmelsen svarar vattentjänstverket för personskada som beror på fel samt för skada som på grund av fel åsamkas den skadelidandes egendom som är avsedd för enskild användning eller konsumtion. Det är fråga om en ersättningsbestämmelse som motsvarar produktansvarslagen (694/1990) och vars införande med lagen om vattentjänster är nödvändigt därför att produktansvarslagen gäller enbart skador som förorsakas av produkter, dvs. lösa saker, och elektricitet. Bestämmelsen är tvingande till förmån för den skadelidande. Ett avtalsvillkor som begränsar den skadelidandes rätt till ersättning är enligt bestämmelsen utan verkan. Bestämmelsen hindrar emellertid inte den som har rätt till skadestånd och den skadeståndsskyldige från att efter det att skadan har uppkommit ingå avtal om beloppet av skadestånd eller om att

inget skadestånd betalas för en produktskada.

Sådana personskador som avses i bestämmelsen skulle kunna vållas t.ex. av att vattenanvändaren insjuknar för att det hushållsvatten som vattentjänstverket levererar inte uppfyller de kvalitetskrav som följer av hälsoskyddslagen. Skador på egendom skall enligt bestämmelsen alltså ersättas bara till den del det är fråga om egendom som är avsedd för enskild användning eller konsumtion. I stället ansvarar vattentjänstverket för ersättandet av sådana skador på annan egendom som beror på fel utifrån avtal mellan verket och kunden.

Bestämmelserna om ekonomisk skada i 2, 3 och 4 mom. motsvarar konsumentskyddslagens bestämmelser om konsumentens rätt till skadestånd i avtalsförhållande. Enligt förslaget gäller dessa bestämmelser också andra kunder än konsumenter, men de är tvingande endast till den del de gäller en konsument som är kund. I övrigt tillämpas bestämmelserna bara om inget annat har överenskommit i ett avtal mellan kunden och vattentjänstverket.

Enligt 2 mom. svarar vattentjänstverket för ekonomisk skada som åsamkas en kund genom fel. Till skillnad från det ansvar som avses i 1 mom. gäller skadeståndsskyldigheten endast den som har ingått avtal med vattentjänstverket, inte t.ex. andra vattenanvändare. Dessutom kan skyldigheten alltså begränsas genom avtal i andra förhållanden än sådana som råder mellan verket och konsumenten. Verkets skadeståndsskyldighet sträcker sig inte heller till indirekta skador, om inte felet eller skadan beror på verkets vårdslöshet. Skador som är att betrakta som indirekta specificeras i 3 mom. på motsvarande sätt som i konsumentskyddslagen och elmarknadslagen. Sådana skador som inte uppräknas i 1-4 punkten är direkta. Ett exempel på direkta skador som åsamkats genom fel i vattentjänsterna är kostnaderna för anskaffning av hushållsvatten från annat håll när vattenleveransen är avbruten på ett sätt som avses i 1 mom.

Enligt 3 mom. 1 punkten anses som indirekt skada för det första förlust av inkomst, som åsamkas kunden på grund av fel eller åtgärder som föranleds av detta. En sådan skada kan uppkomma t.ex. om ett produktionsstopp medför förlust av inkomst eller om kunden blir tvungen att utebli från arbetet för att ge verket tillfälle att avhjälpa fe-

let. För det andra anses som indirekt skada en skada som beror på en förpliktelse som grundar sig på något annat avtal, t.ex. skyldighet att betala lön medan arbetet är avbrutet till följd av dröjsmål eller en av dröjsmål med produktionen följande skyldighet att betala kompensation till dem som har beställt produkter. För det tredje anses som indirekt skada en sådan förlust av användningsnyttan som inte medför direkt ekonomisk skada samt annan därmed jämförbar väsentlig olägenhet. För det fjärde anses som indirekt skada en annan svårförutsebar skada av samma slag som anges i detta moment.

Definitionen av indirekt skada kompletteras av bestämmelsen i 4 mom., vars syfte är att säkerställa att kundens ställning inte försämras på grund av åtgärder som syftar till att begränsa skadan. Om en ovan nämnd skada som i princip skall betraktas som indirekt beror på att en skada av annat slag begränsas, skall den ersättas på samma sätt som en direkt skada, dvs. enligt principen om strängare ansvar.

7 kap. Tillsyn, förvaltningstvång och ändringssökande

29 §. *Åtgärder vid överträdelser eller försummelser.* I paragrafen föreskrivs om tillsynsmyndigheternas rätt att utfärda ålägganden för att avhjälpa situationer som strider mot bestämmelserna. De ålägganden som avses i paragrafen utgör huvudförpliktelser i samband med förvaltningstvång och kan med stöd av 30 § förenas med vite, hot om tyångsutförande eller hot om avbrytande. Åläggandena kan riktas mot ägaren eller innehavaren av en fastighet, vattentjänstverket eller kommunen. Ett åläggande som riktar sig mot kommunen kan emellertid utfärdas endast av den regionala miljöcentralen. Innan ett åläggande enligt paragrafen utfärdas bör tillsynsmyndigheten sträva efter att förhandla med den som saken gäller och på så sätt försöka avhjälpa den lagstridiga situationen. Det är bara om inget resultat nås på detta sätt som det blir aktuellt att utfärda ett åläggande. Då skall den som är föremål för ett eventuellt åläggande ges tillfälle att bli hörd i enlighet med 15 § lagen om förvaltningsförfarande (598/1982).

Genom ålägganden som avses i paragrafen är det möjligt att förbjuda den som bryter mot lagen om vattentjänster eller en bestäm-

melse som utfärdats med stöd av den att fortsätta eller upprepa överträdelsen eller att ålägga honom eller henne att fullgöra sin skyldighet. Åläggandena kan gälla t.ex. en kommun som har försummat vidtagandet av åtgärder som avses i 6 § 2 mom. eller inkluderandet av ett område i vattentjänstverkets verksamhetsområde på det sätt som avses i 7 §. Innan tvångsmedel tillgrips skall tillsynsmyndigheten dock förhandla med den som saken gäller. På motsvarande sätt kan åläggandena gälla ett vattentjänstverk som inte uppfyller sina lagstadgade uppgifter eller en fastighetsägare som inte fullgör sin anslutningsskyldighet.

30 §. *Vite samt hot om tvångsutförande och avbrytande.* Enligt paragrafen kan tillsynsmyndigheten förena ett åliggande som den meddelat enligt 29 § och som hänför sig till överträdelser eller försummelser med vite eller med hot om att åtgärden vidtas på den försumliga bekostnad eller verksamheten avbryts. I övrigt tillämpas viteslagen (113/1990).

31 §. *Rätt att anhängiggöra ärenden.* Paragrafen föreslås innehålla bestämmelser om rätten till anhängiggörande. Enligt förslaget tillkommer denna rätt dem som saken berör samt de myndigheter som bevakar allmänt intresse i saken. Rätten till anhängiggörande föreslås bli begränsad till försummelse av den skyldighet att ordna vattentjänster som avses i 6 § 2 mom. Skyldigheten att ordna vattentjänster är enligt förslaget den första etappen för att ett område skall omfattas av organiserade vattentjänster, och därför är det för fastighetsägaren viktigt att kunna åberopa just den. Bestämmelsen klargör vilken rätt till anhängiggörande de som saken berör har. Huvudregeln vid anhängiggörande av ett ärende hos myndigheten är ett skriftligt anhängiggörande enligt 7 § lagen om förvaltningsförfarande, så t.ex. enbart underrättande av myndigheten utgör inte något anhängiggörande. En bestämmelse av motsvarande slag ingår i avfallslagen (1072/1993), luftskyddslagen (67/1982) och miljöskyddslagen.

32 §. *Ändringssökande.* I 1 mom. ingår bestämmelser om sökande av ändring i sådana administrativa ärenden där beslutsfattaren är en kommun eller en tillsynsmyndighet som avses i lagens 4 § samt den kommunala hälsoskyddsmyndigheten i ett sådant ärende gällande befrielse från anslutningsskyldighet som avses i 11 §. De beslut som avses i be-

stämelsen får överklagas hos förvaltningsdomstolen så som anges i förvaltningsprocesslagen (586/1996). Fullföljdsdomstolen är högsta förvaltningsdomstolen.

Enligt 3 mom. får kommunens beslut om godkännande av verksamhetsområdet för ett vattentjänstverk överklagas som kommunalbesvär så som anges i kommunallagen. Det är fråga om i 88 § kommunallagen avsedda kommunalbesvär som grundar sig på någon annan lag och på vilka rättelseförfarandet enligt 89 § kommunallagen inte tillämpas.

33 §. *Besvärsmått.* Enligt 1 mom. har dels parterna, dels kommunen besvärsmått i fråga om beslut av tillsynsmyndigheten och vice versa. Besvärsmått för den myndighet som bevakar allmänt intresse i ärendet är beroende av den sak som behandlas.

I 2 mom. föreslås en sådan särskild bestämmelse om myndighetens besvärsmått som avses i 6 § 2 mom. förvaltningsprocesslagen och enligt vilken de tillsynsmyndigheter som definieras i den föreslagna lagens 4 § dessutom har rätt att överklaga beslut varmed förvaltningsdomstolen har ändrat eller upphävt deras beslut.

34 §. *Behörig domstol i tvistemål.* I paragrafen bestäms om den behöriga domstolen i tvistemål mellan ett vattentjänstverk och en kund. Eftersom förhållandet mellan verket och kunden framdeles är ett privaträttsligt avtalsförhållande i fråga om tillhandahållandet av tjänster som hänför sig till både vattenförsörjning och avloppshantering, behandlas de vid tingsrätten. Den behöriga tingsrätten är den inom vars domkrets den fastighet vars vattenförsörjning och avlopp tvisten gäller är belägen. I överensstämmelse med 12 kap. 1 d § konsumentskyddslagen kan konsumenten i ett tvistemål mellan konsumenten och ett vattentjänstverk väcka talan också vid den tingsrätt inom vars domkrets hans eller hennes är hemort är. Typiska tvistemål som avses i paragrafen är t.ex. meningsskiljaktigheter som hänför sig till avgifterna för vattentjänster samt till frågor som avses i 17 § 2 mom. och 23 - 28 §.

Det är inte nödvändigt att föra ett tvistemål som avses i paragrafen till tingsrätten, ifall man kan komma överens om saken på något annat sätt. Redan en anmälan till vattentjänstverket kan räcka för att en situation som är otillfredsställande från kundens synpunkt skall rättas till. Vattentjänstverket kan t.ex. självt korrigera ett uppenbart fel som

inträffat när en avgift för vattentjänster påförts. Därför är det önskvärt att kunden innan saken förs till tingsrätten framställer en begäran till vattentjänstverket om rättelse.

En sådan begäran eller ett sådant yrkande är av inofficiellt slag till sin rättsliga karaktär och begränsar givetvis inte på något som helst sätt kundens rättigheter eller möjligheter att få tvistemålet prövat av tingsrätten.

8 kap. Särskilda bestämmelser

35 §. *Tystnadsplikt.* I paragrafen föreskrivs om myndigheternas rätt att i överensstämmelse med sina skyldigheter lämna ut vissa uppgifter som annars är sekretessbelagda. Bestämmelsen motsvarar de allmänna skyldigheterna för myndigheter som utför tillsynsåtgärder.

36 §. *Närmare bestämmelser.* Statsrådet föreslås vid behov kunna utfärda närmare bestämmelser om de omständigheter som anges i paragrafen. Med stöd av 1 punkten kan genom förordning av statsrådet i fortsättningen utfärdas närmare bestämmelser om maximiavståndet mellan en sådan förbindelsepunkt som avses i 12 § och fastighetens gräns eller närmaste byggnad på den fastighet som skall anslutas. Enligt 2 punkten kan statsrådet härnäst alltid utfärda de bestämmelser som behövs för genomförande av ytvattendirektivet och direktivet om mätmetoder samt provtagnings- och analysfrekvenser avseende ytvatten för dricksvattenframställning i medlemsstaterna vilka för tillfället ingår i ett beslut av statsrådet om kvalitetskraven för ytvatten som är avsett för framställning av dricksvatten samt om kontroll av sådant ytvatten, som utfärdats med stöd av 9 kap. 3 a § vattenlagen. Det nämnda statsrådsbeslutet avses med stöd av ikraftträdelsebestämmelsen enligt lagen om ändring av vattenlagen vara i kraft tills något annat bestäms med stöd av denna paragraf. Enligt 3 punkten är det möjligt att genom förordning av statsrådet bestämma närmare om de allmänna avgiftsgrunder för vattentjänsterna som avses i lagen 18 och 19 §. I 4 punkten åter föreslås ett sedvanligt bemyndigande att utfärda förordning som gäller verkställighet av lagen.

37 §. *Ikraftträdande.* Lagen om vattentjänster föreslås träda i kraft så snart som möjligt efter det att den har antagits och blivit stadfäst.

Hänvisningen i 1 mom. behövs därför att statsrådet med stöd av 11 a § lagen om allmänna vatten- och avloppsverk, som föreslås bli upphävd, har utfärdat ett beslut om rening av sådant avloppsvatten från allmänt avlopp och vissa industrisektorer som leds in i vatten samt rening av sådant avloppsvatten från industri som leds in i allmänt avlopp. Beslutet hänför sig till genomförandet av avloppsvattendirektivet. Framgent är det möjligt att genom förordning av statsrådet med stöd av 11 § 2 och 3 punkten miljöskyddslagen utfärda bestämmelser om sådant som anknyter till genomförande av direktivet, varför det inte är nödvändigt att med lagen om vattentjänster införliva en sådan bestämmelse om bemyndigande som motsvarar 11 a § lagen om allmänna vatten- och avloppsverk. Tills vidare grundar sig tillsynen över beslutet emellertid på lagen om vattentjänster till den del beslutet har utfärdats med stöd av 11 a § lagen om allmänna vatten- och avloppsverk. Genom omnämnandet av iakttagande av beslutet när avtal i enlighet med lagen om vattentjänster utarbetas hänvisas till de krav på anslutningsavtal som gäller utsläpp av industriavloppsvatten i allmänt avlopp som ställs i beslutets 7 §.

38 §. *Övergångsbestämmelser.* Enligt övergångsbestämmelsen bör kommunerna godkänna planerna för utvecklande av vattenförsörjning och avlopp inom tre år från lagens ikraftträdande. De kommuner som redan har utarbetat planer som motsvarar förutsättningarna i förslaget behöver inte utarbeta nya planer. Andå bör också planer som gjorts upp före lagens ikraftträdande hållas à jour, enligt förslaget. För ikraftträdandet av skyldigheten att godkänna verksamhetsområden föreslås ingen särskild övergångsbestämmelse, eftersom kommunerna skall godkänna verkens verksamhetsområden också med stöd av den nuvarande lagstiftningen. Lagen upphäver inte de verksamhetsområden som har fastställts för verken med stöd av lagen om allmänna vatten- och avloppsverk, utan enligt 1 mom. anses dessa vara sådana verksamhetsområden som avses i förslaget. Också sådana verksamhetsområden skall enligt förslaget hållas à jour, så på detta sätt kan lagens ikraftträdande ändå förutsätta att verkens nuvarande verksamhetsområden ses över.

Lagens ikraftträdande förändrar på många sätt förhållandet mellan vatten- och avloppverket och kunden och förutsätter i prakti-

ken att de gällande avtalen om vattentjänster revideras så att de motsvarar lagbestämmelserna och de allmänna leveransvillkor som kommer att utarbetas. Den tid som krävs för utarbetande av allmänna leveransvillkor har beaktats i 3 mom. Enligt bestämmelsen skall, innan de allmänna leveransvillkoren blivit klara, de allmänna föreskrifter som har utfärdats med stöd av lagen om allmänna vatten- och avloppsverk betraktas som allmänna leveransvillkor till den del de inte strider mot den föreslagna lagen om vattentjänster eller bestämmelser som utfärdats med stöd av den. Maximitiden för de allmänna föreskrifternas giltighet föreslås bli begränsad till två år räknat från lagens ikraftträdande.

För att övergången skall bli så smidig som möjligt är det ändamålsenligt att den tidigare lagens bestämmelser iakttas i ärenden som är anhängiga vid en förvaltningsmyndighet eller domstol vid lagens ikraftträdande. En bestämmelse om detta föreslås i 3 mom. Som ärenden som är anhängiga vid förvaltningsdomstolen betraktas också sådana ärenden där besvärstiden har börjat innan lagen trätt i kraft och slutar först efter det att lagen har trätt i kraft.

1.2. Hälsoskyddslagen

3 §. *Förhållande till vissa författningar.* Till paragrafen föreslås bli fogad en hänvisning till lagen om vattentjänster därför att avsikten är att de bestämmelser i hälsoskyddslagen som gäller skyldigheten att ansluta sig till allmän vattenledning och allmänt avlopp skall ersättas med sådana bestämmelser i lagen om vattentjänster där också hälsoskyddssynpunkter har beaktats.

19 §. *Anslutning till vattenledning* och 23 §. *Anslutning till avlopp.* I lagen om vattentjänster föreslås bli samlade bestämmelserna om anslutning av fastigheten till vattentjänstverkets vattenledning och avlopp, vilka nu grundar sig på lagen om allmänna vatten- och avloppsverk och 19 och 23 § hälsoskyddslagen. De föreslagna bestämmelserna i lagen om vattentjänster täcker också den skyldighet för fastigheter att ansluta sig som nu grundar sig på hälsoskyddslagen, så 19 och 23 § hälsoskyddslagen, vilka gäller detta, föreslås bli upphävd såsom obehövliga.

I lagen om vattentjänster åläggs fastigheterna en allmän skyldighet att ansluta sig till vattentjänstverkets vattenledning och avlopp

inom vattentjänstverkets verksamhetsområde. Verksamhetsområdet skall åter omfatta alla de områden där det anses vara behövt att ansluta fastigheterna till vattenledning eller avlopp. Sådana är bl.a. detaljplaneområden, som anslutningsskyldigheten enligt 19 § 1 mom. och 23 § 1 mom. hälsoskyddslagen gäller.

De förutsättningar i fråga om hälso- och miljöskyddet som enligt 19 § 2 mom. och 23 § 2 mom. hälsoskyddslagen gäller befrielse från anslutningsskyldigheten utgör förutsättningar för befrielse också från den anslutningsskyldighet som anges i lagen om vattentjänster. Den kommunala hälsoskyddsmyndigheten är den behöriga myndighet som beviljar befrielsen.

Avsikten är inte att med lagen om vattentjänster införliva en sådan rätt för den kommunala hälsoskyddsmyndigheten att, som enligt 19 § 3 mom. och 23 § 3 mom. hälsoskyddslagen, från fall till fall föreskriva att en fastighet skall anslutas till vattenledning eller avlopp. Detta har inte ansetts nödvändigt eftersom alla områden där det anses nödvändigt med anslutning till vattenledning eller avlopp enligt lagen om vattentjänster skall ingå i vattentjänstverkens verksamhetsområden. I egenskap av tillsynsmyndighet enligt lagen om vattentjänster kan den kommunala hälsoskyddsmyndigheten bland annat i samband med beslutet om godkännande av verksamhetsområdet övervaka att så verkligen sker. Den kommunala hälsoskyddsmyndigheten har dessutom fortfarande makt att ingripa i vattenförsörjnings- och avloppsfrågorna på enskilda fastigheter för att avhjälpa eller förebygga sanitära olägenheter med stöd av hälsoskyddslagen.

Det är även avsikt att bestämmelserna om anslutning som den kommunala hälsoskyddsmyndigheten har utfärdat med stöd av 19 § 3 mom. och 23 § 3 mom. hälsoskyddslagen, förblir fortfarande i kraft till den del anslutningsskyldigheten som anges i lagen om vattentjänster inte gör dem obehövliga. Om detta föreslås att föreskrivas i bestämmelsen om ikraftträdande av lagen om ändring av hälsoskyddslagen. Enligt den förblir bestämmelser som den kommunala hälsoskyddsmyndigheten utfärdat med stöd av 19 § 3 mom. och 23 § 3 mom. hälsoskyddslagen i kraft för de lägenheter som ligger utanför ett vattentjänstverks verksamhetsområde.

1.3. Vattenlagen

6 kap. 35 § samt 10 kap. 10 och 18 §. Ordalydelsen i paragraferna ändras så att den motsvarar begreppen i lagen om vattentjänster. Andringsbehovet beror främst på att begreppet allmänt vatten- och avloppsverk frångås genom stiftandet av lagen om vattentjänster. Dessutom används i lagen om vattentjänster uttrycket dagvatten och dräneringsvatten, medan lagen om allmänna vatten- och avloppsverk talar om regn- och grundtorrläggningssvatten. Begreppet allmänt vatten- och avloppsverk ersätts med begreppet vattentjänstverk, som omfattar alla inrättningar som har hand om samhällenas vattentjänster. Således är också alla nuvarande allmänna vattenverk, allmänna avloppsverk samt allmänna vatten- och avloppsverk sådana vattentjänstverk som avses i lagen.

Kommunen godkänner alltjämt vattentjänstverkets verksamhetsområde. Trots att distributionsnätet för hushållsvatten och avloppsnätet också kan vara av olika omfattning inom vattentjänstverkets verksamhetsområde, godkänns för verket ändå inte separata verksamhetsområden för vattenförsörjning och avloppshantering, utan ett enda sammanhängande verksamhetsområde. Därför ersätts uttrycket det allmänna avloppswerkets verksamhetsområde i 6 kap. 35 § 2 mom. vattenlagen med ett omnämnande av vattentjänstverkets avloppsnät. Syftet med momentet har varit att klargöra bestämmelserna om fördelning av dikningskostnaderna och underhållsskyldighet i de i praktiken sällsynta situationer där ett vatten- och avloppsverks verksamhetsområde omfattar en del av ett torrläggningssområde.

De ändringar som föreslås ingriper inte i det rådande rättsläget. Därmed tillämpas 10 kap. 10 § vattenlagen enbart på så kallade enskilda avlopp. Syftet med 6 kap. 35 § och 10 kap. 18 § vattenlagen är att i likhet med tidigare fastställa i vilket förhållande dikningsbestämmelserna i vattenlagen står till dels bestämmelserna i markanvändnings- och bygglagen, dels bestämmelserna i lagen om vattentjänster. Vattenlagen tillämpas, om inte något annat följer av antingen lagen om vattentjänster eller markanvändnings- och bygglagen. Till exempel ersättningar eller tvistefrågor mellan enskilda som gäller dragningen av diken avgörs alltså fortfarande i allmänhet med stöd av vattenlagen.

9 kap. 3 a §. Det föreslås att det bemyndigande att utfärda förordningar som ingår i paragrafen slopas och att motsvarande bestämmelse om bemyndigande skall ingå i 36 § lagen om vattentjänster. I 9 kap. 3 a § vattenlagen införs en hänvisning till lagen om vattentjänster och till bestämmelser som utfärdats med stöd av den för säkerställande av att bestämmelserna i fråga beaktas när tillståndsvillkor fastställs vid det tillståndsförfarande beträffande avledande av vatten som föreskrivs i 9 kap. vattenlagen.

Den i paragrafen ingående bestämmelsen om bemyndigande har behövts för genomförande av ytvattendirektivet och direktivet om mätmetoder samt provtagnings- och analysfrekvenser avseende ytvatten för dricksvattenframställning i medlemsstaterna. Med stöd av bestämmelsen om bemyndigande har statsrådet utfärdat ett beslut om kvalitetskraven för ytvatten som är avsett för framställning av dricksvatten samt om kontroll av sådant ytvatten. Handlingsprogram som är förenliga med ytvattendirektivet skall beaktas när beslut fattas om utsläpp av avloppsvatten, vilket är anledningen till att direktivet på sin tid ansågs ha den närmaste anknytningen just till vattenlagen. Efter det att 9 kap. 3 a § vattenlagen stiftades har regleringen av avloppsvattenutsläpp emellertid överförts från 10 kap. vattenlagen till miljöskyddslagen. I 26 och 50 § miljöskyddslagen bestäms allmänt om de riksomfattande planer och program som avses i Europeiska gemenskapens rättsakter och om deras inverkan vid tillståndsprövningen. Fastän de handlingsprogram som är förenliga med ytvattendirektivet inte nämns uttryckligen i motiveringen till miljöskyddslagen, är de också sådana riksomfattande program som avses i paragraferna. Eftersom sambandet mellan ytvattendirektivet och bestämmelserna i samt syftet med vattenlagen har försvagats till följd av de ovan nämnda ändringarna är det mest konsekvent att placera bestämmelserna om kvalitetskrav för och kontroll av råvatten i lagen om vattentjänster. De skyldigheter beträffande kvaliteten på och kontrollen av råvatten som anges i 6 § i statsrådets beslut gäller inrättningar som leder vatten, vilket talar för att den bestämmelse om bemyndigande som berättigar till åläggande av förpliktelser skrivs in i just lagen om vattentjänster.

1.4. Markanvändnings- och bygglagen

161 § 4 mom. Genom stiftandet av lagen om vattentjänster frångås begreppet allmänt vatten- och avloppsverk, som ingår i momentet. Begreppet ersätts av begreppet vattentjänstverk, som täcker alla inrättningar som sköter samhällenas vattentjänster.

1.5. Lagen om understödjande av samhällenas vatten- och avloppsåtgärder

1 § 3 mom. Lagen om finansiering av landsbygdsnärings tillämpas på åtgärder som avses i rådets förordning (EG) nr 1257/1999 om stöd från Europeiska utvecklings- och garantifonden för jordbruket (EUGFJ) till utveckling av landsbygden och om ändring och upphävande av vissa förordningar. För vatten- och avloppsprojekt kan stöd av Europeiska gemenskapens medel fås förutom från EG:s strukturfonder också från garantisektionen vid Europeiska utvecklings- och garantifonden för jordbruket (EUGFJ), vilken sektion inte är någon strukturfond. Därför hänvisas i lagen om understödjande av samhällenas vatten- och avloppsåtgärder både till Europeiska gemenskapens strukturfonder och till andra medel som Europeiska gemenskapen förfogar över. Med bestämmelser som utfärdats med stöd av lagen om finansiering av landsbygdsnärings avses särskilt statsrådets förordning gällande utveckling av landsbygden. Det är skäl att tillämpa lagen om finansiering av landsbygdsnärings och förordningen gällande utveckling av landsbygden speciellt på sådana understöd för vatten- och avloppsåtgärder vilkas finansiering kan stödjas av garantisektionen vid EUGFJ. Grunderna i vatten- och avloppshänseende för stödjande av vatten- och avloppsprojekt bedöms dock alltid enhetligt i enlighet med lagen om understödjande av samhällenas vatten- och avloppsåtgärder, om vilket avses bli bestämt i förordningen gällande utveckling av landsbygden.

2 § 1 mom. och 3 § 1 mom. Understöd för vatten och avlopp har kunnat beviljas för planering och vidtagande av vatten- och avloppsåtgärder. En förutsättning för beviljande av understöd är att det för projektet har utarbetats en godtagbar plan och att vid uppgörandet av den har beaktats bland annat kommunens plan för utvecklande av vattenförsörjning och avlopp. Hittills har utarbe-

tande av utvecklingsplaner varit frivilligt för kommunerna, men i 5 § lagen om vattentjänster åläggs kommunen en skyldighet att utarbeta en utvecklingsplan. Även om skyldigheten att utarbeta planer som helhet inte medför avsevärda kostnader, är det möjligt att i synnerhet små kommuner i avlägsna bygder inte har tillräckligt med resurser för fullgörande av skyldigheten på lämpligt sätt. Det är meningen att i sådana fall kommunen skall kunna beviljas understöd av anslag i statsbudgeten för understödjande av vatten- och avloppsåtgärder också för utarbetande av en plan för utvecklande av vattenförsörjning och avlopp. Samtidigt föreslås att begreppet kommunalförbund i 2 § 1 mom. ersätts enligt kommunallagen med begreppet samkommun.

3 § 2 och 3 mom. Genom upphävandet av lagen om allmänna vatten- och avloppsverk frångås begreppet allmänt vatten- och avloppsverk, som ersätts av begreppet vattentjänstverk.

Lagstiftningsbehörigheten i 3 mom. preciseras så att bemyndigandet att utfärda förordning gäller uteslutande statsrådet. I bakgrunden till preciseringen finns bestämmelserna i 80 § grundlagen om utfärdande av förordningar och delegering av lagstiftningsbehörighet. Det bemyndigande som ingått i den andra meningen i momentet och som gällt rätten för ministeriet att utfärda bestämmelser som är ännu mera detaljerade än i en förordning av statsrådet föreslås bli upphävt såsom onödigt.

4 § 3 mom. Av de skäl som anges i 1 § 3 mom. avses i lagen om understödjande av samhällenas vatten- och avloppsåtgärder bli hänvisat inte till Europeiska gemenskapens strukturfonder utan mera allmänt också till andra medel som Europeiska gemenskapen förfogar över.

5 §. Det föreslås att 5 § 1 mom. 4 punkten upphävs, eftersom begreppet allmänt vatten- och avloppsverk frångås i lagen om vattentjänster, liksom förfarandet vid godkännande av sådana verk.

7 §. Det bemyndigande att utfärda förordning som ingår i paragrafen preciseras utsträcks för att motsvara bestämmelserna i den nya grundlagen. Avsikten är att göra motsvarande förändringar i de föreskrifter om förfarandet vid ansökan om understöd för vatten och avlopp och om behandlingen av ansökningarna vid de regionala miljöcentralerna som ingår i den nuvarande förord-

ningen om understödjande av samhällenas vatten- och avloppsåtgärder (97/1995).

8 §. För tydlighetens skull föreslås att den bestämmelse som nu ingår i 6 § förordningen om understödjande av samhällenas vatten- och avloppsåtgärder och som gäller förutsättningarna för betalning av den sista posten av understöd för vatten och avlopp överförs till lagens 8 §, där också utbetalningen av understöd behandlas.

9 §. I 1 mom. föreskrivs om understödstagarens skyldighet att betala årlig ränta och dröjsmålsränta på det understödsbelopp som återkrävs. Statsrådet har inte använt sig av sin fullmakt enligt paragrafen att besluta om storleken på räntefoten och dröjsmålsräntan. För säkerställande av att olika understödstagare behandlas jämlikt föreslås i paragrafen bli bestämt om räntefotens och dröjsmålsräntans storlek genom hänvisning till räntelagen (633/1982) på samma sätt som i 52 § lagen om finansiering av landsbygdsnäringsar. Den nämnda paragrafen i lagen om finansiering av landsbygdsnäringsar avses i varje fall bli tillämpad på de understöd för vatten och avlopp som finansieras av garantisektionen vid EUGFJ. Den möjlighet att avstå från uppbörden av ränta som föreslås bli fogad till paragrafen kan anses motiverad dels på grund av den jämlika behandlingen av olika understödstagare, dels därför att en felaktig utbetalning av understöd i en del fall kan bero t.ex. på ett misstag som skett hos myndigheten, och uppbörd av ränta kan då inte anses vara rättvis.

2. Närmare bestämmelser

Verkställigheten av den föreslagna lagen om vattentjänster förutsätter att en förordning utfärdas. I lagens 36 § ingår en bestämmelse som bemyndigar till utfärdande av en förordning.

Med stöd av bestämmelser som föreslås bli upphävda i samband med stiftandet av lagen om vattentjänster har statsrådsbesluten 365/1994 och 366/1994 utfärdats. Dessa beslut avses bli tillämpade med stöd av ikraftträdelsebestämmelser också efter det att lagen om vattentjänster har trätt i kraft. I fortsättningen kommer besluten i fråga emellertid att utfärdas med stöd av miljöskyddslagen och lagen om vattentjänster.

3. Ikraftträdande

Det är meningen att lagen om vattentjänster och de andra lagändringar som föreslås i propositionen skall träda i kraft den 1 januari 2001.

Enligt övergångsbestämmelserna skall lagbestämmelserna om allmänna leveransvillkor tillämpas på de allmänna föreskrifter som meddelats med stöd av 11 § lagen om allmänna vatten- och avloppsverk till den del de inte står i strid med lagen om vattentjänster. De allmänna föreskrifternas längsta giltighetstid är emellertid två år, inom vilken tid avsikten är att de nya leveransvillkoren skall utarbetas. I praktiken bör också de gällande avtalen om vattentjänster ses över så att de överensstämmer med lagbestämmelserna och de allmänna leveransvillkor som kommer att utarbetas.

4. Lagstiftningsordning

I propositionen föreslås att fastigheterna inom ett vattentjänstverks verksamhetsområde skall åläggas en skyldighet att ansluta sig till vattentjänstverkets vattenlednings- och avloppsnät. Denna skyldighet motsvarar med vissa preciseringar den gällande lagstiftningen.

Den bestämmelse i den föreslagna lagen om vattentjänster som gäller bemyndigande att utfärda en förordning har skrivits så, att den motsvarar de bestämmelser om utfärdande av förordning och delegering av lagstiftningsbehörighet som ingår i 80 § grundlagen. I propositionen föreslås att den rätt som de allmänna vatten- och avloppsverken nu har att meddela allmänna föreskrifter skall slopas, eftersom den strider mot kraven i 80 § grundlagen.

Propositionen inverkar inte på de gällande avtalsförhållandena, utan avtal som vatten- och avloppsverk ingått med kunder före lagens ikraftträdande förblir i kraft.

På de grunder som anförts ovan anser regeringen att den föreslagna lagen om vattentjänster kan stiftas i vanlig lagstiftningsordning.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

1.

Lag**om vattentjänster**

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 kap.**Allmänna bestämmelser****1 §****Syfte**

Syftet med denna lag är att trygga vattentjänster som, till skäligen kostnader, ger tillgång till tillräckligt med hygieniskt och även i övrigt oklanderligt hushållsvatten samt sådan avloppshantering som är ändamålsenlig med avseende på hälso- och miljöskyddet.

2 §**Tillämpningsområde**

Om inte något annat bestäms särskilt, tillämpas denna lag på vattentjänster i samband med bosättning samt på sådana vattentjänster i samband med närings- och fritidsverksamhet som kan jämföras med vattentjänster i samband med bosättning.

3 §**Definitioner**

I denna lag avses med

1) *vattentjänster*, dvs. vattenförsörjning eller ledande, behandling och leverans av vatten för användning som hushållsvatten, samt avloppshantering, dvs. avledande och behandling av avloppsvatten, dagvatten och dräneringsvatten,

2) *hushållsvatten* vatten som är avsett för mänsklig konsumtion enligt vad som bestäms i hälsoskyddslagen (763/1994),

3) *vattentjänstverk* en inrättning som sköter ett samhälles vattentjänster,

4) *vattentjänstverkets verksamhetsområde* det område där ett vattentjänstverk sköter vattentjänsterna i enlighet med vad som bestäms i denna lag,

5) *kund* ägaren eller innehavaren av en fastighet eller någon annan som ingår avtal med vattentjänstverket om anslutning av fastigheten till verkets ledningsnät eller om tillhandahållande och anlitande av verkets tjänster,

6) *konsument* en person som avses i 1 kap. 4 § konsumentskyddslagen (38/1978) och som ingår avtal enligt denna lag med vattentjänstverket, samt med,

7) *allmänna leveransvillkor* de allmänna villkor som fogas till avtal om anslutning till vattentjänstverkets ledningsnät samt om tillhandahållande och anlitande av verkets tjänster.

4 §**Tillsynsmyndigheter**

Tillsynsmyndigheter enligt denna lag är den regionala miljöcentralen samt den kommunala hälsoskyddsmyndigheten och den kommunala miljöförvaltningsmyndigheten.

2 kap.**Utveckling och ordnande av vattentjänster****5 §****Allmän utveckling av vattentjänster**

Kommunen skall utveckla vattentjänsterna inom sitt område i överensstämmelse med samhällsutvecklingen för uppfyllande av denna lags syften samt delta i den regionala översiktsplaneringen av vattenförsörjning och avlopp.

Kommunen skall i samarbete med vattentjänstverken inom sitt område utarbeta och ajourföra sådana planer för utvecklande av vattentjänsterna som täcker dess område. När kommunen utarbetar utvecklingsplaner skall den samarbeta med andra kommuner i tillräcklig utsträckning.

I utvecklingsplanen skall särskild uppmärksamhet ägnas ordnandet av vattentjänsterna i områden för vilka en gällande general- eller detaljplan som avses i markanvändnings- och bygglagen (132/1999) finns eller för vilka det är aktuellt att utarbeta en general- eller detaljplan samt i områden som omfattas av föreskrifter som kommunfullmäktige har utfärdat med stöd av 19 § miljöskyddslagen (86/2000).

6 §

Ordnande av vattentjänster

Ägaren eller innehavaren av en fastighet svarar för vattenförsörjning och avloppshantering på sin fastighet enligt vad som bestäms i denna lag och annanstans i lag.

Om behovet hos en större grupp av invånare eller sanitära skäl eller miljöskyddsskäl kräver det, skall kommunen se till att åtgärder vidtas för inrättande av ett vattentjänstverk som motsvarar behovet, utvidgande av vattentjänstverkets verksamhetsområde eller tryggnad av tillgången till andra behövliga tjänster i samband med vattenförsörjning och avlopp.

Innan åtgärder enligt 2 mom. vidtas skall kommunen ge ägarna och innehavarna av fastigheter i området tillfälle att bli hörda.

7 §

Vattentjänstverkens verksamhetsområden

Verksamhetsområdena för vattentjänstverken inom en kommuns område skall omfatta de områden där det är nödvändigt att ansluta fastigheterna till vattentjänstverkets vattenledning eller avlopp på grund av storleken eller beskaffenheten av vattentjänsterna i samband med bosättningen eller av vattentjänsterna i samband med närings- och fritidsverksamhet som kan jämföras med bosättning.

8 §

Godkännande av vattentjänstverkets verksamhetsområde

Kommunen godkänner verksamhetsområdet för ett vattentjänstverk inom sitt område och ändrar vid behov det godkända verksamhetsområdet på framställning av vattjän-

stverket eller, om verket inte har gjort en sådan framställning, efter att ha hört verket. Innan verksamhetsområdet godkänns eller ändras skall utlåtande inhämtas hos tillsynsmyndigheten, och ägarna och innehavarna av fastigheter i området skall ges tillfälle att bli hörda.

Verksamhetsområdet skall vara sådant att verket kan anses vara kapabelt att på ett ekonomiskt och ändamålsenligt sätt sköta de vattentjänster som det ansvarar för.

När kommunen godkänner verksamhetsområdet skall den med beaktande av behoven av vattentjänster i verksamhetsområdets olika delar fastställa de områden som skall omfattas av vattentjänstverkets vattenledningsnät samt de områden som skall omfattas av vattentjänstverkets avloppsnät. I samband med beslutet om godkännande skall också fastställas en målinriktad tidtabell för när ledningsnäten skall anläggas i de olika delarna av verksamhetsområdet.

9 §

Ombesörjande av vattentjänster

Vattentjänstverket ombesörjer vattentjänsterna inom sitt verksamhetsområde i överensstämmelse med samhällsutvecklingens behov i enlighet med det beslut om godkännande av verksamhetsområdet som avses i 8 §.

3 kap.

Anslutning till vattentjänstverkets ledningsnät och skötsel av vattentjänsterna

10 §

Anslutning av fastigheter till vattentjänstverkets ledningsnät

En fastighet som är belägen inom ett vattentjänstverkets verksamhetsområde skall anslutas till verkets vattenledning och avlopp. Fastigheten är dock inte skyldig att ansluta sig till avlopp för avledande av dagvatten och dräneringsvatten, om området saknar ett särskilt ledningsnät för ändamålet och dagvatten och dräneringsvatten kan avlägsnas från fastigheten på ett ändamålsenligt sätt i övrigt.

Utan hinder av 1 mom. får vattentjänstverket vägra att till sin vattenledning eller sitt avlopp ansluta en fastighet som på grund av sin vattenförbrukning eller beskaffenheten eller mängden av det avloppsvatten som skall ledas in i avloppet skulle försvåra verkets verksamhet eller verkets förutsättningar att på ett tillfredsställande sätt sköta vattentjänsterna för andra fastigheter.

11 §

Befrielse från anslutningsskyldigheten

Den kommunala hälsoskyddsmyndigheten beviljar på ansökan fastigheter befrielse från anslutningsskyldigheten i 10 § på de grunder som bestäms i denna paragraf. Innan befrielse beviljas skall vattentjänstverket och ägaren eller innehavaren av fastigheten samt den regionala miljöcentralen ges tillfälle att bli hörda. Den kommunala hälsoskyddsmyndigheten skall dessutom inhämta utlåtande om befrielsen hos den kommunala miljöförvaltningsmyndigheten.

Befrielse från anslutningsskyldigheten skall beviljas, om

1) anslutningen till ledningsnätet skulle bli oskälig för ägaren eller innehavaren av fastigheten med beaktande av kostnaderna för anslutningen, det obetydliga behovet av vattentjänstverkets tjänster eller någon motsvarande särskild orsak,

2) befrielsen inte äventyrar ekonomiska och ändamålsenliga vattentjänster inom vattentjänstverkets verksamhetsområde, och

3) dessutom

a) en fastighet som befrias från anslutning till vattenledning förfogar över tillräckligt med hushållsvatten som uppfyller kraven, eller

b) det på en fastighet som befrias från anslutning till avlopp är möjligt att ordna uppsamlingen och behandlingen av avloppsvatten så att varken sanitär olägenhet eller förorening av miljön uppkommer, eller

c) det på en fastighet som befrias från anslutning till ett avlopp för avledande av dagvatten och dräneringsvatten är möjligt att avlägsna dagvatten och dräneringsvatten från fastigheten på något annat ändamålsenligt sätt.

12 §

Förbindelsepunkter

Ett vattentjänstverk skall för varje fastighet som ansluts till verkets ledningsnät bestämma förbindelsepunkter som skall vara belägna i fastighetens omedelbara närhet.

13 §

Planering, byggande, underhåll och drift av vatten- och avloppsanordningar

Ägaren eller innehavaren av en fastighet som ansluts till ett vattentjänstverks ledningsnät svarar för fastighetens vatten- och avloppsanordningar ända fram till förbindelsepunkten. Anordningarna skall planeras, placeras och byggas så att de passar ihop med vattentjänstverkets anordningar. Vatten- och avloppsanordningarna på fastigheten skall hållas i ett sådant skick och användas på så sätt att fara eller men inte åsamkas för användningen av vattentjänstverkets anordningar eller hälsan eller miljön.

Ägaren eller innehavaren av en fastighet som anslutits till ett vattentjänstverks ledningsnät skall tillåta att en representant för vattentjänstverket inspekterar beskaffenheten, skicket och funktionen i fråga om anordningar som har anslutits eller skall anslutas till verkets anordningar. Inspektionen skall utföras så att de medför så liten olägenhet som möjligt för fastighetens användning.

Angående planeringen, byggandet, underhållet, driften och kontrollen av vatten- och avloppsanordningarna på fastigheten och vattentjänstverks anordningar gäller dessutom vad som bestäms om dem i någon annan lag och vad som har överenskommit i avtal om anslutning av fastigheten samt tillhandahållande och anlåtande av verkets tjänster.

På ett område för vilket en i markanvändnings- och bygglagen avsedd plan har fastställts eller för vilket det är aktuellt att utarbeta en sådan plan får vattentjänstverkets anordningar inte anläggas så att utarbetandet eller genomförandet av planen försvåras.

14 §

Vattentjänstverkets skyldighet att dra försorg om kvaliteten på hushållsvatten

Vattentjänstverket skall se till att det hushållsvatten som verket levererar uppfyller kvalitetskraven i hälsoskyddslagen.

15 §

Vattentjänstverkets kontrollskyldigheter

Vattentjänstverket skall kontrollera mängden av och kvaliteten på det råvatten som det använder samt vattenförlusterna i verkets ledningsnät.

Vad som bestäms i 1 mom. gäller också den som levererar vatten till ett vattentjänstverk.

16 §

Upplysningsplikt

Vattentjänstverket och kunden skall på begäran lämna varandra de uppgifter som behövs för anslutningen till vattentjänstverkets ledningsnät samt skötseln av vattentjänsterna.

Vattentjänstverket skall ge tillräcklig information om kvaliteten på det hushållsvatten som det levererar och om nivån på avloppsvattenreningen samt om hur avgifterna för vattentjänsterna bildas.

17 §

Användning av en annans fastighet

En representant för vattentjänstverket har rätt att vid behov röra sig på en annans fastighet och där vidta åtgärder som behövs för anläggande, underhåll och drift av verkets anordningar. Om inget annat följer av särskilda skäl, skall ägaren eller innehavaren av fastigheten underrättas i förväg om besöket och åtgärderna.

Vattentjänstverket skall se till att besök och åtgärder på en annans fastighet medför så liten olägenhet eller skada som möjligt för fastigheten eller dess användning. Vat-

tentjänstverket skall ersätta de olägenheter och skador som vållas.

Om erhållande av nyttjande- och äganderätt till områden som behövs för sådana byggnader, anordningar och konstruktioner som behövs för vattentjänsterna bestäms särskilt. I vattenlagen (264/1961) finns bestämmelser om rätten att ta grundvatten och avleda vatten samt om undersökningar som behövs för utredande av möjligheterna att vidta en åtgärd som avses i vattenlagen.

4 kap.

Avgifter och kostnader för vattentjänster

18 §

Allmänna avgiftsgrunder

Avgifterna för vattentjänster skall vara sådana att det på lång sikt är möjligt att täcka vattentjänstverkets investeringar och kostnader. I avgifterna får ingå högst en skälig avkastning på kapitalet.

Avgifterna skall vara skäliga och rättvisa. I avgiftens storlek kan beaktas behovet av att reglera vattenförbrukningen, ett särskilt användningsändamål för vattnet eller en exceptionell beskaffenhet eller mängd av avloppsvattnet. Avgifterna skall efter behov vara sådana, att de främjar en sparsam förbrukning av vatten och minskning av mängden avloppsvatten samt förebygger inledandet av skadliga ämnen i avlopp.

Vatten- och avloppsåtgärder kan stödjas genom medel som kommunen, staten och Europeiska gemenskapen förfogar över. Stödet skall beaktas när kostnaderna täcks enligt 1 mom. Angående stödjande av vatten- och avloppsåtgärder bestäms särskilt.

19 §

Avgifter

Vattentjänstverket skall ta ut bruksavgift för vattentjänsterna. Bruksavgift tas ut på grundval av mängden och beskaffenheten av det vatten som fastigheten använder och det avloppsvatten som avleds från fastigheten.

Dessutom kan verket ta ut anslutningsavgift och grundavgift samt andra avgifter för de tjänster som verket tillhandahåller. Dessa

avgifter kan vara av olika storlek i olika områden, om det behövs för att kostnaderna skall inriktas rätt eller för att principen om förorenarens ansvar skall kunna genomföras eller av något motsvarande skäl. I storleken av anslutningsavgiften är det möjligt att beakta fastighetens användningsändamål.

20 §

Kommunala vattentjänstverks bokföring

Ett kommunalt vattentjänstverks bokföring skall vara åtskild från kommunens bokföring, och verket skall upprätta ett separat bokslut för varje räkenskapsperiod.

5 kap.

Avtal om vattentjänster

21 §

Ingående av avtal

Avtal om anslutning av en fastighet till vattentjänstverkets ledningsnät eller om tillhandahållande och anlitande av verkets tjänster skall ingås skriftligen eller elektroniskt på så sätt att avtalets innehåll inte kan ändras ensidigt och att avtalet förblir tillgängligt för vardera parten.

22 §

Allmänna leveransvillkor för vattentjänster

De allmänna leveransvillkoren för vattentjänster skall utarbetas så, att de är skäligen och rättvisa.

Konsumentombudsmannen övervakar att de allmänna leveransvillkoren för vattentjänster är lagenliga med avseende på konsumentskyddet.

23 §

Ändring av avtalsvillkor

Vattentjänstverket får ändra de avgifter och övriga avtalsvillkor som anges i avtal enligt 21 § endast

1) på de grunder som specificeras i avtalsvillkoren, förutsatt att innehållet i avtalet inte ändras i väsentlig mån som helhet,

2) med stöd av en ändring av lagstiftningen eller ett myndighetsbeslut som grundar sig på en sådan ändring, eller

3) av andra särskilda skäl efter det att omständigheterna förändrats väsentligt.

Vattentjänstverket har dessutom rätt att göra sådana små ändringar i avtalsvillkoren som inte påverkar det centrala innehållet i avtalet.

Vattentjänstverket skall i god tid innan avtalet ändras sända kunden ett meddelande om hur och när avgifterna eller andra avtalsvillkor kommer att ändras och vad som ligger till grund för ändringen. Om grunden är något annat än en ändring av lagstiftningen eller ett myndighetsbeslut som grundar sig på en sådan ändring, får ändringen träda i kraft tidigast en månad efter det att meddelandet har sänts.

24 §

Uppsägning av avtal

Vattentjänstverket får säga upp ett avtal enligt 21 § om anslutning till ledningsnätet endast om det på grund av en väsentlig förändring i fastighetens vattenförbrukning eller i beskaffenheten eller mängden av avlopps-, dag- eller dräneringsvatten som leds in i avlopp från fastigheten är oskäligt att hålla avtalet i kraft.

Kunden får säga upp ett avtal enligt 21 § om anslutning till ledningsnätet i ett vattentjänstverks verksamhetsområde endast om fastigheten har beviljats befrielse från anslutningsskyldigheten med stöd av 11 §.

Vattentjänstverket får säga upp ett avtal enligt 21 § om tillhandahållande och anlitande av vattentjänstverkets tjänster endast om vattentjänsten har avbrutits på de grunder om vilka bestäms i 26 § och det är oskäligt att hålla avtalet i kraft.

Utöver det som bestäms i 3 mom. får ett avtal om tillhandahållande och anlitande av vattentjänstverkets tjänster sägas upp, om det avtal om anslutning till ledningsnätet som utgör en förutsättning för anlitande av tjänsten sägs upp på de grunder som bestäms i 1 eller 2 mom.

6 kap.

Avbrott och fel

25 §

Lagens tvingande natur

Från bestämmelserna i detta kapitel får inte avvikas genom avtal till nackdel för konsumenten. Om inte något annat bestäms nedan, tillämpas bestämmelserna i detta kapitel i övrigt endast om vattentjänstverket och kunden inte har kommit överens om något annat.

26 §

Avbrott i vattentjänsterna

Vattentjänstverket får avbryta leveransen av vatten och avledandet av avloppsvatten samt dagvatten och dräneringsvatten, om en kund i väsentlig mån har försummat att betala de avgifter som avses i 19 § eller annars väsentligt har åsidosatt mot sina förpliktelser enligt gällande lagstiftning eller avtalet.

Vattentjänstverket får avbryta leveransen av vatten och avledandet av avloppsvatten samt dagvatten och dräneringsvatten tidigast fem veckor efter det att kunden första gången har underrättats om ett hot om avbrott som grundar sig på i 1 mom. och försummelsen eller åsidosättandet av förpliktelserna inte har avhjälpits i tid före den angivna tidpunkten för avbrottet. Om den verksamhet som står i strid med gällande lagstiftning eller avtalet är ägnad att medföra omedelbar fara eller avsevärda olägenheter för driften av verket, för hälsan eller för miljön, får leveransen av vatten och avledandet av avloppsvatten samt dagvatten och dräneringsvatten avbrytas omedelbart.

Om en sådan försummelse av betalningen som avses i 1 mom. beror på konsumentens betalningssvårigheter som denne har råkat i till följd av en svår sjukdom, arbetslöshet eller någon annan med dessa jämförbar särskild omständighet, huvudsakligen utan att själv vara orsak till dem, och om kunden har underrättat vattentjänstverket om sådan betalningssvårigheter, får leveransen av vatten och avledandet av avloppsvatten samt dagvatten och dräneringsvatten avbrytas tidigast tio veckor efter det att kunden första

gången har underrättats om hotet om avbrott.

27 §

Fel och prisavdrag

Vattentjänsten är behäftad med ett fel, när vattenkvaliteten eller vattenleveranssättet eller vattentjänstverkets tjänster inte motsvarar det som kan förutsättas utgående från avtalet eller gällande lagstiftning. Vattentjänsten är behäftad med ett fel också när den kontinuerligt eller upprepade gånger är avbruten, om inte avbrottet kan anses vara ringa med beaktande av skälen till och förhållandena under avbrottet.

Kunden har rätt till ett prisavdrag som motsvarar felet. Om felet beror på ett avbrott i vattentjänsten, utgör prisavdraget en sådan andel av den årliga grundavgiften som motsvarar minst två veckor. Yrkandet på prisavdrag skall framställas till vattentjänstverkets inom en rimlig tid från det att kunden observerade eller borde ha observerat felet.

28 §

Skadestånd

Vattentjänstverket är skyldigt att ersätta skada som genom fel som vattentjänsterna är behäftade med har åsamkats en person eller egendom som är avsedd för enskild användning eller konsumtion och som den skadelidande har använt huvudsakligen för detta ändamål. Ett villkor i ett avtal som ingåtts innan skadan visat sig och som begränsar den skadelidandes rätt till skadestånd med stöd av detta moment är utan verkan.

Vattentjänstverket är skyldigt att ersätta ekonomisk skada som åsamkas en kund genom fel som vattentjänsterna är behäftade med. Indirekta skador är vattentjänstverket skyldigt att ersätta endast om felet eller skadan beror på vårdslöshet från verkets sida.

Som indirekt skada anses

1) inkomstbortfall som beror på fel i vattentjänsterna eller åtgärder som föranleds av detta,

2) skada som beror på en förpliktelse som grundar sig på något annat avtal,

3) sådan väsentlig förlust av nytta av anlita av vattentjänster som inte medför direkt ekonomisk skada samt annan därmed jämförbar väsentlig olägenhet, samt

4) annan skada av samma slag som är svår att förutse.

Om en skada som avses i 3 mom. beror på begränsande av en skada av annat slag, anses skadan inte till denna del vara indirekt.

7 kap.

Tillsyn, förvaltningstvång och ändringssökande

29 §

Åtgärder vid överträdelser eller försummelser

Tillsynsmyndigheten kan förbjuda den som bryter mot denna lag eller med stöd av den utfärdade bestämmelser att fortsätta eller upprepa överträdelsen, eller ålägga den som bryter mot denna lag eller med stöd av den utfärdade bestämmelser att fullgöra sin skyldighet.

Ett förbud eller åläggande som riktar sig till en kommun utfärdas av den regionala miljöcentralen.

Innan förbudet eller åläggandet utfärdas skall tillsynsmyndigheten om möjligt förhandla med den som brutit mot denna lag eller med stöd av den utfärdade bestämmelser.

30 §

Vite samt hot om tvångsutförande och avbrytande

Tillsynsmyndigheten kan förena ett förbud eller ett åläggande som den har meddelat med stöd av 29 § med vite eller med hot om att den försummade åtgärden vidtas på den försumliges bekostnad eller verksamheten avbryts eller förbjuds.

På vite samt hot om tvångsutförande och avbrytande tillämpas i övrigt viteslagen (1113/1990).

31 §

Rätt att anhängiggöra ärenden

Om kommunen har åsidosatt en skyldighet som avses i 6 § 2 mom. och ett ärende inte

har blivit anhängigt på tillsynsmyndighetens initiativ, kan ärendet anhängiggöras skriftligen av den vars rätt eller fördel saken kan beröra samt av den myndighet som bevakar allmänt intresse i saken.

32 §

Ändringssökande

Ändring i beslut som tillsynsmyndigheten har meddelat med stöd av denna lag samt i beslut som den kommunala hälsoskyddsmyndigheten har meddelat med stöd av 11 § får sökas genom besvär hos förvaltningsdomstolen så som anges i förvaltningsprocesslagen (586/1996).

Ändring i förvaltningsdomstolens beslut får sökas genom besvär hos högsta förvaltningsdomstolen så som anges i förvaltningsprocesslagen.

Ändring i beslut som en kommunal myndighet har meddelat med stöd av 8 § får sökas genom besvär så som anges i kommunallagen (365/1995).

33 §

Besvärsrätt

Besvärsrätt har

- 1) den vars rätt eller fördel saken kan beröra,
- 2) kommunen,
- 3) tillsynsmyndigheten,
- 4) en myndighet som bevakar allmänt intresse i ärendet.

Tillsynsmyndigheten har dessutom rätt att överklaga beslut varmed förvaltningsdomstolen har ändrat eller upphävt dess beslut.

34 §

Behörig domstol i tvistemål

Tvistemål mellan ett vattentjänstverk och en kund avgörs vid den tingsrätt inom vars domkrets den fastighet vars vattentjänster tvisten gäller är belägen. I ett tvistemål mellan en konsument och ett vattentjänstverk kan konsumenten emellertid väcka åtal också vid den tingsrätt inom vars domkrets konsumenten har bostad enligt lagen om hemkommun (201/1994).

8 kap.

Särskilda bestämmelser

35 §

Tystnadsplikt

På tystnadsplikten för den som utför uppgifter som avses i denna lag tillämpas lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999).

Utan hinder av tystnadsplikten enligt lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet får den som vid utförandet av uppgifter enligt denna lag har tagit del av uppgifter om enskildas eller sammanslutningars ekonomiska ställning eller affärs- eller yrkeshemligheter eller enskildas personliga förhållanden lämna ut uppgifterna

- 1) till tillsynsmyndigheten för utförande av uppgifter som avses i denna lag,
- 2) till åklagar- och polismyndigheter för utredning av brott.

36 §

Närmare bestämmelser

Genom förordning av statsrådet kan närmare bestämmelser utfärdas om

- 1) maximiavståndet mellan en sådan förbindelsepunkt som avses i 12 § och fastighetens gräns eller närmaste byggnad på den fastighet som skall anslutas,
- 2) kvalitetskraven på råvatten, genomförandet av kontrollen av råvatten och insändandet av kontrolluppgifter samt insändandet av övriga uppgifter som inkommit vid utförandet av uppgifter som avses i denna lag,
- 3) de allmänna avgiftsgrunderna,
- 4) verkställigheten av denna lag.

37 §

Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 20 .
Genom denna lag upphävs lagen den 23 december 1977 om allmänna vatten- och

avloppsverk (982/1977) samt lagen den 13 juli 1973 om avloppsvattenavgift (610/1973) jämte ändringar.

Statsrådets beslut om rening av sådant avloppsvatten från allmänt avlopp och vissa industrisektorer som leds in i vatten samt rening av sådant avloppsvatten från industri som leds in i allmänt avlopp (365/1994) förblir emellertid i kraft tills något annat bestäms med stöd av 11 § miljöskyddslagen. Beslutet skall iakttas när ett sådant avtal som avses i 21 § utarbetas.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.

38 §

Övergångsbestämmelser

Kommunen skall godkänna de planer för utvecklande av vattentjänster som avses i 5 § inom tre år från denna lags ikraftträdande. Vad som i denna lag bestäms om ett vattentjänstverks verksamhetsområde gäller också verksamhetsområden som har fastställts med stöd av 3 § lagen om allmänna vatten- och avloppsverk, tills kommunen godkänner ett verksamhetsområde för vattentjänstverket med stöd av 8 § i denna lag.

Allmänna föreskrifter som har utfärdats med stöd av 11 § lagen om allmänna vatten- och avloppsverk är, till den del de inte strider mot denna lag eller bestämmelser som utfärdats med stöd av den, i kraft som allmänna leveransvillkor enligt denna lag, dock högst två år räknat från denna lags ikraftträdande.

I ärenden som är anhängiga vid förvaltningsmyndigheter eller domstolar när denna lag träder i kraft iakttas de bestämmelser som gäller vid ikraftträdandet.

2.

Lag**om ändring av hälsoskyddslagen**

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i hälsoskyddslagen av den 19 augusti 1994 (763/1994) 19 och 23 §,
dessa lagrum sådana de lyder, 19 § delvis ändrad i lag 141/1999 och 23 § delvis ändrad i
sistnämnda lag och i lag 89/2000, samt
ändras 3 §, sådan den lyder i lag 89/2000, som följer:

3 §

Förhållande till vissa författningar

Om hälsoskyddet gäller dessutom vad som
bestäms om detta i miljöskyddslagen
(86/2000), lagen om vattentjänster (/), ke-
mikalielagen (744/1989), strålskyddslagen
(592/1991), lagen om hälsovården inom för-
svarsmakten (322/1987), lagen om skydd i
arbete (299/1958), vattenlagen (264/1961),
avfallslagen (1072/1993), markanvändnings-
och bygglagen (132/1999), lagen om friluftsliv
(606/1973), lagen angående vissa granne-

lagsförhållanden (26/1920), livsmedelslagen
(361/1995), produktsäkerhetslagen
(914/1986), lagen om livsmedelshygien i
fråga om animaliska livsmedel (1195/1996)
samt veterinärvårdslagen (685/1990).

Denna lag träder i kraft den . 20 .

De bestämmelser som den kommunala hälsoskyddsmyndigheten utfärdat med stöd av 19 § 3 mom. och 23 § 3 mom. hälsovårdslagen förblir i kraft för de lägenheter som ligger utanför ett vattentjänstverks verksamhetsområde.

3.

Lag**om ändring av vattenlagen**

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i vattenlagen av den 19 maj 1961 (264/1961) 6 kap. 35 §, 9 kap. 3 a § samt 10 kap. 10 § 4 mom. och 18 §, dessa lagrum sådana de lyder, 6 kap. 35 § i lagarna 1347/1995 och 136/1999, 9 kap. 3 a § i nämnda lag 1347/1995 samt 10 kap. 10 § 4 mom. i lag 88/2000 och 18 § i nämnda lag 136/1999, som följer:

6 kap.

som bestäms i lagen om vattentjänster med stöd av den.

Dikning

10 kap.

35 §

Ledande av avloppsvatten

I fråga om ett område för vilket en detaljplan gäller samt i fråga om verksamhetsområdet för ett vattentjänstverk enligt lagen om vattentjänster (/) tillämpas det som i denna lag bestäms om dikning, om inte något annat följer av lagen om vattentjänster eller av markanvändnings- och bygglagen eller med stöd av dem utfärdade bestämmelser.

10 §

Bestämmelserna i denna paragraf gäller inte avlopp av ett vattentjänstverk enligt lagen om vattentjänster.

Som dike räknas också ett sådant avlopp till ett vattentjänstverk vars syfte är att leda dag- eller dräneringsvatten, om inte något annat följer av 10 kap. 2 § 3 mom. Om i ett sådant avlopp i torrläggningssyfte leds ut vatten från vattentjänstverkets avloppsnät, skall området eller en del därav behandlas som ett särskilt avsnitt av torrläggningsområdet. Vattentjänstverket i fråga anses härvid vara nyttohavare.

18 §

På avlopp som finns på ett vattentjänstverks verksamhetsområde enligt lagen om vattentjänster eller på ett område där detaljplan gäller skall tillämpas det som i 6 kap. 35 § 1 mom. bestäms om dikning.

9 kap.

Avledande av vatten för användning såsom vätska och tagande av grundvatten

3 a §

När vatten avleds från vattendrag för ett samhälles behov skall dessutom iakttas vad

Denna lag träder i kraft den . . . 20 .

Angående kvalitetskraven på och kontrollen av råvatten samt insändandet av kontrolluppgifter gäller, tills något annat bestäms med stöd av 36 § lagen om vattentjänster, vad som bestäms i statsrådets beslut om kvalitetskraven för ytvatten som är avsett för framställning av dricksvatten samt om kontroll av sådant ytvatten (366/1994).

4.

Lag**om ändring av 161 § markanvändnings- och bygglagen**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i markanvändnings- och bygglagen av den 5 februari 1999 (132/1999) 161 § 4
mom. som följer:

161 §

*Placeringen av samhällstekniska
anordningar*

mom. tillämpas, trots att den nödvändiga
rätten också kunde stiftas med stöd av be-
stämmelserna i vattenlagen (264/1961).

På placeringen av en vattenledning och
avlopp som hör till ett vattentjänstverk kan 1

Denna lag träder i kraft den . 20 .

5.

Lag

om ändring av lagen om understödjande av samhällenas vatten- och avloppsåtgärder

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen den 18 januari 1980 om understödjande av samhällenas vatten- och avloppsåtgärder (56/1980) 1 § 3 mom., 2 § 1 mom., 3 §, 4 § 3 mom., 5 § 1 mom. 7 § 1 mom. samt 8 och 9 §,

dessas lagrum sådana de lyder, 1 § 3 mom. i lag 47/2000, 2 § 1 mom. och 8 § i lag 1376/1986, 3 § i sistnämnda lag och i lag 96/1995, 4 § 3 mom. och 9 § i lag 444/1996, 5 § 1 mom. delvis ändrat i sistnämnda lag och 7 § 1 mom. i nämnda lag 96/1995, som följer:

1 §

Om inte något annat följer av lagen om finansiering av landsbygdsnärningar (329/1999) eller lagen om finansiering av renhushållning och naturnärningar (45/2000) eller bestämmelser som utfärdats med stöd av den, tillämpas denna lag också vid beviljande av sådana understöd för samhällenas vatten- och avloppsåtgärder för vilkas finansiering stöd erhålls från Europeiska gemenskapens strukturfonder eller av andra medel som Europeiska gemenskapen förfogar över.

2 §

För utarbetande av en plan för utvecklande av vattentjänster kan understöd för vatten och avlopp beviljas kommuner, och för planering och vidtagande av vatten- och avloppsåtgärder kan understöd för vatten och avlopp beviljas kommuner, samkommuner och sammanslutningar eller samfund som har grundats för vattenförsörjning och avloppshantering eller enbart för vattenförsörjning eller för avloppshantering. Understöd kan även beviljas fastighetsinnehavare.

3 §

Som sådana kostnader för projekt, för vilka understöd för vatten och avlopp kan beviljas, beaktas totalkostnaderna för utarbetandet av en plan för utvecklande av vattentjänster eller för planeringen och vidtagandet av vatten- och avloppsåtgärderna till den del som godkänts av den myndighet som beviljar understödet.

Anläggningar och konstruktioner för vilka understöd för vatten och avlopp kan beviljas är

1) alla de anläggningar och konstruktioner som hör till ett vattentjänstverk och som behövs för verksamheten samt slambehand-

lings- och slamkomposteringsanläggningar, samt

2) de anläggningar för vattenförsörjning, avloppshantering samt behandling av toalettavfall som behövs i projekt som gäller en viss fastighet eller i därmed jämförbara projekt samt vattenledningar och avlopp utanför byggnaden.

Närmare bestämmelser om vilka anläggningar och konstruktioner som är sådana som avses i 2 mom. utfärdas genom förordning av statsrådet.

4 §

Det sammanlagda beloppet av det finansieringsunderstöd som beviljas av statens och Europeiska gemenskapens medel får uppgå till högst 75 procent av kostnaderna enligt 3 §. Om understödstagaren har beviljats stöd av Europeiska gemenskapens medel, kan understödstagaren inte för samma projekt beviljas lån av statens medel eller lån för vilket staten betalar räntestöd.

5 §

Förutsättning för att understöd för vatten och avlopp skall kunna beviljas är

1) att projektet av ekonomiska, sanitära, sociala eller andra därmed jämförbara orsaker bör anses erforderligt och att främjandet av dess genomförande genom beviljande av understöd för vatten och avlopp, särskilt med beaktande av synpunkter som gäller en regionalt balanserad utveckling inom landet samt sysselsättningen, bör anses ändamålsenligt,

2) att för projektet har uppgjorts en godtagbar plan jämte kostnadsförslag och att vid uppgörandet har beaktats principerna för en hållbar användning av vattentillgångarna samt den regionala generalplanen för vattenförsörjning och avlopp samt kommunens plan för utvecklande av vattentjänsterna,

3) att, då projektet avser enbart vattenförsörjning, avledandet av avloppsvatten från området samt behandlingen av avloppsvatten har ordnats ändamålsenligt eller ordnas i anslutning till projektet för vattenförsörjning eller en godtagbar utredning avges angående hur behandlingen av avloppsvatten ordnats och att, om projektet avser endast avledande av avloppsvatten, vattenförsörjningen och behandlingen av avloppsvatten har ordnats på ett ändamålsenligt sätt eller ordnas i anslutning till projektet för avledande av avloppsvatten eller en godtagbar utredning avges angående hur vattenförsörjningen och behandlingen av avloppsvatten ordnats,

4) att projektet genomförs till skåliga kostnader.

7 §

Understöd för vatten och avlopp beviljas av den regionala miljöcentralen inom de kvoter som miljöministeriet och jord- och skogsbruksministeriet fastställer inom sina verksamhetsområden. I det beslut som gäller beviljande av understöd kan för understödstagaren uppställas villkor som gäller påbörjande, genomförande och slutförande av projektet. Genom förordning av statsrådet bestäms hur understöd för vatten och avlopp skall sökas och hur ansökningarna skall behandlas i de regionala miljöcentralerna.

8 §

Understöd för vatten och avlopp kan betalas till understödstagaren i en post sedan arbetet har utförts på ett godtagbart sätt och kostnaderna har förfallit till betalning eller, om den myndighet som har beviljat understödet anser det ändamålsenligt, i två eller högst tre poster i den takt som arbetet

fortskrider enligt kostnadernas fördelning med avseende på tiden. Den sista posten, som skall utgöra minst 20 procent av det beviljade beloppet, betalas sedan arbetet har slutförts på ett godtagbart sätt så, att det uppfyller de villkor för det som anges i beslutet om beviljande av understöd för vatten och avlopp och redovisningen har granskats.

9 §

Den regionala miljöcentralen skall bestämma att understöd för vatten och avlopp skall återbetalas i sin helhet eller till de delar om vilka det är fråga, om understödstagaren har använt understödet för något annat ändamål än för vilket det har beviljats eller för erhållande av understödet har lämnat felaktiga eller vilseledande upplysningar eller hemlighållit uppgifter och detta har inverkat på beviljandet av understödet eller de villkor som har uppställts, eller om understödet på något annat sätt har betalats på felaktiga grunder eller utan fog. Återbetalning av understödet får inte längre krävas efter att det förflutit 10 år från beviljandet av understödet.

Understödstagaren skall på understödsbelopp som återkrävs betala ränta enligt den räntefot som avses i 3 § 2 mom. räntelagen (633/1982), förhöjd med tre procentenheter, från den dag då understödet betalats fram till återbetalningsdagen. Om det belopp som återkrävs inte återbetalas på den utsatta förfallodagen, skall på det betalas årlig dröjsmålsränta enligt den räntefot som avses i 4 § 3 mom. räntelagen. Den regionala miljöcentralen kan av särskilda skäl besluta att räntan lämnas helt eller delvis ouppburen.

Utan hinder av bestämmelserna i 1 och 2 mom. skall det som föreskrivs i rådets förordning (EG) nr 2988/95 om skydd av Europeiska gemenskapernas finansiella intressen iakttas.

Denna lag träder i kraft den . 20 .

Nådendal den 16 juni 2000

Republikens President

TARJA HALONEN

Minister Sinikka Mönkäre

2.

Lag**om ändring av hälsoskyddslagen**

I enlighet med riksdagens beslut

upphävs i hälsoskyddslagen av den 19 augusti 1994 (763/1994) 19 och 23 §, dessa lagrum sådana de lyder 19 § delvis ändrad i lag 141/1999 och 23 § delvis ändrad i sistnämnda lag och i lag 89/2000, samt ändras 3 §, sådan den lyder i lag 89/2000, som följer:

Gällande lydelse

3 §

Förhållande till vissa författningar

Om hälsoskyddet gäller dessutom vad som bestäms om detta i miljöskyddslagen (86/2000), kemikalielagen (744/1989), strålskyddslagen (592/1991), lagen om hälsovården inom försvarsmakten (322/1987), lagen om skydd i arbete (299/1958), vattenlagen (264/1961), avfallslagen (1072/1993), markanvändnings- och bygglagen (132/1999), lagen om friluftsliv (606/1973), lagen angående vissa grannelagsförhållanden (26/1920), livsmedelslagen (361/1995), produktsäkerhetslagen (914/1986), lagen om livsmedelshygien i fråga om animaliska livsmedel (1195/1996) samt veterinärvårdslagen (685/1990).

19 §

Anslutning till vattenledning

Fastighet på ett detaljplaneområde skall anslutas till en allmän vattenledning. Anslutningsskyldigheten gäller dock inte på ett stranddetaljplaneområde enligt 10 kap. markanvändnings- och bygglagen (132/1999), om inte den plan som uppgjorts förutsätter detta. Om maximiavståndet i fråga om anslutningsskyldigheten bestäms genom förordning.

Den kommunala hälsoskyddsmyndigheten kan bevilja befrielse från anslutningsskyldigheten om fastigheten har tillräcklig tillgång till hushållsvatten som uppfyller de stadgade kraven.

Föreslagen lydelse

3 §

Förhållande till vissa författningar

Om hälsoskyddet gäller dessutom vad som bestäms om detta i miljöskyddslagen (86/2000), *lagen om vattentjänster (/)*, kemikalielagen (744/1989), strålskyddslagen (592/1991), lagen om hälsovården inom försvarsmakten (322/1987), lagen om skydd i arbete (299/1958), vattenlagen (264/1961), avfallslagen (1072/1993), markanvändnings- och bygglagen (132/1999), lagen om friluftsliv (606/1973), lagen angående vissa grannelagsförhållanden (26/1920), livsmedelslagen (361/1995), produktsäkerhetslagen (914/1986), lagen om livsmedelshygien i fråga om animaliska livsmedel (1195/1996) samt veterinärvårdslagen (685/1990).

19 §

Anslutning till vattenledning

(upphävs)

*Gällande lydelse**Föreslagen lydelse*

Den kommunala hälsoskyddsmyndigheten kan bestämma att en fastighet som är belägen på ett annat än i 1 mom. nämnt område eller längre bort än det där avsedda maximiavståndet, skall anslutas till en allmän vattenledning om detta måste anses vara nödvändigt av sanitära skäl.

Vid behandlingen av ett ärende som avses i 2 och 3 mom. skall den kommunala hälsoskyddsmyndigheten beakta kostnaderna som förorsakas av anslutningen till vattenledningen eller andra särskilda skäl. Innan ärendet avgörs skall den kommunala hälsoskyddsmyndigheten ge fastighetens och den allmänna vattenledningens ägare tillfälle att bli hörda.

23 §

Anslutning till avlopp

Fastighet på ett detaljplaneområde skall anslutas till ett allmänt avlopp. Anslutningsskyldigheten gäller dock inte på ett stranddetaljplaneområde enligt 10 kap. markanvändnings- och bygglagen, om inte den plan som uppgjorts förutsätter detta. Om maximiavståndet i fråga om anslutningsskyldigheten bestäms genom förordning.

Den kommunala hälsoskyddsmyndigheten kan av särskilda skäl bevilja befrielse från anslutningsskyldigheten, om insamlingen och behandlingen av avloppsvatten kan ordnas så att sanitär olägenhet eller förorening av miljön inte uppkommer.

Den kommunala hälsoskyddsmyndigheten kan också föreskriva att en fastighet, som är belägen på ett annat än i 1 mom. nämnt område eller längre bort än det där avsedda maximiavståndet, skall anslutas till ett allmänt avlopp om detta måste anses vara nödvändigt av sanitära skäl eller för att skydda miljön.

Vid behandlingen av ärenden som avses i 2 och 3 mom. skall den kommunala hälsoskyddsmyndigheten beakta kostnaderna som förorsakas av anslutningen till avloppet och andra särskilda skäl. Innan ärendet avgörs skall den kommunala hälsoskyddsmyndigheten ge fastighetens och det allmänna avloppets ägare tillfälle att bli hörda.

23 §

Anslutning till avlopp

(upphävs)

*Gällande lydelse**Föreslagen lydelse*

*Denna lag träder i kraft den . 20 .
De bestämmelser som den kommunala häl-
soskyddsmyndigheten utfärdat med stöd av
19 § 3 mom. och 23 § 3 mom. hälsovårds-
lagen förblir i kraft för de lägenheter som lig-
ger utanför ett vattentjänstverks verksamhet-
sområde.*

3.

Lag**om ändring av vattenlagen**

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i vattenlagen av den 19 maj 1961 (264/1961) 6 kap. 35 §, 9 kap. 3 a § samt 10 kap. 10 § 4 mom. och 18 §, dessa lagrum sådana de lyder, 6 kap. 35 § i lagarna 1347/1995 och 136/1999, 9 kap. 3 a § i nämnda lag 1347/1995 samt 10 kap. 10 § 4 mom. i lag 88/2000 och 18 § i nämnda lag 136/1999, som följer:

Gällande lydelse

6 kap.

Dikning

35 §

I fråga om ett område för vilket en detaljplan gäller samt i fråga om verksamhetsområdet för ett allmänt avloppsverk enligt lagen om allmänna vatten- och avloppsverk tillämpas bestämmelserna i denna lag om dikning, om inte något annat följer av nämnda lag eller av markanvändnings- och bygglagen eller med stöd av dem utfärdade bestämmelser.

Som dike räknas också ett sådant avlopp till ett allmänt avloppsverk vars syfte är att leda regn- eller torrläggningssvatten, om inte något annat följer av 10 kap. 2 § 3 mom. Om i ett sådant avlopp i torrläggningssyfte leds ut vatten från det allmänna avloppsverkets verksamhetsområde, skall området eller en del därav behandlas som ett särskilt avsnitt av torrläggningsområdet. Avloppsverket i fråga anses härvid vara nyttohavare.

Föreslagen lydelse

6 kap.

Dikning

35 §

I fråga om ett område för vilket en detaljplan gäller samt i fråga om verksamhetsområdet för ett *vattentjänstverk enligt lagen om vattentjänster* (/) tillämpas bestämmelserna i denna lag om dikning, om inte något annat följer av *lagen om vattentjänster* eller av markanvändnings- och bygglagen eller med stöd av dem utfärdade bestämmelser.

Som dike räknas också ett sådant avlopp till ett *vattentjänstverk* vars syfte är att leda *dag-* eller *dräneringsvatten*, om inte något annat följer av 10 kap. 2 § 3 mom. Om i ett sådant avlopp i torrläggningssyfte leds ut vatten från *vattentjänstverkets avloppsnät*, skall området eller en del därav behandlas som ett särskilt avsnitt av torrläggningsområdet. *Vattentjänstverket* i fråga anses härvid vara nyttohavare.

Gällande lydelse

9 kap.

Avledande av vatten för användning såsom vätska och tagande av grundvatten

3 a §

När vatten avleds från vattendrag för ett samhälles behov skall iakttas vad som, för genomförande av de tillämpliga EG-direktiv som gäller miljön, bestäms i beslut av statsrådet om kvaliteten på ytvatten och den övervaknings- och anmälningsskyldighet som ankommer på ägaren av ett verk som framställer dricksvatten.

10 kap.

Ledande av avloppsvatten

10 §

Bestämmelserna i denna paragraf gäller inte avlopp som avses i lagen om allmänna vatten- och avloppsverk (982/1977).

18 §

På avlopp som finns på ett verksamhetsområde för ett allmänt avloppsverk enligt lagen om allmänna vatten- och avloppsverk eller på ett område där detaljplan gäller skall tillämpas vad 6 kap. 35 § 1 mom. bestämmer om dikning.

Föreslagen lydelse

9 kap.

Avledande av vatten för användning såsom vätska och tagande av grundvatten

3 a §

När vatten avleds från vattendrag för ett samhälles behov skall *dessutom* iakttas vad som *bestäms i lagen om vattentjänster och med stöd av den*.

10 kap.

Ledande av avloppsvatten

10 §

Bestämmelserna i denna paragraf gäller inte *avlopp av ett vattentjänstverk* enligt i lagen om vattentjänster.

18 §

På avlopp som finns på ett verksamhetsområde för ett *vattentjänstverk* enligt lagen om vattentjänster eller på ett område där detaljplan gäller skall tillämpas vad 6 kap. 35 § 1 mom. bestämmer om dikning.

*Denna lag träder i kraft den . . . 20 . . .
 Angående kvalitetskraven på och kontrollen av råvatten samt insändandet av kontrolluppgifter gäller, tills något annat bestäms med stöd av 36 § lagen om vattentjänster, vad som bestäms i statsrådets beslut om kvalitetskraven för ytvatten som är avsett för framställning av dricksvatten samt om kontroll av sådant ytvatten (366/1994).*

4.

Lag

om ändring av 161 § markanvändnings- och bygglagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i markanvändnings- och bygglagen av den 5 februari 1999 (132/1999) 161 § 4 mom. som följer:

Gällande lydelse

161 §

Placeringen av samhällstekniska anordningar

Ägaren och innehavaren av en fastighet är skyldig att tillåta att en ledning som betjänar samhället eller en fastighet placeras på det område han eller hon äger eller innehar, om inte placeringen kan ordnas på något annat tillfredsställande sätt och till skäligen kostnader. Detsamma gäller mindre anläggningar, konstruktioner och anordningar som hör till ledningarna. En ledning och en annan anordning får inte anläggas så att planläggningen av området eller genomförandet av planen försvåras. Har en överenskommelse om placeringen inte ingåtts med fastighetens ägare och innehavare, fattas beslutet om placeringen av kommunens byggnadstillsynsmyndighet. När beslutet om placeringen fattas skall vikt fästas vid att fastigheten inte orsakar onödig olägenhet.

Ett avtal om placering av anordningar som avses i 1 mom. binder också fastighetens nya ägare och innehavare.

Fastighetens ägare och innehavare har rätt att få ersättning för den olägenhet och skada som förorsakas av placeringen av en ledning eller annan anordning som avses i 1 mom. Om överenskommelse inte nås om ersättningen, avgörs saken i enlighet med inlösningslagen.

På placeringen av en vattenledning och avlopp som hör till ett allmänt vatten- och avloppssystem kan 1 mom. tillämpas, trots att den nödvändiga rätten också kunde stiftas med stöd av bestämmelserna i vattenlagen (264/1961).

Vad som i denna paragraf bestäms om ägaren och innehavaren av en fastighet gäl-

Föreslagen lydelse

161 §

Placeringen av samhällstekniska anordningar

Ägaren och innehavaren av en fastighet är skyldig att tillåta att en ledning som betjänar samhället eller en fastighet placeras på det område han eller hon äger eller innehar, om inte placeringen kan ordnas på något annat tillfredsställande sätt och till skäligen kostnader. Detsamma gäller mindre anläggningar, konstruktioner och anordningar som hör till ledningarna. En ledning och en annan anordning får inte anläggas så att planläggningen av området eller genomförandet av planen försvåras. Har en överenskommelse om placeringen inte ingåtts med fastighetens ägare och innehavare, fattas beslutet om placeringen av kommunens byggnadstillsynsmyndighet. När beslutet om placeringen fattas skall vikt fästas vid att fastigheten inte orsakar onödig olägenhet.

Ett avtal om placering av anordningar som avses i 1 mom. binder också fastighetens nya ägare och innehavare.

Fastighetens ägare och innehavare har rätt att få ersättning för den olägenhet och skada som förorsakas av placeringen av en ledning eller annan anordning som avses i 1 mom. Om överenskommelse inte nås om ersättningen, avgörs saken i enlighet med inlösningslagen.

På placeringen av en vattenledning och avlopp som hör till ett vattentjänstverk kan 1 mom. tillämpas, trots att den nödvändiga rätten också kunde stiftas med stöd av bestämmelserna i vattenlagen (264/1961).

Vad som i denna paragraf bestäms om ägaren och innehavaren av en fastighet gäl-

ler också ägaren och innehavaren av ett all-
mänt område.

ler också ägaren och innehavaren av ett all-
mänt område.

Denna lag träder i kraft den . 20 .

5.

Lag

om ändring av lagen om understödjande av samhällenas vatten- och avloppsåtgärder

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen den 18 januari 1980 om understödjande av samhällenas vatten- och avloppsåtgärder (56/1980) 1 § 3 mom., 2 § 1 mom., 3 §, 4 § 3 mom., 5 § 1 mom. 7 § 1 mom. samt 8 och 9 §,

dessas lagrum sådana de lyder, 1 § 3 mom. i lag 47/2000, 2 § 1 mom. och 8 § i lag 1376/1986, 3 § i sistnämnda lag och i lag 96/1995, 4 § 3 mom. och 9 § i lag 444/1996, 5 § 1 mom. delvis ändrat i sistnämnda lag och 7 § 1 mom. i nämnda lag 96/1995, som följer:

Gällande lydelse

1 §

Om inte något annat följer av lagen om finansiering av landsbygdsnäringsar (329/1999) eller lagen om finansiering av renhushållning och naturnäringsar (45/2000) tillämpas denna lag också vid beviljande av sådana understöd för samhällenas vatten- och avloppsåtgärder för vilkas finansiering stöd erhålls från Europeiska gemenskapens strukturfonder.

2 §

För planering och vidtagande av vatten- och avloppsåtgärder kan understöd för vatten och avlopp beviljas kommuner, kommunalförbund och sammanslutningar eller samfund som har grundats för vattenförsörjning och avloppsreglering eller enbart för vattenförsörjning eller för avloppsreglering. Understöd kan även beviljas fastighetsinnehavare.

Föreslagen lydelse

1 §

Om inte något annat följer av lagen om finansiering av landsbygdsnäringsar (329/1999) eller lagen om finansiering av renhushållning och naturnäringsar (45/2000) *eller bestämmelser som utfärdats med stöd av dem*, tillämpas denna lag också vid beviljande av sådana understöd för samhällenas vatten- och avloppsåtgärder för vilkas finansiering stöd erhålls från Europeiska gemenskapens strukturfonder *eller av andra medel som Europeiska gemenskapen förfogar över*.

2 §

För utarbetande av en plan för utvecklande av vattentjänster kan understöd beviljas kommuner, och för planering och vidtagande av vatten- och avloppsåtgärder kan understöd för vatten och avlopp beviljas kommuner, *samkommuner* och sammanslutningar eller samfund som har grundats för vattenförsörjning och avloppshantering eller enbart för vattenförsörjning eller för avloppshantering. Understöd kan även beviljas fastighetsinnehavare.

Gällande lydelse

3 §

Som sådana kostnader för projekt, för vilka understöd för vatten och avlopp kan beviljas, beaktas totalkostnaderna för planeringen och vidtagandet av vatten- och avloppsåtgärderna till den del som godkänts av den myndighet som beviljar understödet.

Anläggningar och konstruktioner för vilka understöd för vatten och avlopp kan beviljas är

1) alla de anläggningar och konstruktioner som hör till ett allmänt eller något annat vatten- och avloppsverk och som behövs för verksamheten samt slambehandlings- och slamkomposteringsanläggningar, samt

2) de vattenförsörjnings- och avloppsregleringsanläggningar samt anläggningar för behandling av toalettavfall som behövs i projekt som gäller en viss fastighet eller i därmed jämförbara projekt samt vattenledningar och avlopp utanför byggnaden.

Närmare stadganden om vilka anläggningar och konstruktioner som är sådana som avses i 2 mom. utfärdas genom förordning. *Det ministerium som saken gäller kan vid behov meddela närmare föreskrifter om vilka anläggningar och konstruktioner som är sådana som avses i förordningen och för vilka understöd för vatten och avlopp kan beviljas.*

4 §

Det sammanlagda beloppet av det finansieringsunderstöd som beviljas av statens och Europeiska gemenskapens strukturfonders medel får uppgå till högst 75 procent av kostnaderna enligt 3 §. Om understödstagaren beviljats stöd från strukturfonden kan understödstagaren inte för samma projekt beviljas lån av statens medel eller lån för vilket staten betalar räntestöd.

5 §

Förutsättning för att understöd för vatten och avlopp skall kunna beviljas är

1) att projektet av ekonomiska, sanitära, sociala eller andra därmed jämförbara orsaker bör anses erforderligt och att främjandet av dess genomförande genom beviljande av understöd för vatten och avlopp, särskilt med beaktande av synpunkter som gäller en regionalt balanserad utveckling inom landet

Föreslagen lydelse

3 §

Som sådana kostnader för projekt, för vilka understöd för vatten och avlopp kan beviljas, beaktas totalkostnaderna *för utarbetandet av en plan för utvecklande av vattentjänster eller för planeringen och vidtagandet av vatten- och avloppsåtgärderna till den del som godkänts av den myndighet som beviljar understödet.*

Anläggningar och konstruktioner för vilka understöd för vatten och avlopp kan beviljas är

1) alla de anläggningar och konstruktioner som hör till ett *vattentjänstverk* och som behövs för verksamheten samt slambehandlings- och slamkomposteringsanläggningar, samt

2) de anläggningar för vattenförsörjning, avloppshantering samt behandling av toalettavfall som behövs i projekt som gäller en viss fastighet eller i därmed jämförbara projekt samt vattenledningar och avlopp utanför byggnaden.

Närmare bestämmelser om vilka anläggningar och konstruktioner som är sådana som avses i 2 mom. utfärdas genom förordning *av statsrådet.*

4 §

Det sammanlagda beloppet av det finansieringsunderstöd som beviljas av statens och Europeiska gemenskapens *medel* får uppgå till högst 75 procent av kostnaderna enligt 3 §. Om understödstagaren har beviljats stöd *av Europeiska gemenskapens medel*, kan understödstagaren inte för samma projekt beviljas lån av statens medel eller lån för vilket staten betalar räntestöd.

5 §

Förutsättning för att understöd för vatten och avlopp skall kunna beviljas är

1) att projektet av ekonomiska, sanitära, sociala eller andra därmed jämförbara orsaker bör anses erforderligt och att främjandet av dess genomförande genom beviljande av understöd för vatten och avlopp, särskilt

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

samt sysselsättningen, bör anses ändamålsenligt,

2) att för projektet har uppgjorts en godtagbar plan jämte kostnadsförslag och att viduppgörandet har beaktats principerna för enhållbar användning av vattentillgångarna samt den regionala generalplanen för vattenförsörjning och avlopp samt kommunens plan för utvecklande av vattenförsörjning och avlopp,

3) att, då projektet avser enbart vattenförsörjning, avledandet av avloppsvatten från området i fråga samt behandlingen av avloppsvatten har ordnats sakenligt eller ordnas i anslutning till projektet för vattenförsörjning eller en godtagbar utredning avges angående hur behandlingen av avloppsvatten ordnats och att, då projektet avser endast avledande av avloppsvatten, vattenförsörjningen och behandlingen av avloppsvatten har ordnats på ett sakenligt sätt eller ordnas i anslutning till projektet för avledande av avloppsvatten eller en godtagbar utredning avges angående hur vattenförsörjningen och behandlingen av avloppsvatten ordnats,

4) att, då vederbörande vatten- eller avloppsverk anlitas av flera än 200 personer, fråga är om sådant allmänt vatten- och avloppsverk som avses i lagen 23 december 1977 om allmänna vatten- och avloppsverk (982/77),

5) att projektet genomförs till skäliga kostnader.

7 §

Understöd för vatten och avlopp beviljas av den regionala miljöcentralen inom de kvoter som miljöministeriet och jord- och skogsbruksministeriet fastställer inom sina verksamhetsområden. I det beslut som gäller beviljande av understöd kan för understödstagaren uppställas villkor som gäller påbörjande, genomförande och slutförande av projektet. Genom förordning stadgas hur understöd för vatten och avlopp skall sökas.

8 §

Understöd för vatten och avlopp kan betalas till understödstagaren i en post sedan

med beaktande av synpunkter som gäller en regionalt balanserad utveckling inom landet samt sysselsättningen, bör anses ändamålsenligt,

2) att för projektet har uppgjorts en godtagbar plan jämte kostnadsförslag och att vid uppgörandet har beaktats principerna för en hållbar användning av vattentillgångarna samt den regionala generalplanen för vattenförsörjning och avlopp samt kommunens plan för utvecklande av *vattentjänsterna*,

3) att, då projektet avser enbart vattenförsörjning, avledandet av avloppsvatten från området i fråga samt behandlingen av avloppsvatten har ordnats *ändamålsenligt* eller ordnas i anslutning till projektet för vattenförsörjning eller en godtagbar utredning avges angående hur behandlingen av avloppsvatten ordnats och att, då projektet avser endast avledande av avloppsvatten, vattenförsörjningen och behandlingen av avloppsvatten har ordnats på ett *ändamålsenligt* sätt eller ordnas i anslutning till projektet för avledande av avloppsvatten eller en godtagbar utredning avges angående hur vattenförsörjningen och behandlingen av avloppsvatten ordnats,

4) att projektet genomförs till skäliga kostnader.

7 §

Understöd för vatten och avlopp beviljas av den regionala miljöcentralen inom de kvoter som miljöministeriet och jord- och skogsbruksministeriet fastställer inom sina verksamhetsområden. I det beslut som gäller beviljande av understöd kan för understödstagaren uppställas villkor som gäller påbörjande, genomförande och slutförande av projektet. Genom förordning av statsrådet *bestäms* hur understöd för vatten och avlopp skall sökas *och hur ansökningarna skall behandlas i de regionala miljöcentralerna*.

8 §

Understöd för vatten och avlopp kan betalas till understödstagaren i en post sedan

Gällande lydelse

arbetet har utförts på ett godtagbart sätt och kostnaderna har förfallit till betalning eller, om den myndighet som har beviljat understödet anser det ändamålsenligt, i två eller högst tre poster i den takt som arbetet fortskrider enligt kostnadernas fördelning med avseende på tiden. Den sista posten, som skall utgöra minst 20 procent av det beviljade beloppet, betalas sedan arbetet har slutförts på ett godtagbart sätt och redovisningen har granskats.

9 §

Den regionala miljöcentralen skall bestämma att understöd för vatten och avlopp skall återbetalas i sin helhet eller till de delar om vilka det är fråga, om understödstagaren har använt understödet för något annat ändamål än det för vilket det har beviljats eller om an för att erhålla understödet har lämnat felaktiga eller vilseledande upplysningar eller hemlighållit uppgifter och detta har inverkat på beviljandet av understödet eller de villkor som har uppställts, eller om understödet på något annat sätt har betalats på felaktiga grunder eller utan fog. Återbetalning av understödet får inte längre krävas efter att det förflutit 10 år från beviljandet av understödet. Understödstagaren skall betala årlig ränta och dröjsmålsränta på det belopp som skall återbetalas. Statsrådet fattar beslut om räntesatsen och dröjsmålsräntans storlek.

Utan hinder av 1 mom. skall följas vad som föreskrivs i rådets förordning om skydd av Europeiska gemenskapernas finansiella intressen (EG) nr 2988/95.

Föreslagen lydelse

arbetet har utförts på ett godtagbart sätt och kostnaderna har förfallit till betalning eller, om den myndighet som har beviljat understödet anser det ändamålsenligt, i två eller högst tre poster i den takt som arbetet fortskrider enligt kostnadernas fördelning med avseende på tiden. Den sista posten, som skall utgöra minst 20 procent av det beviljade beloppet, betalas sedan arbetet har slutförts på ett godtagbart sätt *så, att det uppfyller de villkor för det som anges i beslutet om beviljande av understöd för vatten och avlopp* och redovisningen har granskats.

9 §

Den regionala miljöcentralen skall bestämma att understöd för vatten och avlopp skall återbetalas i sin helhet eller till de delar om vilka det är fråga, om understödstagaren har använt understödet för något annat ändamål än för vilket det har beviljats eller för erhållande av understödet har lämnat felaktiga eller vilseledande upplysningar eller hemlighållit uppgifter och detta har inverkat på beviljandet av understödet eller de villkor som har uppställts, eller om understödet på något annat sätt har betalats på felaktiga grunder eller utan fog. Återbetalning av understödet får inte längre krävas efter att det förflutit 10 år från beviljandet av understödet.

Understödstagaren skall på understödsbelopp som återkrävs betala ränta enligt den räntefot som avses i 3 § 2 mom. räntelagen (633/1982), förhöjd med tre procentenheter, från den dag då understödet betalats fram till återbetalningsdagen. Om det belopp som återkrävs inte återbetalas på den utsatta förfallodagen, skall på det betalas årlig dröjsmålsränta enligt den räntefot som avses i 4 § 3 mom. räntelagen. Den regionala miljöcentralen kan av särskilda skäl besluta att räntan lämnas helt eller delvis ouppburen.

Utan hinder av 1 och 2 mom. skall det som föreskrivs i rådets förordning (EG) nr 2988/95 om skydd av Europeiska gemenskapernas finansiella intressen följas.

Denna lag träder i kraft den . . . 20 . . .